

22-24.09.2023

БУЛГАКОН®

Пловдив

Фензин „Булгакон“, бр. 1/2023

Бъдещето е в нас и ние сме в бъдещето!

Съдържание / Table of Content

- *Приветствен адрес от генералния секретар на Партията на фантастите, фантастолозите и фантасмагориците* - 3
- *A welcoming word from the General Secretary of the Party of Fantasts, Fantastologists and Full-moon-shiners* - 6
- *ПРОГРАМА / PROGRAM (вер. / ver. 2023-09-18)* - 10
- *Фантастиката в Пловдив...* - 19
- *Speculative fiction in Plovdiv...* - 28
- *Фантасти от Пловдив: Н. Близнаков / Fantasts from Plovdiv: N. Bliznakov* - 34
- *Фантастика от Пловдив: ДАРОВЕТЕ БОЖИИ* - 37
- *Speculative fiction made in Plovdiv: GIFTS FROM GOD* - 39
- *Архивите са живи... в Пловдив: Николай Близнаков разказва* - 42
- *The Plovdiv Files: Nikolay Bliznakov remembers* - 44
- *Дисертация за клубното движение в България и в Пловдив / A Ph.D. Thesis on the SciFi clubs in Bulgaria and in Plovdiv* - 45
- *Ретрофутуризм: Пловдив през 2000 година* - 46
- *Retrofuturism: Plovdiv in 2000* - 49
- *От Ретро- към Футуризм / From Retro- to Futurism: Профили на бъдещето 2.0 / Profiles of the Future 2.0* - 53
- *... и Пловдив във фантастиката / ... and Plovdiv in speculative fiction* - 59
- *Предупреждение към участниците в Булгакон 2023 / Warning for the Bulgacon 2023 participants* - 69
- *Интервю: Текла Алексиева – „едно много, много любопитно дете, което обича приказки“* - 70
- *Interview: Tekla Aleksieva – “a very, very curious child who loves fairy tales“* - 74
- *Мисли за фантастиката: Още един отговор на въпроса защо фантастиката излиза от фокуса на обществото* - 79
- *Thoughts on speculative fiction: Another answer to the question why speculative fiction is falling out of society's focus* - 84
- *Цели и задачи / Goals and objectives* - 89
- *Мисли на фантастиката – манифесто на броя: Балканска нф турбо-чалга – призив за НФ интернационализъм под знака на най-малкият общ знаменател* - 90
- *Thoughts of speculative fiction – manifesto of the issue: Balkan SF turbo-chalga, a plea for SF internationalism and the lowest common denominator* - 99
- *Мисли около фантастиката: Специализиран подкаст „Българска фантастика“* - 107
- *Thoughts about speculative fiction: Specialized podcast Bulgarian SF* - 109
- *Ранна Снимка на НЛО / Rare early UFO photo from Bulgaria uncovered* - 112
- *Микроразкази / Flash fiction* - 115
- *Поезия / Poetry* - 119
- *Булгакон 2023 – семеен портрет с техните собствени думи / Bulgacon 2023 – a family portrait in their own words* - 128
- *Запознаване с участниците / Meet the participants* - 164
- *Кои сме ние? / Who are we?* - 190
- *Действащ модел / A Working Model* – 191

Приветствен адрес от генералния секретар на Партията на фантастите, фантастолозите и фантазмагориците

Скъпи фенове,

Добре дошли в красивия град Пловдив на Булгакон 2023, от 22 до 24 септември! Донесете със себе си вашата любов към великолепната стара дама Фантастика, вашето безкрайно любопитство, вашите компетентни мнения по всички въпроси, вашия апетит и най-важното – вашето добро настроение! Предстоят ни три весели дни, през които, ако не се познаваме – ще се запознаем, а ако се познаваме – ще се опознаем още по-добре.

Ако не знаете какво е Булгакон – научете, че това е ежегодна среща на любителите на фантастиката в България. Традиция, която обхваща повече от две десетилетия. Булгакон е гостувал на градове и паланки в различни краища на страната, бил е организиран от различни хора и по различно време, но всеки път е предлагал хубави, запомнящи се преживявания: от срещите между феновете до срещите с жанровите книги и филми.

Ние смятаме, че фантастиката е литература, но че също така е и литература на идеите. Надяваме се, че предстоящият фестивал ще продължи да бъде платформа за обмен на тези идеи. Фантастиката – независимо дали е твърда, фентъзи или хорър – привлича хора с изострен усет към света, склонни да го изследват, да задават въпроси и да търсят отговори: дали светът е такъв, какъвто изглежда, какво го движи и защо, какво има зад завоя на пътя, зад онзи хълм, на следващата планета или галактика?

През 2022 г. в Кърджали за пръв път въведохме хибридна схема, която направи възможно участието на именити писатели и популярни фенове от други страни и континенти. За много фенове това бе пръв досег с любими писатели, чиито имена досега им бяха познати само от кориците на книгите. Булгакон 2023 ще използва този – смеем да твърдим – много успешен опит. Сред „дистанционните“ ни участници са Питър Уотс (Канада), Андреас Ешбах (Германия), Уоли Талаби

(Нигерия; току що номиниран за Хюго!), Сумейра Буран (Турция), Емад Айша (Египет), Агниешка Халас (Полша), Александър Жияк (Хърватия) и други.

Ние добре разбираме, че никаква видеовръзка не е равностойна на прякото общуване. Затова ще видим на живо Алекс Шварцман (САЩ), Франческо Версо (Италия), Нина Хорват (Австрия), както и верния приятел на България Ерик Симон (Германия).

Новост за този Булгакон е, че брошурата му се превръща в двуезичен българо-английски фензин, който ще излиза един път в годината. Брошурата от миналото събитие ретроактивно става нулев брой. Това не е професионално издание, не изплаща хонорари, но предлага безплатен превод на английски и гарантирано разпространение сред най-целевата от всички възможни аудитории. Ще се стремим да предадем на изданието ретро усещане. Преди половин век, когато на Запад отпечатаните на циклостил фензини са били масово явление, у нас подобна практика е била рядкост (виж колажа след статията). Но никога не е късно да наваксаме. Феновете са добре дошли да изпращат жанрови (и такива, който разширяват границите на жанра) микроразкази, есета, спомени (от 6 до 600 думи; с помощта на черен шоколад може да получите разрешение за по-дълъг текст; имперски кредити и латинум не се приемат, съжаляваме), весели фантастични илюстрации и снимки (подходящи надписи се приветстват), дори тематични ребуси, кръстословици и обяви.

Специални благодарности дължим на:

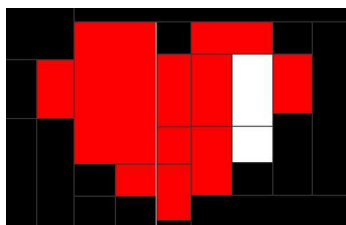
- Национален фонд „Култура“ и дигиталния магазин www.ozone.bg, които ни оказаха безценна финансова помощ;
- ИК „КИБЕА“ за предоставените ни книги, а също и за предоставения промокод за всички участници в събитието;
- нашите домакини от Дом на културата „Борис Христов“, хотел „Пълдин КООП“ и хотел „Лайпциг“ в гр. Пловдив;
- Пловдивския клуб на любителите на фантастиката „Соларис“ за логистичната подкрепа.

Булгакон 2023 е стъпка – нито голяма, нито малка, но важна. Ние сме я насочили към разширяване на фендъма, към излизане извън границите на познатото и добре изследвано жанрово пространство и жанрова аудитория и я виждаме като опит за „изнасяне на ~~революция~~ фантастика“¹ в по-широкия свят. Булгакон 2023 ще се проведе в близост до няколко висши училища, което е добра възможност за техните студенти и преподаватели да участват в събитието. Надяваме се, че в тях е жив духът на младата интелигенция на България, която има потенциала да зареди фендъма с нови читатели, зрители и дори творци. Ние организаторите все още събираме опит – какви събития предизвикват интерес, какви – не, кое работи, кое – не. Не знаем какво ни готви бъдещето, но сме амбицирани да зарадваме феновете и с по-мощабни международни събития.

В настоящия първи брой на фензин „Булгакон“ ви предлагаме програмата на събитието, запознаваме ви с неговите гости, разказваме фантастичната история на Пловдив и търсим следите на града и района във фантастичните произведения. Всичко това – обилно поръсено с разкази, поезия, илюстрации, хумор и, разбира се, размисли.

Предстоят ни три вълнуващи дни, през които ще си стиснем ръцете и ще обсъждаме най-новата, не толкова новата и даже още несъздадената българска и световна фантастика! Добре дошли!

ОргК

¹ Според една популярна теория, те са едно и също, само имената са различни.

Български фензини от 1970-90те години. / Bulgarian fanzines from 1970-90s.

A welcoming word from the General Secretary of the Party of Fantasts, Fantastologists and Full-moon-shiners

Dear fans,

Welcome to the beautiful city of Plovdiv and to Bulgacon 2023, September 22 – 24! Bring all your love of the magnificent lady Fantastica,

your endless curiosity, your competent opinions on all matters, your appetite, and most importantly, your good humor! We will spend three fun days together. If we don't know one another, we will get to do so, and if we do know one another, we will get even closer.

If you don't know what Bulgacon is –it's an annual meeting of speculative genre lovers in Bulgaria. A tradition that spans more than two decades. Bulgacon has been hosted by many cities and villages in different parts of the country, it has been organized by different people at different times, but it has always offered pleasant, memorable experiences: meetings among fans and encounters with genre books and films.

We believe that speculative fiction is not simply literature, but the literature of ideas. We hope that the upcoming convention will continue to be a platform for the exchange of these ideas. Speculative fiction – whether it's hard sci-fi, fantasy or horror – attracts people with a keen perception of the world, willing to explore it, to ask questions and seek answers: people wondering whether the world is what it seems, trying to figure out what drives it on, in which direction and why, what lies around the next corner, behind that hill, on the other planet or in the nearby galaxy.

At the event in Kardzhali in 2022, for the first time we introduced a hybridprogram, which made possible the participation of famous writers and popular fans from other countries and continents. For many fans, this was their first contact with favorite writers whose names they had known from book covers only. Bulgacon 2023 will build upon that – we dare say – very successful experience. Our “remote” contributors include Peter Watts (Canada), Andreas Eschbach (Germany), Wally Talabi (Nigeria; just nominated for a Hugo!), Sumeyra Buran (Turkey/USA), Emad Aysha (Egypt), Agnieszka Hałas (Poland), Aleksandar Žiljak (Croatia) and others.

We fully understand that no video connection is a substitute for face-to-face communication. We will see in person Alex Shvartsman (USA), Francesco Verso (Italy), Nina Horvat (Austria) and Bulgaria's good old friend Eric Simon (Germany).

On another note, from now on, Bulgacon's brochure becomes a bilingual Bulgarian-English fanzine, which will be published once a year, naturally; the brochure from last year's event retroactively becomes issue zero. This is a non-professional publication, it doesn't pay remuneration, but offers free English translation and guaranteed distribution among the best target audience a writer can dream of. We will try to give it a vintage feel. Half a century ago, when mimeograph fanzines were a mass phenomenon in the West, this practice was rare in our country (see the illustration above this piece). But it's never too late to catch up. Fans are welcome to submit genre-bending micro-stories, essays, memoirs (6 to 600 words; exceptions can be negotiated with the help of dark chocolate; no imperial credits or gold pressed-latinum, please), fun fantasy illustrations and photos (appropriate funny captions are welcome), themed puzzles, crosswords, and announcements.

We owe special thanks to:

- the National Culture Fund and www.ozone.bg on-line store, who provided invaluable financial support;
- KIBEA Publishing House for the donated books and the promo codes they provided for all participants in the event;
- our hosts from the Boris Hristov House of Culture, hotel Puldin COOP and the Leipzig Hotel in Plovdiv;
- the *Solaris* SFF society in Plovdiv for the organizational help.

Bulgacon 2023 is a step, neither big nor small, but an important one. We have aimed it at expanding the fandom, at going beyond the boundaries of the familiar and well-researched genre space and genre audience and at “exporting our ~~revolution~~ speculative fiction”² abroad. The event will be held in the vicinity of several educational institutions, giving their students and teachers the opportunity to participate in the event. We hope that the spirit of young intellectualism is alive there and they have the potential to expand the fandom with new readers, viewers and even creators. We, the organizers, are still gaining experience – which events attract attention and which don't, what works and what doesn't. We cannot tell what the future holds for the convention and for us, but we harbor the

² According to a popular theory, they are the same, only under different names.

ambition to offer the fans even larger international events in the future. In this first issue of the *Bulgacon* fanzine, we offer you the program of the event, introduce you to its guests, tell the fantastic history of Plovdiv and look for traces of the city and the region in the speculative fiction books. All of this – liberally interspersed with stories, poetry, illustrations, humor and, of course, reflections.

We have three exciting days ahead of us: to shake hands, exchange smiles and discuss science fiction and fantasy books and movies from Bulgaria and from the world, both old and new, and even those yet unwritten.

Welcome!

OrgK

Прощална фотография от Булгакон 2022, Кърджали. / A farewell photo at Bulgacon 2022, Kardzhali.

ПРОГРАМА / **PROGRAM** (вер. / **ver.** 2023-09-18)

Ден / **Day** I – 22.09.2023 г. (Петък / **Friday**)

Зала / Hall 1, ДК „Борис Христов“ / House of Culture Boris Hristov,
предимно на английски език / mostly in English

- **10:30-10:45** – Откриване / **Opening ceremony**
- **11:00-11:45** – Мрежа за разпространение на европейска фантастика в малки тиражи – Франческо Версо, Явор Цанев, Алекс Шварцман / **Network for the Distribution of European Fiction in Small Prints – Francesco Verso, Yavor Tsanev, Alex Shvartsman**
- **12:00-12:45** – Първият контакт – Елена Павлова, Явор Цанев, Валентин Д. Иванов и др. / **The first contact – Elena Pavlova, Yavor Tsanev, Valentin D. Ivanov and others**
- **12:45-15:00** – Обедна пауза / **Lunch break**
- **15:00-15:45** – През мрачните прогнози за бъдещето към хоупънка – Питър Уотс, Елена Павлова, К. А. Терина, Алекс Шварцман, Владимир Полеганов, Н. Теллалов, П. Станимиров / **Through doom-and-gloom predictions for the future to hopepunk – Peter Watts, Elena Pavlova, K. A. Teryna, Alex Shvartsman, Vladimir Poleganov, N. Tellalov, P. Stanimirov**
- **16:00-16:45** – Езиците на бъдещето: ксенолингвистика и жаргони на следващия век – Елена Павлова, Ерик Симон, Питър Уотс / **Languages of the Future: Xenolinguistics and Jargons of the Next Century – Elena Pavlova, Eric Simon, Peter Watts**
- **17:00-17:45** – Понятието за „място“ във фантастиката – Жоро Пенчев / **The concept of “place” in speculative fiction – Joro Penchev**
- **18:00-19:30** – Биология на бъдещите тела – Питър Уотс, Франческо Версо, ShadowDance и др. / **Biology of Future Bodies – Peter Watts, Francesco Verso, ShadowDance, and more.**

**Зала / Hall 2, ДК „Борис Христов“ / [House of Culture Boris Hristov](#),
предимно на български език / [mostly in Bulgarian](#)**

- **11:00-11:45** – Непознатият Лем – Юрий Илков / [The Unknown Lem – Yuri Ilkov](#)
- **12:00-12:45** – Разговор с проф. Огнян Сапарев / [Conversation with Prof. Ognyan Saparev](#)
- **12:45-15:00** – Обедна пауза / [Lunch break](#)
- **15:00-15:45** – Представяне и история на клуб „XXI век“ (Пловдив) – Николай Близнаков и др. / [Presentation and history of the 21st century Club \(Plovdiv\) – Nikolay Bliznakov and others.](#)
- **16:00-16:45** – Египетската и мюсюлманската фантастика – Емад Айша (онлайн) / [Egyptian and Muslim Fiction – Emad Aisha \(Online\)](#)
- **17:00-17:45** – Нигерийската и африканската фантастика – Уоли Талаби (онлайн) / [Nigerian and African Fiction – Wole Talabi \(Online\)](#)
- **18:00-18:45** – Реалност без минало, или утехата на Филип Дик – Николай Генов / [Reality without a past, or the consolation of Philip K. Dick – Nikolay Genov](#)
- **19:00-19:45** – Жилищно пространство в космоса – Валентин Д. Иванов (онлайн) / [Living space in space – Valentin D. Ivanov \(online\)](#)

**Зала / Hall 3 – хотел „Пълдин КООП“ / [Puldin COOP Hotel](#)–
представяне на български книги и др. / [presentation of Bulgarian books, etc.](#)**

- **11:30-11:45** – Детска българска литература – Весела Фламбурари (видеозапис) / [Bulgarian children's literature – Vesela Flamburari \(video recording\)](#)
- **12:00-12:45** – „Ния и таласъмското съкровище“ – Весела Фламбурари (видеозапис); „Измерението“ – Александър Иванов / [Nia and the Goblin's Treasure – Vesela Flamburari \(video recording\); The Dimension – Alexander Ivanov](#)
- **12:45-15:00** – Обедна пауза / [Lunch break](#)

- **15:00-15:45** – „Говорещите с мълнии“ – Светлини сред сенките; Представяне на клуб „Светлини сред сенките“ и другите им книги / *The Lightning Talkers – Lights amidst Shadows; Introducing the Lights amidst Shadows Club and their other books*
- **16:00-16:45** – „Реална виртуалност“ – Константин Дилянов; „Седем писатели в космоса“ – Николай Пеев / *Real Virtuality – Konstantin Dilyanov; Seven Writers in Space – Nikolay Peev*
- **17:00-17:45** – „Не си играй с храната“ – Елена Павлова; „Убийство на Марс 4“ – Снежана Ташева / *Don't Play with Food – Elena Pavlova; Murder on Mars 4 – Snezhana Tasheva*
- **18:00-18:45** – Редакторският процес и как се раждат антологияите – Алекс Шварцман / *The Editorial Process and How Anthologies Are Born – Alex Shvartsman*
- **19:00-19:45** – Подготвена ли е човешката цивилизация за контакт с извънземни разумни раси? – Свилен Огнянов / *Is Human Civilization Prepared for Contact with Extraterrestrial Intelligent Races? – Svilen Ognyanov*

Зала / Hall 4 – хотел „Лайпциг“ / **LeipzigHotel** – литературни четения и викторини / *Book reading and quizzes*

- **18:00-18:45** – Литературно четене от български и/или чужди автори / *Book reading by Bulgarian and/or foreign authors*
- **20:00-22:00** – Литературно четене от официалните гости / *Book reading by the official guests*

Фоайе 1 и Фоайе 2 – ДК „Борис Христов“ / **House of Culture Boris Hristov**, изложби (клуб “XXI век” и др.) / *exhibitions (21st century Club, etc.)*

Музикален клуб „Войд“ / **Void Music Club**

- **18:00-21:00** – Прожектиране на фантастични филми / *Screening of SF&F films*
- **21:00-23:00** Парти с DIY Conspiracy, EVITCELES и др. / *Party with DIY Conspiracy, EVITCELES and others*

Ден / Day II – 23.09.2023 г. (Събота / Saturday)

Зала / Hall 1-ДК „Борис Христов“ / House of Culture Boris Hristov,
предимно на английски език / mostly in English

- **10:00-10:45** – Италианската НФ: от славно минало към неясно бъдеще – Франческо Версо / *The Italian SF: From a Glorious Past to an Uncertain Future – Francesco Verso*
- **11:00-11:45** – Българската НФ в Германия / Германската НФ в България - Ерик Симон, Стоян Христов / *Bulgarian SF in Germany / German SF in Bulgaria – Eric Simon, Stoyan Hristov*
- **12:00-12:45** – Космическа стратегия на човечеството - Николай Теллалов / *Space Strategy of Mankind – Nikolay Tellalov*
- **12:45-15:00** – Обедна пауза / *Lunch break*
- **15:00-15:45** – Светостроене – Наталия Матолинец, Мартин Колев, Владимир Полеганов, Люси Лукачовичова (онлайн/присъствено) / *World-building - Natalia Matolinets, Martin Kolev, Vladimir Poleganov, Lucy Lukachovichova (online/in person)*
- **16:00-17:30** – Синтетични умове: инстинкти и фитнес функции-Франческо Версо, Питър Уотс, Ерик Симон, Алекс Шварцман, К. А. Терина и др. / *Synthetic Minds: Instincts and Fitness Functions – Francesco Verso, Peter Watts, Eric Simon, Alex Shvartsman, K.A. Teryna, et al.*
- **18:00-19:30** – „Саксийното момиче“ – един фантастичен мономюзикъл на Мирослав Моравски – Моро / *The Flowerpot Girl – a fantastic one-man musical by Miroslav Moravski Moro*

Зала / Hall 2 – ДК „Борис Христов“ / House of Culture Boris Hristov,
предимно на български език / mostly in Bulgarian

- **10:00-10:45** – Издателят-фен и издателят-бизнесмен – как да ги срещнем – Христо Коцев, Артлайн Студиос / *The Publisher-fan*

and the Publisher-businessman: how to bring them together - Hristo Kotsev, Artline Studios

- **11:00-11:45** – Фантастичните храни и ястия, и как се променят вкусовете им с времето – Деси Иванова от „Трабъл Бейкърс“ / *Fantastic Foods and Dishes, and How Their Tastes Change over Time – Desi Ivanova from Trouble Bakers*
- **12:00-12:45** – Презентация на студио „Юнак“ – Андрей Андров / *Presentation of Yunak Studio – Andrey Androv*
- **12:45-15:00** – Обедна пауза / **Lunch break**
- **15:00-15:45** – Дяволи и демони в полския фолклор – Агниешка Халас (онлайн) / *Devils and Demons in Polish Folklore – Agnieszka Halas (online)*
- **16:00-16:45** – Има ли национална перспектива в съвременната фантастика, или културните граници изчезнаха? – Александър Жиляк, Свитлана Тараторина, Ян Котоуч, Валентин Д. Иванов (онлайн) / *Is There a National Perspective in Contemporary Fiction, or Have Cultural Boundaries Disappeared? – Alexander Žilyak, Svitlana Taratorina, Jan Kotouch, Valentin D. Ivanov (online)*
- **17:00-17:45** – Фантастична поезия, астрономия във фантастиката и фантастика в астрономията – Петко Недялков, Валентин Д. Иванов (онлайн/присъствено) / *Speculative Poetry, Astronomy in Fiction and Fiction in Astronomy – Petko Nedialkov, Valentin D. Ivanov (online/in person)*
- **18:00-18:45** – Между социалния песимизъм на пълния дигитален контрол и космическия оптимизъм на Пери Родан – Андреас Ешбах (онлайн) / *Between the Social Pessimism of Total Digital Control and the Cosmic Optimism of Perry Rodan – Andreas Eschbach (online)*
- **19:00-19:45** – Турската фантастика - Сумейра Буран (онлайн) / *Turkish Speculative Fiction – Sumeira Buran (online)*

**Зала / Hall 3 – хотел „Пълдин КООП“ / *hotel Puldin COOP* –
представяне на български книги и др. / *presentation of Bulgarian
books, etc.***

- **10:00-10:45** – Представяне на романа на Робърт Силвърбърг „Нощни криле“ и новия брой на сп. „Тера фантастика“ – Юрий Илков, Дилян Благов, Илия Вълков / [Presentation of Robert Silverberg's novel *Nightwings* and the new issue of Terra Fantastica magazine – Yuri Ilkov, Dilyan Blagov, Iliya Valov](#)
- **11:00-11:45** – „Принцът на мрака“ – Габриела Плочева; „Звездата на скитниците“ – Сесил Костадинова / [The Prince of Darkness – Gabriela Plocheva; The Star of the Wanderers – Cecil Kostadinova](#)
- **12:00-12:45** – Списание „Й“ (антология за кратки разкази; последният брой от лято 2023 е на тема Изкуствен интелект) – Диана Софрониева / [i Magazine \(short story anthology; the last issue, Summer 2023 is on Artificial Intelligence\) – Diana Sofronieva](#)
- **12:45-15:00** – Обедна пауза / [Lunch break](#)
- **15:00-15:45** – „Кошмари от кухнята“ или за особените ситуации в живота на издателя – Христо Коцев, Артлайн Студиос / [Nightmares from the kitchen or the Special Situations in a Publisher's Life – Hristo Kotsev, Artline Studios](#)
- **16:00-16:45** – Резултати от конкурса за фантастичен разказ и награждаване на победителите / [SF & F Short story contest results and award ceremony](#)
- **17:00-17:45** – „Утробата на светлината“ – Бранимир Събев; „Дивата магия: Обетът“ и предстоящата да излезе втора част от поредицата „Дивата магия: Белязани“ – Яна Хараланова / [The Womb of Light – Branimir Sabev; Wild Magic: The Vow and the upcoming second part of the series Wild Magic: Marked – Yana Haralanova](#)
- **18:00-18:45** – „Кръгът на лунната светлина“ – Никола Чалъков; „Историите на Вартоломей“ – Рени Васева / [The Circle of Moonlight – Nikola Chalakov; Stories of Bartholomew – Reni Vaseva](#)
- **19:00-19:45** – „Лицето на врага“ – Димитрина Събчева; „Приказки за страшна нощ“ – сборник от „Гаяна Студио“ – Явор Цанев, Елена Павлова / [The Face of the Enemy – Dimitrina](#)

Sabcheva; *Scary Night Tales* – collection from *Gayana Studio* –
Yavor Tsanev, Elena Pavlova

Зала / Hall 4 – хотел „Лайпциг” / [Leipzig Hotel](#) – литературни четения и викторини / [Book reading and quizzes](#)

- **15:00-15:45** – Турнир по настолни игри (непотвърдено) / [Board Game Tournament \(TBC\)](#)
- **16:00-16:45** – Турнир по настолни игри (непотвърдено) / [Board Game Tournament \(TBC\)](#)
- **17:00-17:45** – Турнир по настолни игри (непотвърдено) / [Board Game Tournament \(TBC\)](#)
- **18:00-18:45** – Представяне на Алекс Шварцман и литературно четене / [Introducing Alex Shvartsman and a book reading](#)
- **19:00-19:45** – Литературни четения / [Book readings](#)
- **20:00-20:50** – Литературно четене от официалните гости: Питър Уотс / [Book reading by the official guests: Peter Watts](#)
- **21:10-22:00** – Викторина за фантастика – Искрен Зайрянов, Николай Крумов / [SF&F quiz – Iskren Zayryanov, Nikolay Krumov](#)

Фоайе 1 и Фоайе 2 – ДК „Борис Христов“ / [House of Culture Boris Hristov](#), изложби (клуб "XXI век" и др.) / [exhibitions \(21st century Club, etc.\)](#)

Ден / [Day III](#) – 24.09.2023 г. (Неделя / [Sunday](#))

Зала / Hall 1 – ДК „Борис Христов“ / [House of Culture Boris Hristov](#)

- **10:00-10:45** – Соларпънкът: да построим по-добро бъдеще - Франческо Версо и др. / [Solarpunk: Building a Better Future – Francesco Verso et al.](#)
- **11:00-11:45** – Как да бъдем публикувани на английски-Алекс Шварцман / [How to Get Published in English – Alex Shvartsman](#)
- **12:00-12:45** – Австрийската НФ – книги и филми; има ли изобщо „национална“ фантастика? – Нина Хорват/ [Austrian Sci-fi](#)

– Books and movies; Is There „National“ Fiction at All? – Nina Horvath

- **13:00-13:45** – Традиционен търг на книги / [Traditional book auction](#)
- **14:00-14:30** – Закриване / [Closing ceremony](#)

Зала / Hall 2 – ДК „Борис Христов“ / [House of Clulture „Boris Hristov“](#)

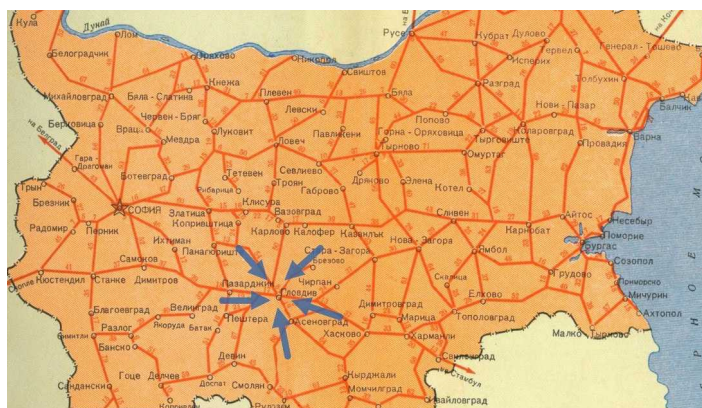
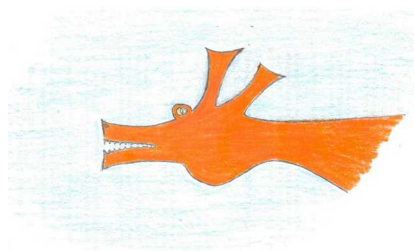
- **10:00-10:45** – Представяне на бъдещите Евро- и Уърлдкони до 2027 година – Елена Павлова, Жоро Пенчев / [Presentation of the future Euro- and Worldcones until 2027 – Elena Pavlova, Joro Penchev](#)
- **11:00-11:45** – Обзор на българската фантастика, издадена през септември 2022 – септември 2023 – Григор Петров / [Review of Bulgarian fiction published in September 2022-September 2023 – Grigor Petrov](#)
- **12:00-12:45** – Голям космерски куиз – Жоро Пенчев / [Big cosmeric quiz – Joro Penchev](#)
- **13:00-13:45** – Среца на фенклубовете и обсъждане на Булгакон 2024 и 2025 / [Fan club meeting and discussion of Bulgacon 2024 and 2025](#)

Зала / Hall 3 – хотел „Пълдин КООП“ / [Puldin COOP Hotel](#) – представяне на български книги и др. / [presentation of Bulgarian books, etc.](#)

- **10:00-10:45** – Свободни дискусии и представяния / [Free discussions and presentations](#)

Фоайе 1 и Фоайе 2 – ДК „Борис Христов“ / [House of Culture Boris Hristov](#), изложби (клуб "XXI век" и др.) / [exhibitions \(21st century Club, etc.\)](#)

Знаете ли, че Пловдив е на повече
от 3000 години? / Do you know that
Plovdiv is more than 3000 years old?

Пловдив – стар и млад. Всички хубави снимки от Пловдив са дело на Димитър
Алексиев, Клуб „Соларис“, Пловдив. / Plovdiv – old and new. All good photos from Plovdiv are
made by Dimitar Aleksiev, *Solaris* SFF society, Plovdiv.

Фантастиката в Пловдив...

Хората са главната причина и движеща сила, превърнали Пловдив в традиционно място за събиране на българските фенове. Именно хората, а не близостта на града до географския център на България – местността Узана край Габрово, който обещава удобен транспорт от почти всяка точка на страната. Пловдив е дом на предани почитатели на фантастиката и логично става притегателен център на жанровата литература и футуризма.

Градът може да се похвали, че е дом на първото българско книгоиздателство „Христо Г. Данов“, основано през далечната 1855 г. с цел да подпомага зараждащата се тогава образователна дейност по българските земи. До днес то е публикувало над пет хиляди заглавия, няколко стотици от които принадлежат на фантастичния жанр.

*

През 1977 г. по инициатива на група фенове е създаден клуб „XXI век“. Негов пръв председател е Николай Близнаков (1950-) и клубът бързо се превръща в един от центровете на фантастичното у нас. Сред дванадесетте основатели са критикът Огнян Сапарев и бъдещият президент Петър Стоянов. Пет от шестте национални фестивала на фантастиката, прогностиката и евристиката от 1980-те години са проведени в Пловдив. Те се превръщат в забележимо културно събитие за града и за цялата страна. Клуб „XXI век“ е разполагал с голямо помещение на две нива, обзаведено от членове като кабина на звездолет с пулт за управление. Запазена марка на клуба и неговите активисти са Космомаратонът и Евристичните състезания. Към клуба е изграден „Център за въображение и творчество“, където се прилагат евристичните методики на Хенрих Алтшулер, Песах Амнуел, Едуард де Боно и др.

Особено място в дейността на клуба заема футуристичният „Експеримент 2001 – живот в бъдещето“. Неговата далечна цел е да

помогне в изграждането на хармонично развити личности, каквито се очаква да населяват света през 2001 година. Вероятно не е изненадващо, че в чертите на експеримента, който обединява физически и интелектуални дейности, се наблюдава сходство с практиките на древните гърци: участниците се състезават с велосипеди, плуват и... пишат реферати върху избрани научни теми. От съвременна гледна точка „Експеримент 2001“ е важен и като начин фантастичното изкуство – но не това, което предлагат големите киностудии – да излезе извън границите на жанровото гето, в което сме затворени сега.

Клубът поставя театрални НФ пиеси, организира радио викторини, телевизионни състезания, провежда уникално социологическо изследване за ролята на научната фантастика в представите за бъдещето и не на последно място – издава на циклостил фензин „Двадесет и първи век“ с тираж 100 екземпляра. Днес знаем за съществуването на четири броя – първият, излязъл през 1980 г., още два – през следващата година. Въпреки че официално се води „методическо ръководство“, изданието събира на 60-те си страници всичко, което можем да очакваме от един фензин: разкази (сред авторите откриваме Георги Малинов, по-късно един от водещите фантасти в страната) и стихове, представяния на писатели, класации на книги, футуристични статии (сред тях се откроява една за бъдещото на езиците от Н. Близнаков), клубна хроника и дори тематична кръстословица.

Осемдесетте години на миналия век са период на разцвет на клубното движение – по това време в България действат повече от 25 клуба на „желаещите странното“³. Големият им брой не трябва да ни учудва – по онова време фантастичното слово е практически лишено от конкуренция: фантастичните филми, които достигат българските екрани, се броят на пръсти, а компютърните игри са в зародиш и книгите, наред със собственото въображение на читателя, са най-достъпното, ако не единственото прозорче към бъдещето.

3 Цитат от романа „Опит за бягство“ на А. и Б. Стругацки. Изразът е придобил гражданственост като иносказателно название на любителите на фантастиката.

Въпреки идеологическите рамки, наложени от главния – както бихме казали днес – спонсор, Централния комитет на Комсомола, в клубовете по фантастика, евристика и прогностика вирее изключително свободомислие, предават се от ръка на ръка и се четат силно критични книги като „1984“ (Дж. Оруел), „Прекрасният нов свят“ (О. Хъксли) и „Ние“ (Е. Замятин), дискутират се най-конфликтните теми на съвременността. Не случайно много от водещите фенове след настъпилите промени през 1989 г. стават видни политически фигури и парламентаристи, участващи в създаването на първата посткомунистическа конституция на България.

Но преди това – и не е изненадващо – се ражда идеята за срещи на феновете. Основни инициатори са Ивайло Рунев (1943-1994), вече споменатият Николай Близнаков и Атанас П. Славов (1947-2022). Целта на тези фестивали – думата е избрана, за да отрази празничния им характер, както става ясно от едно интервю на Н. Близнаков – е далече по-амбициозна от обикновеното събиране на фенове, целящо приятно прекарване на времето заедно. Организаторите се опитват да развият себе си и другите любители на жанра като личности, способни да отговорят на предизвикателствата на изменящия се свят. В основата на тази подготовка е поставена съзидателната и възпитателна роля на фантастиката. В тях вземат участие стотици млади хора, срещите се превръщат в значителни събития в културния живот на България.

Организиран са шест такива фестивала: 24-27 април 1980, 25-28 май 1981, ноември 1982, 19-21 ноември 1985, 14-16 октомври 1988 и 16-19 ноември 1989 г. (всички те се провеждат в Пловдив, само вторият – в София). Типичната програма включва срещи с писатели, литературни четения, изложби на фантастичната живопис, премиери на клубни издания, кинопанорама, дискусии за историята и теорията на жанра, за бъдещето и върху други теми, свързани с фантастиката. Още от началото фестивалът придобива международен характер – например в първия участват гости от Полша и ГДР, а в последния – от Украйна.

Повече за характера на тези срещи може да се научи от големите репортаж и интервю в съветското списание „Техника – молодежи“ (8/1980 и 4/1983) и от статията на Н. Близнаков (под псевдоним Николай Христов) в сборника за научна фантастика и прогностика „Фантастика-1“ (1985). По време на първия фестивал се състои дискусия за човека на бъдещето, която приема съвсем практична, дори приложна насоченост. Обсъждат се изменения в човека на микро- и на макрониво – в клетъчната биохимия, добавяне на нови органи на възприятие, оптимизиране на крайниците, обединяване на биологичното и технологичното начало, което в по-далечна перспектива може да доведе до появата на същество с интегрален машинно-биологичен интелект и дори да направи хората безсмъртни. Днес подобни практики едва започват да намират своето приложение в медицината и – за добро или за зло – сме далеч от появата на човешки подвидове, прогнозирана от мечтателите в Пловдив преди повече от четири десетилетия.

Сложните морално-етични последствия не са убегнали от погледа на ентузиазираните фантасти – на фестивалите са се водели разгорещени спорове. Защитниците на запазването на човешката форма са изтъквали, че тя е еволюирала до съвършенство в резултат на стотици хиляди години естествен отбор. Техните противници са посочвали, че разумът превръща човечеството в космическа цивилизация и ние не сме приспособени към живот в космоса – в най-общия смисъл на думата, – и че трябва да се адаптираме, за да живеем комфортно в него.

През 1988 г. клуб „XXI век“ създава своя собствена фирма – кооперация „НЕОХРОН“. По-късно тя става основа на появилото се през 1992 г. издателство „НЕОХРОН“, чието дело са популярните тематични антологии „SF Трилър“.

Активността на клуба намалява след 1989 година (но продължава до 1996/7 г.), скоро след началото на политическите промени в България, когато Н. Близнаков става депутат в Седмото Велико народно събрание. Все пак същата година любителите на фантастиката от Пловдив успяват да спечелят награда за клубна

символика (плакати, значки, фланелки) на фестивала Соцкон-89 в Коблево, СССР.

*

Пик във фантастичния живот на града е проведената на 5-8 август 2004 г. международна среща на любителите на фантастиката Еврокон, двадесет и седми по ред. Той събира над 850 фена, от които близо 15 процента са гости от Европа и дори има трима от САЩ. Еврокон 2004 продължава да държи рекорда за гости от най-много държави – доказателство за ефективното популяризиране на събитието извън България.

Провеждат се три паралелни програми – Еврокон (всички събития имат осигурен превод от/на английски, в зависимост от лектора), Булгакон и Геймкон (двете последни са само на български).

Списъкът на почетните гости включва Робърт Шекли, Йън Уотсън и Анджей Сапковский – за пръв път след посещението на Аркадий Стругацки през 1978 г. у нас идват писатели от подобна величина. В Пловдив пристигат Ерик Симон и не на последно място кураторът на Швейцарския музей за научна фантастика Патрик Гигер.

За „научната“ част от научната фантастика лектори са първият български космонавт Георги Иванов и директорът на Българския институт за космически изследвания към БАН Лъчезар Филипов.

Български лауреати на наградите Еврокон стават Атанас П. Славов – като популяризатор и Иван Попов – за дебют.

*

На 10 март 2006 г. щафетата на организираното клубно движение в града е поета от новосъздадения клуб „Соларис“, основан от група ученици-фенове. Негов пръв председател е Кирил

Трендафилов. По-късно мястото му заемат последователно Димитър Панов и Иван Иванов, който води клуба и до днес.

През първите 2-3 години членовете му се събират в читалище „Алеко Константинов“, където работи съпругата на Николай Близнаков. В този период членовете на клуба подготвят телевизионно предаване на тема фантастика за местна кабелна телевизия и снимат пилотния му епизод със собствени сили. Поради промени в политиката на телевизията предаването не излиза в ефир, но са запазени сценариите за първите няколко издания.

Членове на клуба участват и в организацията на Българския „Толкин фест“. В рамките на феста се изнасят лекции на различни теми, свързани с Дж. Р. Р. Толкин и неговите произведения. След няколко години учениците завършват и се разбягват по университети в други градове и в чужбина. В града остават само шепа „стари кучета“. Заради малката членска маса се налага сбирките в библиотеката да бъдат прекратени, клубната дейност се прехвърля в барчета и постепенно придобива все по-неформален характер. Опитите за привличане на нови хора са осуетени от липсата на интерес и помещение за редовни сбирки. Клубът е регистриран като сдружение през 2009 година, но възникват бюрократични проблеми от страна на държавата и регистрацията остава незавършена.

От 2016 г. клубът издава списание „Фантастични светове“, което по същество представлява сборник с непубликувани досега преводни разкази. То се разпространява неофициално сред феновете от българските клубове и до момента са излезли три броя.

*

Пловдив е гостоприемно място за фантастичния жанр. Градът има интересна фантастична история и Булгакон 2023 продължава богатите традиции. Да се надяваме, че и в бъдеще нашето жанрово изкуство ще продължава да оставя своите отпечатъци край бреговете на Марица.

По материали от укието БГФ Завинаги (<http://bgf.zavinagi.org/>; поддържано от Григор Гачев) и спомени на участници в събитията, сред които Иван Иванов, Иван Крумов и Николай Близнаков.

Настолна стратегическа военна игра „Стратегия“ с елементи от книгите на Стругацки, произведена и продавана от клубната кооперация НЕОХРОН в края на 1989 г./ A strategic military board game *Strategy* with elements of Strugatsky's science fiction works, produced and sold by the NEOHRON club cooperative in late 1989.

В ПЛОВДИВ

ЦЕНТЪР „ВЪО

ПОЧТИ В КОСМОСА,

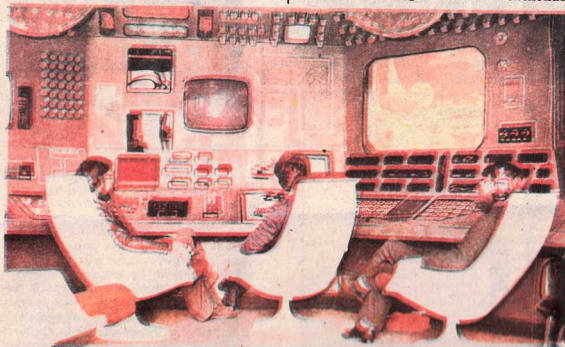
ПОЧТИ В БЪДЕЩЕТО

Младешкият дом е познат. И коридорът е съвсем обикновен. Само че зад неслъснем стандартната врата попаднеш в страни свят, който светлявично и почти насилва те кара да забравяш, че на 1 януари 1987, Пловдив, България...

Е, подобно е усещането сигурно само за някои — за тези, с по-голяма фантазия. Но ако не изваждаш от равновесие всекиго, „детето“ на пловдивския клуб „XXI век“ (или „2001“), наречено център „Въображение и творчество“, което миналата зима проходи, сигурно поне заинтригува и изпитва с някакво странно усещане всеки посетител. Нека със силата на въображението да влезем отново в залата...

Вратата е малък тест, който не може да ни затрудни. Щом попаднем в странно разчушено помещение в черно-синьо, първото, което завладява погледа ни, несъмнено е грамадната електронна звездна карта на цялата Галактика. На 20-те квадратни метра на това стено панно — едновременно произведение и на изкуството, и на техниката — оживяват в един или друг ред различни съзвездия. Електронните орбити на планети, комети и астероиди се пресичат наистина с цената лъникова на малии избухвания. Тази звездна стена доминира над цялото пространство в залата и е подходящ фон, за да се настрои участниците в дискусиите, експериментите или спектаклите. Под нея е разположена кръглата маса за срещи и обсъждания,

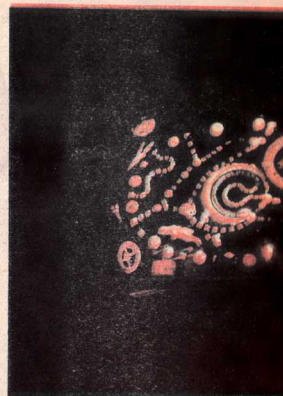
за околната обстановка и за някои корабни системи. Сега от нас се изисква за двадесет-тридесет секунди да осмислим ситуацията, в която се намираме,

и да реагираме с докосване до 1, 2 или 3 от 50-те сензорни бутона пред нас (на всеки от тях са написани възможни реакции: например „Обличам скафандър“, „Разкритието на кораб“, „Опитвам контакт“, „Стрелям с лазерно оръдие“ и пр.). За правилна реакция можем да си послужим с минималната...

тук се подсилва не само от надвисналата отгоре вътрешен балкон, но и от постоянната изложка „Научнофантастична живопис, графика, пластика и фотоизкуство“.

Ако се изкачим по стълбата на вътрешния балкон, ще навлезем в главната експозиционна част на залата. Големи светещи табла с множество цветни принти по четирите външни теми: „КОСМОСЪТ“, „ЧОВЕКЪТ“, „БЪДЕЩЕТО“ и „ФАНТАСТИКАТА“ ни хващат още отдолу, а по таблата са експозициите „Хумор и фантастика“ и „Археология и фантастика“ с експонати

като „Череп на киборг“, плембиран таб на термозащитен и др. Впрочем сред сериозните изложки на експозицията са: „Пловдив след 2000 година“, „Бъдещето на човечеството“ (включващ макети на град-астероид, надводен град и др.), колекция от колажи и фотомонтажи на редакцията на сп. „Кос-

са били истински „клубни“ фестивали, с типичната „клубна“ атмосфера), свободно включване на неорганизираните любители на НФ у нас, участие на творци-фантасти не само от областта на литературата, но и на художеството, музиканти, млади учени и откриватели и изобщо на хора с нестандартно мислене; съчетаване на зрелищното с академичното, на теоретичните конференции с демократичните дискусии, на научнопознавателното начало с художественообразното.

НОВОТО

на IV фестивал, който се организира от ЦК на ДКМС под девиза: „За мир в Космоса, за мирно бъдеще!“, ще бъде в ударнието, което се поставя на темата „космизация“, в очакването участие на множество специалисти-астрономи и дори... космонавти, както и в засиленото внимание към евристиката и методиките за развитие на

ТО ПРЕД ПРАГА НА XXI ВЕК“ очакваме да вълнеят в дискусиите по основните проблеми на прогностиката наши и чужди учени, да стане трибуна за нови, интересни идеи и хипотези, да допринесе за изграждане на явна, научнообоснована представа за бъдещето, да анализира социалната роля на днешната научна фантастика в причините за социалния оптимизъм и песимизъм в НФ-утопия и антиутопия, да разкрие нови възможности и пътища за прилагане на евристични методи и преодоляване на психологическите бариери пред творца, за развиване на нестандартно мислене.

ОЧАКВАМЕ ОЩЕ

● от клубната игра „Еврика“ да стимулира въображението и нетрадиционното мислене на отбори, представляващи клубовете, както и неорганизираните любители, като даде пример за състезание от нов тип;

● от „100 минути за научната фанта-

„Еврика“, „Фотофантастика“ и „Роботехника“ да развие не толкова отделни специализирани умения, колкото да поощряват развитието на ново мислене, нов поглед към света;

● от изложбите, кино- и видеопанорамите, концертите и дискусиите — да създадат истински фестивална атмосфера и да обогатят зрители и участници, а конкурсите да открият най-добрите сред младите ни писатели и художници.

Тези очаквания могат да станат реалност, защото в основата и на Четвъртия фестивал — и като инициатори, и като организатори, и като изпълнители, и като публика, стоят

БЪЛГАРСКИТЕ КЛУБОВЕ „ПРОГНОСТИКА И ФАНТАСТИКА“

— едно уникално явление, един в известен смисъл „футурологичен“ експеримент, тъй като, за разлика от многото клубове на любителите на

ки елементи на клубните програми: лекции, дискусии, срещи с интересни учени и творци, творчески и тематични вечери, експерименти и др. В биографията на най-изявеният сред тях, каквито са софийските „Иван Ефремов“ и пловдивският „XXI век“, се открояват такива признати постижения, като вестника „ФЕИ“, сборника „Модели“ и клубните конференции, организирането на фестивалите на научната фантастика, националния „супертест“ „ЕКСПЕРИМЕНТ 2001“ и др.

ЦЕНТЪРЪТ „ВЪОБРАЖЕНИЕ И ТВОРЧЕСТВО“

Организиран от клуб „XXI век“ и ОК на ДКМС в Пловдив, той се помещава в интересна зала на Младешки дом. Истинското му откриване ще стане следващата година, но на фестивала той вече ще функционира, макар в незавършен вид. Това е нова експериментална форма за развиване на творческото въображение и мислене. Изграждането на младите хора като творчески личности с нестандартно мислене е главна задача, без чието решаване е немислимо успешното развитие на НТР у нас и достигането до принципи новите идеи и решения — предпоставка за изграждането на бъдещата комунистическа цивилизация. Днес вече знаем, че на мислене трябва да се учи, че са необходими специални занимания, развиващи творческото мислене и изобщо творческия подход към света. Същевременно трябва да се пазим от скучната сериозност на една „школа за мислене“. Необходима е занимателна форма, лека, нескована, посредством която в „запушено“ от свръхинформационност и шапни съзнания, на съвременния да се влезе „от страни“, между другото, като на игра — такава трябва да бъде центърът „ВЪОБРАЖЕНИЕ И ТВОРЧЕСТВО“. Активистите на центъра ще го превърнат едновременно в нещо като „школа“ за развиване на творческите способности, „музей“ на научната фантастика, въображението и странните научни идеи, „клуб“, събиращ научно-техническа и художествена млада интелигенция, и зала на клуб „XXI век“, който ще се използва за концерти на електронна музика, НФ-спектакли, дискусии, срещи с писатели, експерименти и други.

„Звездна светлина“ — Димитър Янков

„Трансгалактичен траектор“ — Димитър Янков

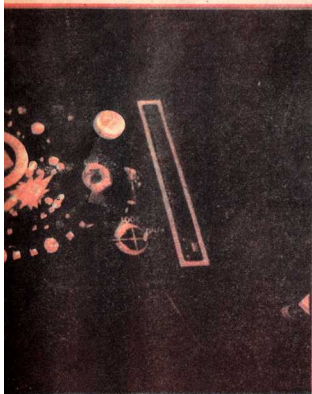
БРАЖЕНИЕ И ТВОРЧЕСТВО“

БЪДЕЩЕТО

ЗАВИСИ

И ОТ ВАС!

Разбира се, центърът „Въображение и творчество“ не е завършен веднъж завинаги, не е застинал във величествено спокойствие, а ще се развива непрестанно. Причините са много и някои от тях стават ясни, ако си припомним, че:

Speculative fiction in Plovdiv...

People are the main reason and the driving force that turned Plovdiv into a traditional gathering place of Bulgarian fans. It is the people, and not the proximity of the city to the geographical center of Bulgaria – the area of Uzana near Gabrovo – although it offers convenient transportation from almost any part of the country. Plovdiv has always been the home of devoted fans of speculative fiction, and logically, it has become a centre of attraction for SF&F literature and for futurism.

The city can boast that it is the home of the first ever Bulgarian book publishing house *Hristo G. Danov*, founded way back in 1855 with the aim of supporting the then barely emerging educational activities in the Bulgarian lands (still part of the Ottoman Empire at the time). To date, it has published over five thousand titles, several hundred of which are speculative fiction.

*

In 1977, a group of fans founded the 21st Century SFF Society. Its first chairman was Nikolay Bliznakov (1950-), and the club quickly became one of the centres of the speculative genre in our country. Among the twelve founders are well-known mainstream literature critic Ognyan Saparev and future president Petar Stoyanov. Five of the six national festivals of speculative fiction, prognostics and heuristics in the 1980s were held in Plovdiv. They become notable cultural events for the city and the entire country. The members of *21st century* gathered in a large two-level hall, furnished by members to imitate a starship flight deck with a control panel. The trademark of the club and its activists are the *Cosmomarathon* and the *Heuristic Competitions*. A *Center for Imagination and Creativity* was organized at the club, where the heuristic methods of Henrich Altshuler, Pesach Amnuel, Eduard De Bono, etc. were practiced.

A special place in the club's activities was occupied by the futuristic event *Experiment 2001 – Life in the Future*. Its far-reaching goal was to help build the harmoniously developed persons that were expected to inhabit the world in 2001. It is probably not surprising that the features of the experiment, which combined physical and intellectual activities, were similar to the practices of the ancient Greeks: participants took part in bicycle races, swam and ... wrote essays on selected scientific topics. From a contemporary point of view, *Experiment 2001* is also important as a way for speculative art – but not the kind that big motion picture studios are offering – to break out of the genre ghetto we're stuck into today.

The club staged SF theatre plays, organized radio quizzes and television competitions, conducted a unique sociological study of the role of science fiction in forming the perceptions of and expectations for the future and, last but not least, published a fanzine, *Twenty-first century*, with a circulation of 100 copies. Today we know of the existence of four issues – the first published in 1980, two more the following year. Although it was officially called a *methodical guide*, the publication collected in its 60 pages everything that we could expect from a fanzine: short stories (among the authors was Georgi Malinov, later to become one of the leading speculative fiction writers in the country) and poems, writer presentations, book rankings, futurism articles (among them, one on the future of languages by N. Bliznakov stands out), club chronicles and even a thematic crossword puzzle.

The 1980s were the heyday of the club movement – at that time, more than 25 organizations of “desirers of the strange”⁴ were active in Bulgaria. Their large number is to be expected – at the time, the speculative word was practically devoid of competition: speculative films that reached Bulgarian screens could be counted on the fingers of one hand, computer games were in their infancy, and books, along with one's own imagination, were the most accessible, if not the only window into the future. Despite the ideological framework imposed by their mainpatron, the Central Committee of the Komsomol⁵, there was an extreme free-thinking

4 A popular quote from the novel *An Escape Attempt*, by A. and B. Strugatsky. Outside of the book it has come to refer to the members of the SF&F fandom.

5 Komsomol – the youth branch of the Bulgarian Communist party in the period before 1989.

atmosphere in the clubs of speculative fiction, heuristics and prognostics: highly critical books like *1984* (J. Orwell), *Brave New World* (O. Huxley) and *We* (E. Zamyatin) were read and passed from hand to hand, the most controversial topics of the time were discussed. It was no coincidence that after the changes of 1989, many of the leading fans became prominent political figures and parliamentarians and were involved in the drafting of the first post-communist constitution of Bulgaria. But before that – not surprisingly – the idea of fan gatherings was born. The main initiators were Ivaylo Runev (1943-1994), the above mentioned Nikolay Bliznakov, and Atanas P. Slavov (1947-2022). The purpose of these festivals – the word was chosen to reflect their festive nature, as becomes clear from an interview with N. Bliznakov – was far more ambitious than a simple gathering of fans aiming to have a good time together. Organizers tried to further their own and the other fans' development as individuals capable of meeting the challenges of a fast-changing future world. The basis of this preparation was the creative and educational role of speculative fiction. With hundreds of young people taking part, the meetings became significant events in the cultural life of Bulgaria.

Six such festivals were organized: April 24-27, 1980, May 25-28, 1981, November 1982, November 19-21, 1985, October 14-16, 1988, and November 16-19, 1989 (all of them took place in Plovdiv, only the second one – in Sofia). The usual program included meetings with writers, literary readings, exhibitions of fantastic paintings, promotions of club book editions, film screenings, discussions on the history and theory of the genre, on the future and on other topics related to speculative fiction. From the very beginning, the festival gained international participation – for example, guests from Poland and the GDR took part in the first one, and guests from Ukraine – in the last.

More about the nature of these gatherings can be learned from a report and an interview in the Soviet magazine *Technika Molodezhi* (8/1980 and 4/1983) and from the article that N. Bliznakov (under the pen name Nikolay Hristov) wrote for the almanac for science fiction and prognostics *Fantastika-1* (1985). During the first festival, there was a discussion on the people of the future, which took a very practical, even

applied direction. Changes in human nature at the micro- and macro-level were discussed – alterations in cellular biochemistry, the addition of new sensory organs, the optimization of limbs, the unification of the biological and the technological that in a more distant perspective may lead to the appearance of a being with integral machine-biological intelligence and could even make humans immortal. Today, some such practices are just beginning to find their application in medicine as cures, and – for better or worse – we are far from the emergence of the human sub-species predicted by the dreamers in Plovdiv more than four decades ago.

The complex ethical implications didn't escape the notice of enthusiastic SF lovers – there were heated arguments at the festivals. Preservationists argued that the human form had evolved to perfection as a result of hundreds of thousands of years of natural selection. Their opponents pointed out that the intellect was turning humanity into a space civilization and that we were ill-suited to life in space – in the broadest sense of the word – and so we had to adapt if we wanted to live comfortably in the Cosmos.

In 1988, the *21st Century* society founded its own company – the *NEOHRON* cooperative. Later, it became the basis of the *NEOHRON* Publishing House, which was established in 1992, and published the popular thematic anthologies *SF Thriller*.

The club's activity level notably shrunk after 1989 (but it went on until 1996/7), soon after the beginning of the political changes in Bulgaria, when N. Bliznakov was elected as an MP in the Seventh Grand National Assembly. Nevertheless, that same year, the fantasy lovers from Plovdiv managed to win an award for club symbolism (posters, badges, shirts) at the Sotscon-89 convention in Koblevo, USSR.

*

A peak in the speculative life of the city was the twenty-seventh Eurocon – an international meeting of speculative fiction fans held on August 5-8, 2004. It gathered over 850 people; nearly 15 percent of them were guests from Europe and there were even three from the USA.

Eurocon 2004 continues to hold the record among other Eurocons for guests from the largest number of countries – a proof of the effective promotion of the event outside Bulgaria.

Three parallel programs were held – the actual Eurocon (all events were translated from or into English, depending on the speaker), Bulgacon and Gamecon (the last two – only in Bulgarian).

The list of special guests included Robert Sheckley, Ian Watson and Andrzej Sapkowski; for the first time since the visit of Arkady Strugatsky in 1978, writers of similar renown came to our country. Eric Simon and, last but not least, the curator of the Swiss Science Fiction Museum Patrick Giger, were among the guests in Plovdiv, too.

The *scientific* part of the science fiction was covered by the first Bulgarian cosmonaut Georgi Ivanov and the director of the Bulgarian Institute for Space Research at the Bulgarian Academy of Sciences, Lachezar Filipov.

The Bulgarian laureates of the Eurocon awards that year were Atanas P. Slavov – as a promoter, and Ivan Popov – for début.

*

On March 10, 2006, the baton of the organized club movement in the city was taken over by the newly found *Solaris* society, started by a group of high school students. The first chairman was Kiril Trendafilov. Later, he was succeeded by Dimitar Panov and Ivan Ivanov, who runs the club to this day.

During the first 2-3 years, the members met at the *Aleko Konstantinov* Community Center, where Nikolay Bliznakov's wife worked. During this period, the members prepared a science fiction television broadcast for a local cable TV channel and recorded its pilot episode on their own. Due to changes in the channel's plans, the show never aired, but the scripts for the first few episodes have been preserved.

Members of the club also participated in the organization of the so-called Tolkien Festival. During the festival, lectures on various J.R.R. Tolkien-related topics were read. However, a few years later, the

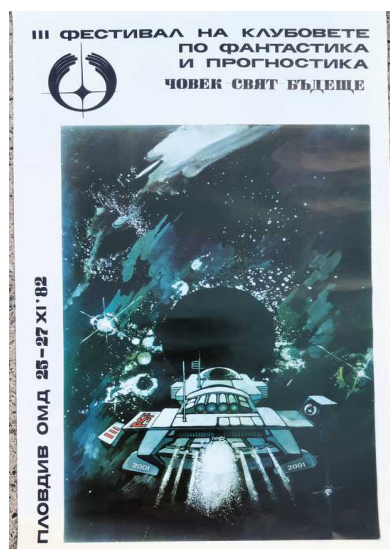
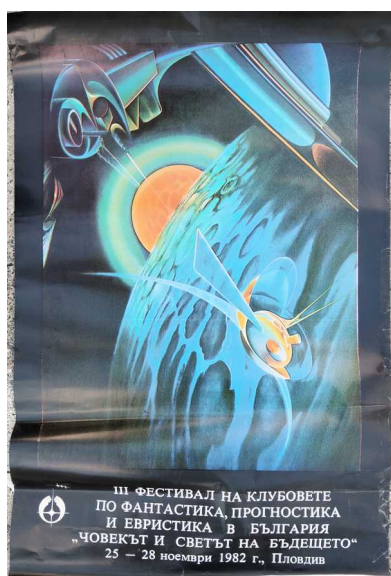
students graduated and run off to universities in other cities and abroad. Only a handful of “old dogs” remained in Plovdiv. Because of the dwindling membership, meetings in the library had to be discontinued, club activities were transferred to coffee shops and gradually acquired more and more informal character. Attempts to draw in new people were thwarted by the lack of interest and space for regular gatherings. The club was registered as an association in 2009, but due to bureaucratic problems the registration remained incomplete.

Since 2016, the club has been publishing the magazine *Fantastic Worlds*, which is essentially a collection of previously unpublished short stories in translation. It is distributed hand-to-hand among the fans in the Bulgarian SF community and three issues have appeared so far.

*

Plovdiv is a welcoming place for the fantasy genre. The city has an interesting speculative fiction history and Bulgacon 2023 continues its rich traditions. Let’s hope that in the future, our genre art will continue to leave its imprint on the shores of the Maritsa river.

Based on materials from the wiki BGF Zavinagi (<http://bgf.zavinagi.org/>; maintained by Grigor Gatchev) and memories of participants in the events, including Ivan Ivanov, Ivan Krumov and Nikolay Bliznakov.

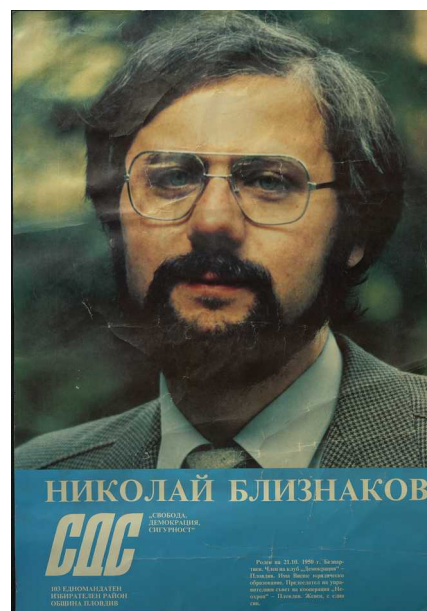

Фантасти от Пловдив: Николай Близнаков / Fantasts from Plovdiv: Nikolay Bliznakov

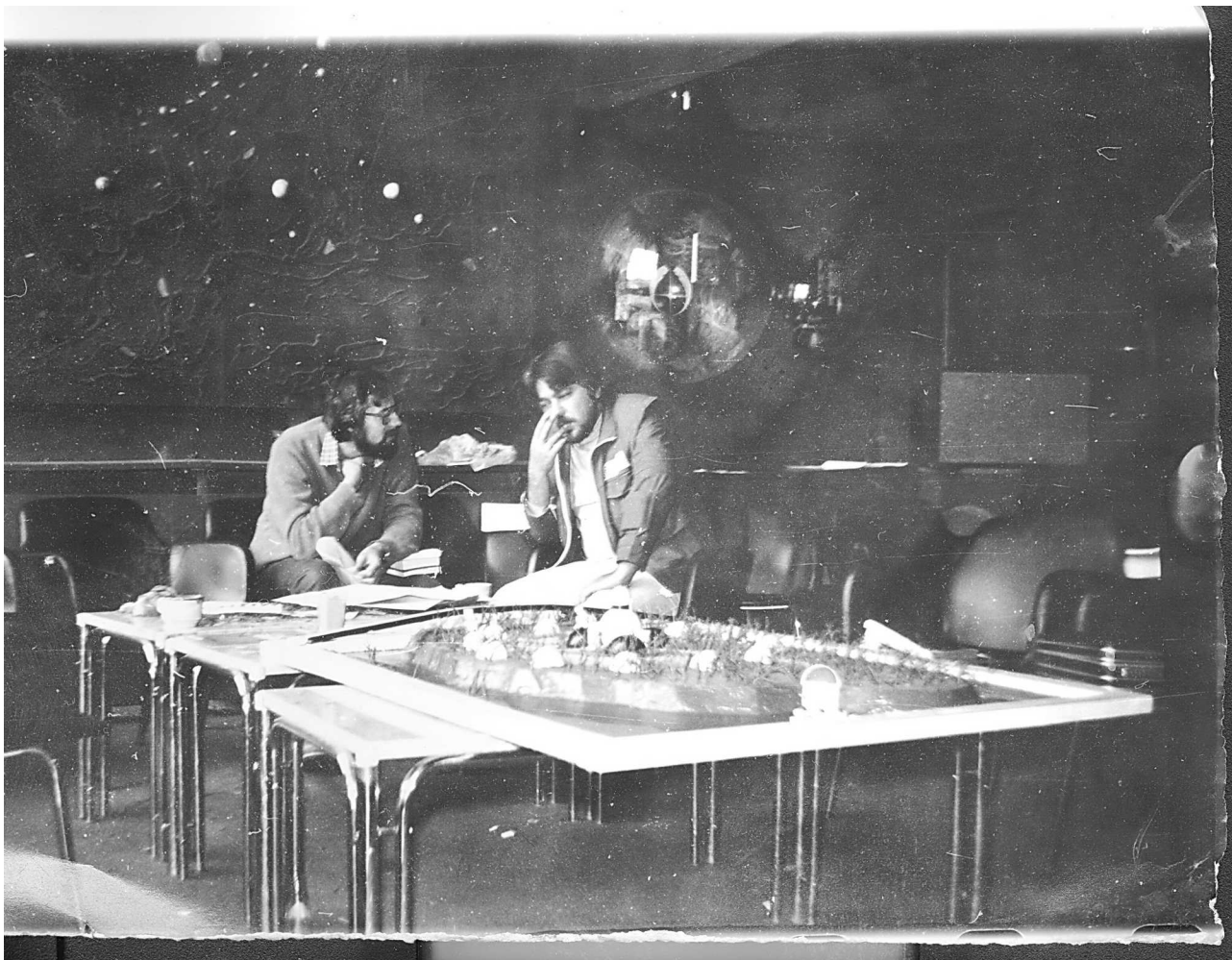
Той е роден през 1950 г. в Пловдив. Юрист, журналист, политик, общественик и университетски преподавател. През периода 1992-96 г. се занимава с издаване на фантастика, включително на поредицата от тематични антологии „SF-трилър“, в която поддържа публицистични рубрики с библиографии и есета за жанровата литература. Преподавател в Пловдивския университет, където през периода 1999-2003 г. води уникалната за България специалност „Футурология и социология“. През 2012-2013 г. печели наградата за концепция за „Пловдив – Европейска културна столица 2019“ и конкурса за директор на фестивала Пловдив-2019, но напуска заради противоречия в общинското ръководство. Автор на множество футурологични статии и на няколко разказа; сред тях и „Обърни се с гръб към мен“, който му донася награда на Третия фестивал на научната фантастика (Пловдив, 1982) и е преведен на немски и руски.

*

He was born in 1950 in Plovdiv. A lawyer, journalist, politician, public figure and university lecturer. In 1992-96 he was engaged in the publication of speculative fiction, including the series of thematic anthologies *SFThriller*, in which he wrote the columns on bibliographies and essays on genre literature. Lecturer at Plovdiv University, where in 1999-2003 he read a course on *Futurology and Sociology*, unique for Bulgaria. In 2012-2013 he won the competition for an art program *Plovdiv - European Capital of Culture 2019* and the competition for director of the festival *Plovdiv-2019*, but left due to conflicts with the municipal leadership. Author of numerous futurology articles and several short stories; among them, *Turn Your Back on Me*, which brought him an award at the Third Science Fiction Festival (Plovdiv, 1982) and was translated into German and Russian.

Концепцията училището — клуб, се избистри именно след серия обсъждания в Клуб „XXI век“ (Пловдив), завършили с общоградската дискусия „Образованието на бъдещето“. Какви са основните положения на концепцията, които макар и революционни, вероятно вече не шокират широката публика? Защото накрай от тях са разработени теоретично в трудовете на съответните педагози и могат да бъдат приложени в наши условия.

Задълбочаващите се недостатъци на днешното училище могат да бъдат обобщени в няколко групи.

Възпитанието на практика отсъства в т. нар. „учебно-възпитателен процес“. Училищата не възпитават такова хора, от които ще се нуждаем към 2000 година.

Въпреки прословутото ученолюбие на нашия народ образователната ни система не „произвежда“ отлични, висококачествени, конкурентоспособни специалисти (учени, инженери, педагози и пр.) — каквато е другата и основна задача. И радикалното й реформиране е вече фатален въпрос, от него зависи дали след 2000-ата ще бъдем сред водещите нации или сред трето- и петостепенните.

Трети, и може би най-важен упрек към днешното училище-то предава на децата напрегнато и измъчено детство с безброй скучни занимания и много малко „по душа“, ... децата не обичат училището.

Училището все още залага не на творческото мислене и въображение, а на наизустяването на факти.

Срещу всички изброени недостатъци новата концепция се основава на следните водещи принципи:

- Свободен избор поне на половината изучавани предмети
- Свободен избор на ниво (на програми, на учебници)
- Решително — минимум двойно — скъсяване на задължителната информация по задължителните дисциплини
- Реформиране и заличаване на изучаването на литературата, езика и диги-

УЧИЛИЩЕТО — КЛУБ

Концепция на Клуб „XXI век“

за радикална реформа в образователната система не по-късно от 2000 година

НИКОЛАЙ БАИЗНАКОВ

циплина и ще завършат средното си образование на равнището на студенти I—II курс, ще имат всички шансове да се оформят като млади учени с големи перспективи. Свободният избор на предмети, на програми (а това донякъде значи и на учители), засилването еристично начало, демократизирането и прерастването на училището в клубен комплекс коренно ще изменят сегашното негласно и съществено отклонение към учениците, че те биват зареждани със скучно-

волци студенти, проведена по време на обсъжданията в Пловдив. Всички анкетирани, завършили гимназия преди една до четири години, трябваше да отговорят на 10 въпроса от учебниците по история, биология и химия за V, VI или VII клас. Нито един не можа да отговори на всичките 10 въпроса, а петима от тях не можаха да дадат дори един верен отговор! Това, по което шестокласниците вадят шестци, са някакви ефимерни псевдознания, които се изпаряват без следа. Беда е, че покрай сухото гори и суровото. Като отблъскват рефлексивно обидната скучна информация, учениците не успяват да отделят от нея

днес създават ненужно напрежение и безлежкарство. Крайно време е да се изхвърли печалното недоразумение, според което за работата на един учител или на цялото училище може да се съди по... бележите на учениците му. След това може да се помисли да се премахне шестокласната система — може би само две оценки (освен „слабо“), да кажем, „добър“ и „отличен“, са достатъчни. Едно доближаване до „зачета“ ще намали учителските терзания и детската напрегнатост.

И все пак защо именно „Училище-клуб“?

Вторият комплекс часове „Творчество“ със свободния си избор допринася за клубния характер на училището, но в нещо наистина съвсем близо до клуб го превръща комплексът „Свобода“. В него ученикът може изобщо да не участва — но може и да си избере три или четири различни форми. Заниманията в

и да разберат основните, действително важни положения на съответната наука. Да, като че ли не е особена беда, че хора, завършили гимназия с „отличен“ и „много добър“, не знаят нищо за Карпосовото въстание или за строежа на цвята на покритосемените. Но когато всички те са убедени в предаването на придобитите белези по наследство — това е вече пълно фиаско на образователната система, която за стотици часове по съответната дисциплина не е съумяла да ги научи на основната догма на съвременната биология. Защото важните факти са били затрупани от лавината дребни факчета.

клубно-кръжковните форми са не в основното време за учене, а най-често следобед, вечер и в събота—неделя. Кръжковите наистина викажи са съществували — но новото трябва да бъде най-напред убеждаването на ръководството, че време, място, лектори и материална база за клубовете непременно трябва да се намерят дори за сметка на основни занимания, защото социализацията и творческото развитие на личността е по-успешно в клуб, отколкото в класически учебен час. Главното е всяко училище да се превърне в квартален младежки дом вечер или в станция на младите техници и пр., да се съчетават в една сграда младежки дом (там, където има такова,

Фантастика от Пловдив: ДАРОВЕТЕ БОЖИИ

Разказ от Доминик Локен (Димитър Алексиев), клуб „Соларис“, 2009 г., публикуван за пръв път в сп. „Тера Фантастика“, бр. 13/2011

Я-ян притича до следващата тревна могилка и се снеси. Изчака сърцето си да се успокои и се надигна предпазливо. Двете луни ясно осветяваха ширналата се наоколо равнина. Не се виждаше никакво движение. Даже сребристосивата трева не помръдваше.

Устните му се извиха в лека усмивка. Всичко вървеше добре. На излизане от селото се бе изплъзнал от съгледвачите на Дълговеждите и Плитконосците, а останалите изобщо не заслужаваха внимание. Тези двамата, които беше усетил миналата нощ, бяха най-добрите. След него, естествено.

Сърцето му се изпълни с ликуване, но той бързо се овладя и впери поглед към мержелеещата се в далечината рядка горичка от бели дървета. Някъде зад нея беше Пъпчивото дърво, край което растяха шест високи небесника. Точно там Сияйната птица щеше да изсипе даровете на своя повелител – Великия Бог. Така беше казал Виждащия на племето, а Я-ян изобщо не се съмняваше в неговите способности. Дарбата на стареца да отгатва къде ще дойде Небесната Благодат бе легендарна. Той не беше като знахарите на другите племена – жалки шарлатани, които можеха само да правят нескопосани магии и да лекуват криво-ляво горещица и дръгливица. Виждащия беше истински магьосник. Всеки път, когато наближеше Времето на Небесната Благодат, старецът се качваше на едно високо плато, където в продължение на три дни и нощи кадеше благовонни треви, напояваше странни заклинания и драскаше загадъчни знаци върху песъчливата земя. После се връщаше и посочваше мястото, на което ще пристигнат даровете. Никога не грешеше.

Другите племена знаеха това, затова в нощта преди Благодатния ден прашаха съгледвачи към тяхното село, за да проследят и ако могат, да изпреварят Избрания. Защото се знае и е закон – който пръв

стигне до подаръците и забие сред тях символа на селото си, той е любимецът на Великия Бог и нему се полага най-голямата част от Небесната Благодат. Хората от селото му имат право първи да си изберат каквото им хареса и да вземат толкова, колкото могат да носят. А остатъците се поделят между другите села.

Я-ян погледна нагоре към луните. Сивкавото Око и бледорозовата Сънница се сближаваха. Време е. Той опипа двузъбеца на пояса си и напрегна мускули.

Отляво долетя крякане на гребоносец. В далечината се обади друг. Това беше достатъчно за Я-ян. Щом животинките крякат, значи всичко е спокойно. Той стисна в ръка тоягата с тотема на селото си и се затича към дърветата. Няколко гребоносеца се разбягаха пред него. Я-ян не им обърна внимание. Вече почти бе стигнал до белеещата се горичка, когато чу далечен, почти недоловим шум. Той вдигна поглед нагоре и я видя. Птицата! Божият пратеник! Обвита в ярка светлина, тя се спускаше, растейки пред очите му. Точно там, където бе пророкувал Виждация!

Я-ян се втурна с всички сили между дърветата и скоро изскочи на открито в края на дерето. Ослепително сияеща, Птицата увисна над върховете на небесниците и с рев заизсипва даровете си. Той благоговейно падна на колене и опря чело в земята. Остана така, докато Птицата изпълни своята божествена мисия, запя нова песен и окъпана в небесна светлина, започна да се издига.

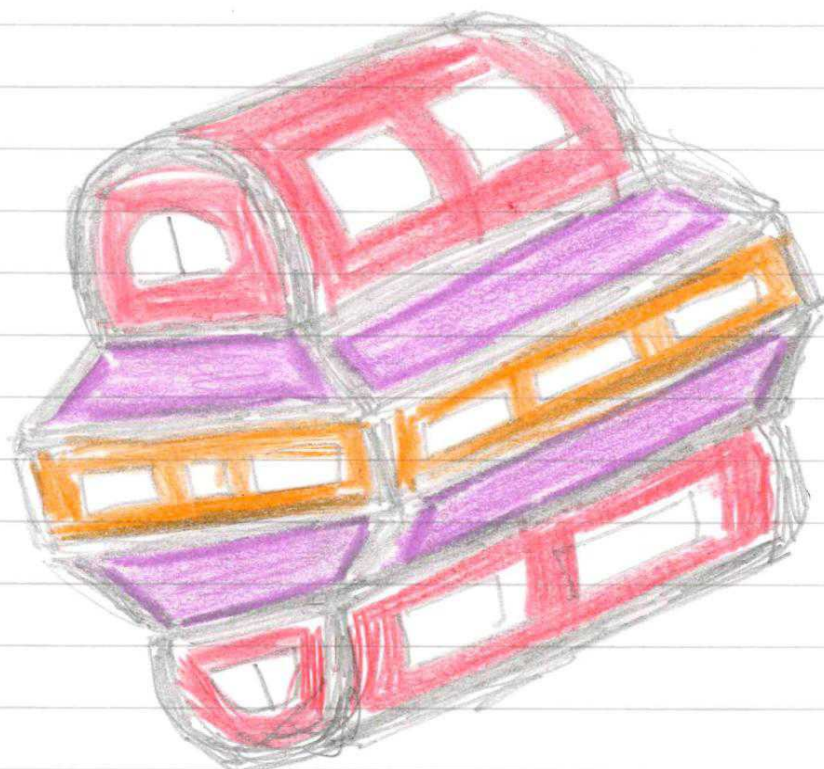
Воинът бързо изтича напред и заби тотема до огромния куп подаръци. После впери нагоре очи, преизпълнени с благодарност, и вдигна в победен жест ръката си с божествените знаци – същите, които виждаше в момента, изписани върху корема на отдалечаващия се Божи пратеник. Я-ян не знаеше какво означават те, но ги бе зърнал още преди години, беше ги запомнил и ги бе татуирал върху тялото си. Със сигурност в тях се криеше мъдрост, достъпна само за боговете, която хората не можеха и да се надяват, че някога ще проумеят.

Той стоеше до безбройните дарове, а четирите му пръста нежно галеха дългия низ от загадъчни знаци по ръката му, които образуваха

напълно неразбираемия за Я-ян надпис: „Земна изследователска станция 8, Боклукчийски кораб 101“.

.oOo.

Стандартен
боклукчийски
кораб с ливреята
на Земния косми-
чески научно-
изследователски
корпус. Надписът
е от другата стра-
на. В. И. / A
standard-issue
garbage ship with
Earth Space
Research Corps
livery. The
inscription is on
the other side. V. I.

Speculative fiction made in Plovdiv: GIFTS FROM GOD

A short story by Dominic Loken (Dimitar Alexiev), Solaris SFF Society, 2009, first published in *Terra Fantastica* magazine, 13/2011.

Ya-yan ran to the next grass mound and crouched down. He waited for his heart to calm and rose cautiously. The two moons clearly

illuminated the surrounding plain. No movement was visible. Even the silvery grass didn't stir.

His lips curled into a tight smile. Everything was going well. On his way out of the village, he had slipped away from the scouts of the Longbrows and the Shallownoses, and the others did not deserve mentioning at all. These two, who he had noticed last night, were the best. Of those after him, that is.

His heart swelled with jubilation, but he quickly composed himself and fixed his eyes on the sparse grove of white trees looming in the distance. Somewhere further was the Spotted Ravine, and next to it grew six tall Skyers. It was there that the Shining Bird would pour out the gifts of its master – the Great God. So the Seer had told the tribe, and Ya-yan didn't doubt the abilities of the old man. His gift of predicting where Heavenly Grace would arrive was legendary. He wasn't like the medicine men and women of the other tribes – pitiful charlatans who could only cast a few clumsy spells and barely cure hots or itches. Their own Seer was a true magician. Whenever the Time of Heavenly Grace came near, he would climb a high plateau, and for three days and nights he would burn incense there, chanting strange incantations and drawing mysterious symbols on the sandy ground. Then, he would return and point to the place where the gifts would arrive. He was never wrong.

The other tribes knew this, so on the eve of the Day of Heavenly Grace they sent scouts to their village, trying to track down and, if possible, overtake the Chosen One. Because it was known and it was the law – whoever reached the gifts first and knocked down the totem of his village among them, they were the favorite of the Great God and were entitled to the greatest share of the Heavenly Grace. The people of that village had the right to choose first what they liked, and to take away as much as they could carry; the leftovers were divided among the other villages.

Ya-yan looked up at the moons. The Grayish Eye and the Pale Pink Dreamstress were getting closer. It was time. He felt the bident at his belt and tensed his muscles.

Somewhere on the left, a comb-clad croaked. Another answered from afar. That was enough for Ya-yan. If the animals were creaking, then all was calm. He clutched the village's totem staff and ran toward the trees. Several comb-clads scattered in front of him. Ya-yan ignored them. He had almost reached the bleached grove when he heard a distant, almost inaudible noise. He looked up and saw it. The bird! God's messenger! Enveloped in a bright light, it descended, growing larger before his eyes. Right where the Seer had prophesied!

Ya-yan dashed between the trees with all his might and soon sprang out into the open at the end of the ravine. Dazzlingly radiant, the Bird hung above the tops of the heaven-trees and poured out its gifts with a roar. Ya-yan reverently fell to his knees, resting his forehead on the ground. He remained still until the Bird completed its divine mission, started on a new song and, bathed in heavenly light, began to ascend.

The warrior quickly ran forward and stuck the totem next to the huge pile of gifts. Then he looked up with grateful eyes, and raised his hand in triumph. His hand, with its tattooed divine signs – the same signs he now saw inscribed on the belly of the departing messenger of God. Ya-yan didn't know what they meant, but he had glimpsed them years ago, memorized them, and tattooed them on his body. Surely, they contained wisdom only available to the Gods, wisdom that humans could never hope to fathom.

He was standing next to the countless gifts, his four fingers gently caressing the long string of cryptic characters on his skin that formed an inscription completely incomprehensible to Ya-yan: "Earth Research Station 8, Junk Ship 101."

.oOo.

Анабиозният кораб минава... Междувездните разстояния са дъбъбълги... В.И / Sleeper ship passing. The interstellar distances are loooong... V.I.

**Архивите са живи... в Пловдив: Николай Близнаков
разказва**

„Звездолетната“ космическа/фантастична зала на Клуба бе в Младежкия дом на Пловдив. Той бе центъра на почти всички клубни дейности от 1977 до 1997-ма... Имахме късмет, че пет месеца след основаването на Клуба (без база) се откри Младежкия дом в Пловдив и директорката, която имаше симпатии към нас, ни покани да изберем помещение и действаме чрез Дома. Първото ни помещение

бе неголямо, 35-37 квадратни метра, с маси, столове, диван и библиотека...

Но след седем години активна дейност ни приемаха вече като най-силната формация в Дома, съответно станахме „по-нагли“ и поискахме да извадят художниците от една много особена зала – като мезонет, все едно на два етажа с вътрешен балкон, висока осем метра, със стъклен покрив и гигантски седем-метров прозорец. За художниците преградиха една тераса и ги изнесоха, а ние намерихме и финансова помощ, така че имаше пари да преустроим залата – скъсяване на вътрешна стълба, строеж на космическа кабина с имитация на тест-пътуване в Космоса, гигантска стенна „карта“ на Млечния път с движещи се звезди, настолна голяма евристична игра и Музей на бъдещето с НФ артефакти, библиотека и специална голяма кръгла маса за дискусии и пр. На тавана заменихме мръсните стъкла с огледала и ефектът бе потресаващ – в полумрака светеха съзвездията и някои екрани, вградени в стените с цветни диапозитиви...

И какво ли не още...

На откриването дойдоха българският и съветски космонавти..., а Залата се превърна в център за настина вълнуващи дискусии и представяния...

The Plovdiv Files: Nikolay Bliznakov remembers

The “starship” space/sci fi hall of the Club was in the Youth Center in Plovdiv. It was the center of almost all club activities from 1977 to 1997... We were lucky that five months after the founding of the club (without a base), the Youth Center in Plovdiv was opened and the head, who had sympathy for us, invited us to choose a room and function through the Center. Our first room was not big, 35-37 square meters, with tables, chairs, a sofa and a bookcase...

But after seven years of prominent activity, we were accepted as the strongest formation in the Center, and accordingly, we became “more insolent” and demanded that the painters be removed from a very special hall – like a maisonette, with two storeys and an interior balcony, the ceiling eight meters high, with a glass roof and a gigantic seven-meter window. They walled off a terrace for the painters and moved them out; we also found financial assistance, so there was money to remodel the hall – shortening an interior staircase, building a control room with an imitation of a test trip in space, a giant wall “map” of the Milky Way with moving stars, a large heuristic board game and a Museum of the Future with SF “artifacts”, a library, a special large round table for discussions, etc. On the ceiling, we replaced the dirty glass with mirrors and the effect was startling – in the semi-darkness, the constellations and some screens built into the walls glowed with colorful slides...

And what not...

Bulgarian and Soviet cosmonauts came to the opening., and the Hall became the heart of really exciting discussions and presentations.

**Дисертация за клубното движение в България и в
Пловдив / A Ph.D. Thesis on the SciFi clubs in Bulgaria and
in Plovdiv**

Jakub Mikulecký
Mezi disentem,
undergroundem a šedou
zónou Neoficiální bulharská
literatura 1944–1989

Якуб Микулецки
Между инакомис-
лието, ъндърграунда и
сивата зона. Неофициална
българска литература
1944–1989 г.

Jakub Mikulecky
Between dissent, the
underground and the gray
area. Unofficial Bulgarian
literature 1944–1989.

ACADEMIA / SLOVANSKÝ ÚSTAV AV ČR PRAHA 2021

© Jakub Mikulecký, Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., 2021 Cover
Photo © Ivan Petkov-Turkata, Lobotomie 1983 ISBN 978-80-200-3255-3
(Academia) ISBN 978-80-86420-78-3 (Slovanský ústav AV ČR, v. v. i.)

Ретрофутуризм: Пловдив през 2000 година

Бъдещето е тук, само че е неравномерно разпределено – всички добре знаем това. Може да се добави, че ние живеем в бъдещето на онези, които са живели преди нас и със задна дата можем дори да „сверим“ техните представи за „утре“ с днешната действителност.

Как преди четири десетилетия са виждали бъдещето на града, домакин на Булгакон 2023? На този въпрос отговарят 21 групи от архитекти и художници, които година и половина са работили върху проекти за Пловдив през 2000 година. За резултатите на техния труд научаваме от репортажа на Николай Близнаков, публикуван във в. „Орбита“, бр. 22/1981. Някой от вижданията им удивително съвпадат с реалността, други – не, но мечтите винаги са интересни, затова ви предлагаме откъси с описания на по-интересните проекти.

*

Всички помним какви бяха доскоро архитектурните проекти на бъдещето – небостъргачи с по 50 или 500 етажа, грамадни паралелепипеди, дълги по няколко километра, в които са съсредоточени основните дейности (работа, учене, развлечение, хранене, лечение и пр.), та можеш да прекараш целия си живот, без да излизаш от тях; всевъзможни „градове-здания“, „градове-дървета“ и т.н. Неъмнено тези проекти създаваха представа за едно супертехнизирано общество на бъдещето, в което околната градска среда подтиска с нечовешките си мащаби и пластични решения, „стрива“ личността и в крайна сметка унищожава човешкото. И, естествено, идеите за подобни градове отблъскваха.

Проектите, които виждаме на изложбата, условно наречена „Пловдив през 2000 година“, нямат нищо общо с тези тенденции. (Впрочем, официалното название на изложбата е доста дълго: „За повече красота в жизнената среда. Синтез на архитектурата с

пластичните изкуства. Пловдив'81“. Още повече, че тук не се показва Пловдив през 1981 година, а какъв би могъл да стане този град към 2000 г.)

... изложбата не е дело само на архитекти, нито само на художници, [а на едните и на другите заедно,] поставили си за цел да разкрасят фасадите на отделните здания. За това резултатите от този колективен труд според мен са очевидни.

Преди всичко по-меките форми, заоблените линии, отказът от представителен монументализъм, спазването на човешкия мащаб правят града привлекателен, топъл и успокояващ. И не можем да не се съгласим с думите на един от пловдивските дизайнери, че целта на градския дизайн е „да запълни празнините между човека и архитектурата“.

Интересното оцветяване и някои необичайни пластични решения придават весел и приветлив вид, вдъхват някакво усещане за чистота и подреденост...

... Предлага се също пешеходците да завладеят историческия площад „19 ноември“, където е разкритият античен стадион.

В проекта на една жилищна група на район „Тракия“ правят впечатление възраждането на двора като зона за отдых и за социални контакти и новото звучене на кварталната улица. Приятна изненада бяха необичайните и ефектни сфери, свързани помежду си, кухни отвътре, някои със стълби или пързалки, които пораждаат космически асоциации. Несъмнено децата с удоволствие ще се катерят и промушват през тях...

... Градският пазар е едно много популярно място в Пловдив... предлага [се] да се изчисти и да се стегне сегашното неорганизирано място, за да отговаря на новите изисквания. Оформят се няколко пазарни нива, като най-горният етаж е предвиден за бар-кафе.⁶

Особено важна ми се струва разработката на зелената система на града, тъй като тепетата са природните ценности на Пловдив... Една възжена линия към трихълмието, на което е старият град, наистина ще открие нови гледни точки, но пък може би твърде много ще промени

6 Но това е мол! (бел. - В. Иванов).

естественения силует на централната част? Предвидено е да се разширят и да се обогатят детските площадки в Централната градина...

Две от разработките са посветени на река Марица. Предвижда се тази част да има решаващо значение за облика на града в бъдещето. Опера, конгресен център, фестивален кино-концертен комплекс, островни паркове за отдих – като цяло всичко това интригува, но може би най-много впечатлява футуристичният пешеходен мост, закрит, с магазинчета от двете страни, напоящ свръхзвуков лайнер или устремен кораб на подводни криле.

... Една изложба, дело едновременно и на архитекти, и на художници, и на науката, и на изкуството – труден, но действителен синтез, както знаем – ни показва пътя на Пловдив към 2000 година, при това не само като архитектура, но донякъде и като стил на живот...

„Приятна изненада бяха необичайните и ефектни сфери, свързани помежду си, кухи отвътре...“ Какво са знаели някогашните пловдивски архитекти и художници? Навярно нещо, което ние не знаем...

Снимка: Димитър Алексиев, Клуб „Соларис“.

Retrofuturism: Plovdiv in 2000

The future is here, it's just unevenly distributed – we all know that. It may be added that we live in the future of those who lived before us, and in retrospect, we can even "crosscheck" their ideas about it with reality.

Four decades ago, how did people envision the future of the city hosting Bulgacon 2023? This question is answered by a group of 21 architects and artists who, for a year and a half, worked on projects designed for Plovdiv in the year 2000. We learn about the results of their work from Nikolay Bliznakov's report published in Orbita magazine , 1981, No. 22. Some of their visions are amazingly close to reality, others – not so much, but dreams are always interesting, so we offer you excerpts with descriptions of the more interesting projects.

*

We all remember what the architectural projects of the future were until recently – skyscrapers with 50 or 500 storeys, huge rectangular halls, several kilometers long, in which the main activities (work, study, entertainment, eating, medical treatment, etc.) are concentrated, so you can spend your whole life without leaving; all kinds of “city buildings”, “city trees”, etc. Undoubtedly, these projects created the image of a super-technological society of the future, in which the urban environment oppresses the individual with its inhuman scale and plastic solutions, “crushes” their personality and ultimately destroys human beings. And, naturally, the concepts of such cities were repulsive.

The projects we see at the exhibition tentatively called *Plovdiv in the year 2000* have nothing to do with these trends. (By the way, the official name of the exhibition is quite long: *For more beauty in the living environment. Synthesis of architecture and the plastic arts. Plovdiv'81*. Moreover, it does not show Plovdiv in 1981, but what it could have become as of 2000).

... the exhibition is not the work of architects alone, nor of artists alone, [but both together,] aiming to beautify the facades of individual buildings. Therefore, the results of this collective work, in my opinion, are obvious.

Above all, the softer forms, the rounded edges, the rejection of representational monumentalism, the adherence to human scale make the city attractive, warm and soothing. And we cannot but agree with the words of one of the designers that the purpose of urban design is “to fill the gaps between the human being and the architecture”.

The interesting coloring and some unusual plastic solutions give a cheerful and welcoming look, inspire a certain feeling of cleanliness and orderliness...

... Pedestrians are also offered to conquer the historical square *November 19* where the ancient [Roman] stadium was discovered.

In the project of a residential group in the *Trakia* district, what stands out is the revival of the courtyard as an area for recreation and social interactions and the new feel of the district . A pleasant surprise are the unusual and spectacular interconnected spheres, hollow inside, some with stairs or slides, which invoke cosmic associations. Undoubtedly, children will enjoy climbing and passing through...

... The city market is a very popular place in Plovdiv... it [is] proposed that the current disorganized site be cleaned and tidied up to meet modern requirements. Several market levels are formed, with the top floor intended for a bar-cafe⁷. I think the development of the green [park] system of the city is particularly important since hills are Plovdiv's natural treasure... A funicular to the three hills on which the old city is concentrated will certainly open up new perspectives, but perhaps it will change the natural silhouette of the city center too much? It is planned for the playgrounds in the Central Park to be expanded and enriched...

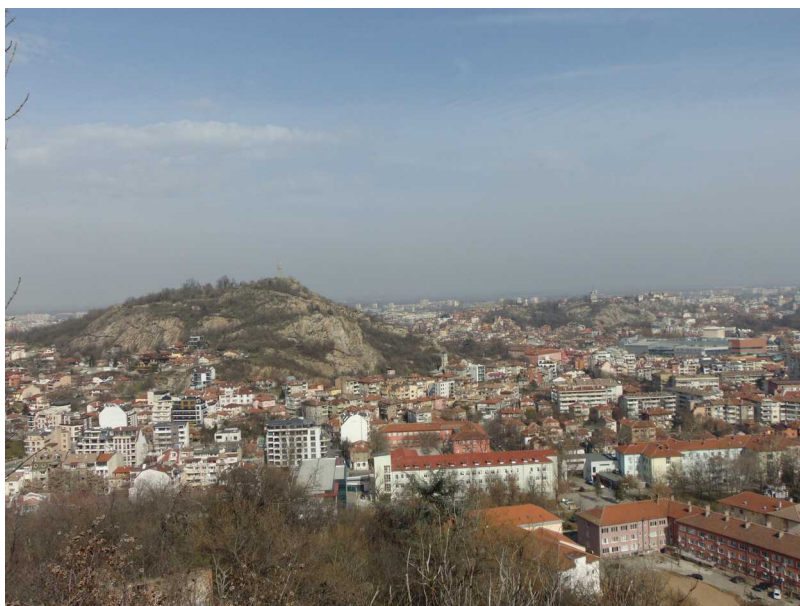
Two of the developments are focused on the Maritsa River. It is expected that this part will be crucial for the future appearance of the city. An opera house, a convention center, a festival-cinema-concert complex,

7 But this is a shopping mall! (note – V. D. Ivanov).

island recreation parks – in general, all of this sounds intriguing, but perhaps the most impressive is the futuristic pedestrian bridge, covered, with shops on both sides, reminiscent of a supersonic liner or a speedboat on hydrofoils.

... An exhibition, the work of architects and artists, of science and art combined – a difficult but effective synthesis, as we know – shows us the path of Plovdiv towards the year 2000, not only in architectural terms, but someday also as way of life...

„Правят впечатление възраждането на двора като зона за отдых и за социални контакти и новото звучене на кварталната улица.“ / “What stands out is the revival of the courtyard as an area for recreation and social interactions, and the new feel of the district.”

Вместо „въжена линия към трихълмието, на което е старият град...“ / Instead of the funicular to the hilltop, where the Old Town is located...

ПЛОВДИВ ПРЕЗ 2000 ГОДИНА

НИКОЛАЙ БЛИЗНАКОВ

Всички помним какви бяха доскоро архитектурните проекти за градовете на бъдещето — небостъргачи с по 50 или 500 етажа, грамадни паралелепипеди, дълги по няколко километра, в които са съсредоточени основните дейности (работа, учене, развлечения, хранене, лечение и пр.), та можеш да прекараш целия си живот, без да излизаш от тях; възможни „градове-заливи“, „градове-дървета“ и т. н. Несъмнено тези проекти създаваха представа за едно супертехнизирано общество на бъдещето, в което околната градска среда под тисна с нечовешките си мащаби и пластични решения, „стрива“ личността и в крайна сметка унищожавя човешкото. И, естествено, идеите за подобни градове отблъскваха.

Проектите, които виждаме на изложбата, условно наречена „Пловдив през 2000 година“, нямат нищо общо с тези тенденции. (Впрочем официалното название на изложбата е доста дълго: „За повече красота в жизнената среда. Синтез на архитектурата с пластичните изкуства. Пловдив 81“. Още повече че тук не се показва Пловдив през 1981 година, а какъв би могъл да стане този град към 2000 г.)

Преди година и половина пловдивските архитекти обединиха усилията си с художници, скулптори и дизайнери, като се създадох 21 творчески групи, съсредоточили усилията си върху разработването на отделни възлови обекти на града. Така че изложбата не е дело само на архитекти, нито само на художници, поставили си за цел да разкрасят фасадите на отделни здания. Затова резултатите от този колективен труд според мен са очевидни.

Преди всичко по-меките форми, заоблечените линии, отказът от представителен монументализъм, създаването на човешкия мащаб правят града прилежателен, топъл и успокояващ. И не можем да не се съгласим с думите на един от пловдивските дизайнери, че целта на градския дизайн е „да запълни пространството между човека и архитектурата“.

Интересното обсъждане и някои нови и необичайни пластични решения придават весел и привлекателен вид, възниква някакво усещане за чистота и подреденост. И може би най-важното — изправен е опит планомерно да се използват богатите природни дадености на Пловдив, които досега не изпъкват както трябва, а добре е известно, че именно те правят столицата на Тракия един от характерните европейски градове. По вся начин в градската среда

ма се алятят хълмовете, река Марица и богатият археологически, архитектурен и етнографски резерват „Старинен Пловдив“. Това наистина прави най-стария може би град в Европа, преживял без прекъсване всички епохи от неолита до съвременността, неповторим южен град.

Какво по-конкретно предвиждат някои от представените проекти. Целта на разработките върху главната улица и площад „Централен“ е да се реконструират търговските дисембли. Да се използват вътрешнокварталните площи и пр. Във варианта, разработен от групата с ръководител арх. Николай Гюлбаров, се предвиждат някои промени от пренаселената главна улица към околните улици. Предлага се също неколкократе да заоблечат историческия площад „19 ноември“, както и разкритият Античен стадион.

В проекта за една жилищна група на района „Тракия“ правят впечатление възраждането на двора като зона за отдих и за социални контакти и новото звучене на кварталната улица. Приетия намерен да бяха необичайните и ефектни сфери, свързани помежду си, кухни отгоре, някои със стълби или пързалки, които поряждат „космически“ асоциации. Несъмнено децата с удоволствие ще се катерят и проумуват през тях, а за възрастните цветните пластмасови къщи ще разчупват прасънчливия бетонен фон, така уморила погледа в новите квартали. Дизайнерите предлагат открояващи се светлинни тела, сирини, информационни табла и други.

Градският пазар е едно много популярно място в Пловдив. Тук гражданите може да намерят изобилие от плодове и зеленчуци и въпреки хаоса и шума всички обичат това място. Затова пловдивчани не биха се примиряли с идеята да бъдат премахнати сергите от площада. С това се съобразява проектът на колектива на арх. Мария Карамфилова. В него се предлага да се изчисти и да се стегне сегашното неорганизирано място, за да отговори на новите изисквания. Оформят се няколко пазарни нива, като най-горният етаж е предвиден за бар-кафе.

Особено важна ми се струва разработката за зелената система на града, тъй като тепетата са природните ценности

на Пловдив. Предлага се стриктно да се спазва определена височина на построяните около тях. Естествено се предвиждат зелените на градната и на централния хълм „Васил Коларов“. Хълмът напоследък позапуста. Затова се предлага подходите към него да се оформят чено и той да се превърне в зона на активна културна и духовна дейност с културни клубове, център на букиниста и филателиста, традиционни заведения, сладкарници и кафенета. Една възможна линия към трихълмие, на което е Старият град, наистина ще открие нови гледни точки, но тъй може би твърде много ще промени естествения силует на централната градска част? Предвидено е да се разшири и да се обогатят детските площадки в Централната градина с гравитни и снелинг „крокодли“, „камили“ и други интересни за децата животни.

Две от разработките са посветени на река Марица и на околния ансамбъл. Предвижда се тази част да има решаващо значение за облика на града в бъдещето. Опера, конгресен център, фестивален кино-концертен комплекс, остролни паркове за отдих — като цяло всичко това интригува, но може би най-много впечатлява футуристичният пешеходен мост, закрит с маталничета от двете страни, напомнящ свързващия лайнер или устремен кораб на дълголи криле. Едно изискване обаче трябва да се изпълни — чиста вода в Марица!

За пловдивчани изложбата е изключително интересна. Посещението е голямо, отзивите в книгата за посетители са различни. Много архитекти от София, Благоевград, Габрово, СССР, Гърция и пр. са единодушни — подобна изложба не са виждали досега. Някои от пловдивчаните пък са критични: „Не са предвидени универсален магазин и спортна палата“, други недооказват, че много от неугледните квартали са останали извън вниманието на архитекти и художници. Но всички са да едно: дано повечето неща се реализират, разбира се, след широка обществена дискусия, но колкото може по-скоро. Пловдив все още изостава в архитектурно отношение — време за измъкване няма.

Една изложба, дело едновременно и на архитекти, и на художници, и на занаятци, и на изкуството — труден, но действителен синтез, както знаем — не понася пътя на Пловдив към 2000 година, при това не само като архитектура, но домът и като стил на живот...

От Ретро- към Футуризм / From Retro- to Futurism: Профили на бъдещето 2.0 / Profiles of the Future 2.0

Артър Кларк включва в публицистичната си книга „Профили на бъдещето“ (1962) таблица, обобщаваща техническия прогрес до средата на XX век и друга, в която предсказва бъдещите постижения. За 1970-те години успеваемостта на неговото „пророчество“ е доста добра, но после прогресивно се влошава. Дали писателят е бил прекалено оптимистичен или човечеството не успява да поддържа темпото е въпрос на гледна точка.

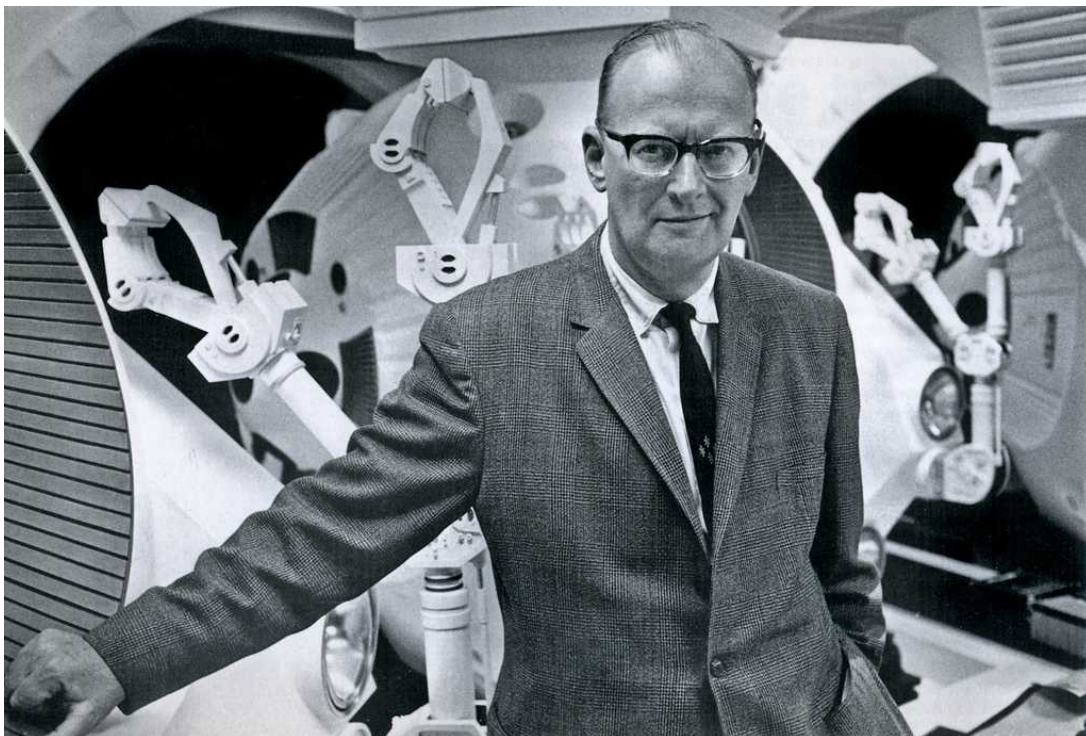
Как изглежда прогнозата на Кларк шест десетилетия по-късно и какво очакваме от бъдещето днес? Николай Теллалов (НТ) и Валентин Д. Иванов (ВИ) предлагат своите гледни точки, а на читателите остава да съдят кой е оптимист и кой – песимист.

*

Arthur Clarke in his non-fiction book *Profiles of the Future* (1962) included a table summarizing the technical progress up to the middle of the 20th century, and another table predicting future achievements. The accuracy of his “prophecies” for the 1970s was quite good, but then progressively worsened. Whether the writer was too optimistic or humanity was failing to keep pace is a matter of perspective.

How does Clark’s predictions look like six decades later and what do we think of the future from a contemporary point of view? Nikolay Tellalov (НТ) and Valentin D. Ivanov (ВИ) offer their points of view and it’s up to the readers to decide who is an optimist, and who – a pessimist.

Отговорите и коментарите (в скобите) са отбелязани в таблицата с инициалите на автора. / Answers and comments (in brackets) are marked in the table with the Bulgarian initials of the author.

Горе:

Артър Кларк сред декорите на „2001: Една одисея в космоса“ (1965). Долу: Николай Телалов в космоса и корицата на неговата най-нова научнопопулярна книга. / Top image: Arthur Clarke on the set of *2001: A Space Odyssey* (1965). Bottom image: Nikolay Telalov in space and the cover of his latest popular science book.

Николай Телалов (Шаркан) – писател, преводач и публицист, издвестен сред почитателите на фантастичното със змеищата си четиримкиви (от „Ал пробулган дракони“ до „Джонче недоволен“), които и до днес има много в българската литература.

Твори в областта на научната фантастика и авантюристичната история. Обект на писателския му интерес са титановите, космическите, астронавтите, апарата, екзотичните пътува.

От 2011 г. активно се занимава с публицистика на страниците на вестник „Свободно мисъл“ и в б списъците на редакциите. От 2011-та сътрудничи на „Джонче 8“ със свои разкази, научни статии и есета.

Настоящият сборник представя златна част от журналистическите публикации на автора и неговите книги проясняват, естрасти популярност на науката и новите технологии на развличането и критично мислене; на безбедността и обществения устрем, особено на слобода, социална справедливост и структурни промени.

Включените в изданието разкази и есета почерпва от Телалов, които съдържат разкази и отразяват думите му, убожествата и безсмислеността към реалността; онова фантастика и измислен свят, в които бих искал да живея.

Да помислим за нейнобразното зрение, зацито бъдещето е на едну, които се подготвят още глед

Цена 18 лв.

НИКОЛАЙ ТЕЛАЛОВ
МИСЛИ СВОБОДНО – ЛЕТИ ВИСОКО

Николай Телалов

МИСЛИ СВОБОДНО – ЛЕТИ ВИСОКО

арзон

Легенда / Legend:

- ? не ясно какво е имал предвид Кларк / unclear what Clarke meant
- +++ вече се е случило / it has already occurred
- ++ осъществими много скоро / just about to occur
- + осъществими до края на 21 век / expected to occur by the end of the 21st century
- няма да се случи преди края на 21 век / won't occur before the end of the 21st century
- по-скоро невъзможно изобщо / probably will never occur
- ! непредсказуемо събитие / unpredictable event

2020	Междувездни сонди / Interstellar probes: НТ? ВИ+ ++ (ВИ: Вояджър-1,2 / Voyager-1,2)	Логически език/ Logical languages: НТ? ВИ? Роботи / Robots: НТ+++ ВИ+++	Контролиране на наследственост та / Control of heredity: НТ- ВИ++	Ядрени катализатор и / Nuclear Catalysts: НТ? ВИ-
2030		Установяване контакт с извънземна цивилизация / Contact with extra-terrestrials: НТ! ВИ!	Добиване на полез-ни изкопаеми от Космоса / Space mining: НТ? ВИ++ (НТ къде ще бъдат използвани/wh ere will they be used? ВИ на място – при- мерно добив на кис-лород от лунна вода/ in situ – e.g. oxygen from lunar water)	Биотехника / Bio- engineering: НТ? ВИ+ (ВИ: създаване на бактерии, които разяждат пластмаса, което е даже опасно; plastic- eating bacteria, can be dangerous, though)
2040			Превръщане на елементи / Transmutation: НТ+? ВИ-	Разумни животни / intelligent animals: НТ- ВИ++ (НТ

кому би било
 нужно това /
[who would
 need this?](#))
 Анабиоза /
[Suspended
 animation](#): НТ+
 ВИ+ (терминът
 възможно е
 некоректен,
 сигур-но по-
 правилният е
 ХИПОБИОЗА;
[the term may be
 incorrect, a
 better may be
 hypobiosis](#))

2050 Управление на
 гравитацията /
[Gravity control](#):
 НТ-- ВИ--
 Управление на
 па-метта за
 възстано-вяване
 на спомени /
[Memory
 playback](#): НТ--
 ВИ- (НТ при
 „класически“
 хора надали е
 осъщест-вимо,
 но за ПОСТ-
 ХОРА би било
 нор-мално /
[hardly possible
 for baseline
 humans, but
 normal for post-
 humans](#))

2060 „Хипертяга“ /
[Spacedrive](#): НТ--
 ВИ-
 Автомат-педагог
 / [Mechanical
 educator](#): НТ++
 ВИ++
 Кодироване на
 изделия / [Coding
 of artifacts](#): НТ?
 ВИ+++ (ВИ 3д
 печатане / [3D-
 printing](#))

Планетно
 строителство /
[Planetary
 engineering](#):
 НТ? ВИ-

Изкуствен
 живот /
[Artificial life](#):
 НТ? ВИ+ (ВИ
 създаване на
 микроорганиз-
 ми,
 несъществува-
 щи в
 природата /
[creation of](#)

Изкривяван
 е на
 времето в
 прос-
 транството
 / [Space-
 time
 distortion](#):
 НТ? ВИ--
 (ВИ: тълку-
 вам го като

microorganisms
with no natural
analogues)

пътува-не
във времето
/ reading
this as
effectively
time travel)

- 2070 Субсветлинни
ско-рости / Near-
light speeds: НТ-
ВИ+
- 2080 Полет в между-
звездното прост-
ранство /
Interstellar flight:
НТ- ВИ-- (ВИ
предполагам,
пило-тиран,
няма да е
необходим, ще
се пренасят
микро-
организми и
яйце-клетки / I
suppose he meant
manned flight –
won't be
necessary,
microorganisms
and embryos will
be sent)
- 2090 Телепортация на
материя / Matter
transmitter: НТ--
ВИ--
- Управление на
климата /
Climate control:
НТ- ВИ+
- Машинен разум,
превъзхождащ
човешкия /
Machine
intelligence
exceeding man's:
НТ++ ВИ++
- Световен мозък /
World brain: НТ-
ВИ++ (НТ какви
са тези
тоталитарни
мечта-ния, г-н
Кларк / what are
these totalitarian
dreams, Mr.
Clarke?! (ВИ
вече
съществуват
прототипи –
Гугъл Амазон и
т.н. / prototypes
already exist –
- Репликатор /
Replicator: НТ+
ВИ++
- Безсмъртие /
Immortality:
НТ+ ВИ+

Google, Amazon,
etc.)

2100 Среца с
извънпланетни
същества /
Meeting extra-
terrestrials: НТ!
ВИ!

Астроинженер
на техника /
Astronomi-cal
engineering:
НТ+- ВИ+ (НТ
началото може
да бъде поло-
жено съвсем
скоро... или
никога / the
beginning may
be soon... or
never)

... и Пловдив във фантастиката / ... and Plovdiv in speculative fiction

Учудващо за статута си на втори по големина град в България, с три хиляди годишна история и богато наследство от градски легенди, Пловдив е място на действието в твърде малко фантастични произведения. Малко, но емблематични.

Amazingly, given its status as the second largest city in Bulgaria, with three thousand years of history and a rich heritage of urban legends, Plovdiv is the setting of very few works of speculative fiction. They are few indeed, but some have iconic status.

„Косъмът на Мохамед“ (1962), разказ от д-р Димитър Пеев

„Никой не може да върне часовниковата стрелка назад, за да заживее във време, предшествало неговото раждане... И все пак аз посетих една забравена епоха, живях на Земята преди стотици хиляди години. Това бях аз – и не бях аз.“ Така започва „Косъмът на Мохамед“. Главният герой е от Пловдив и с това връзката с града се изчерпва, но този мимолетен избор едва ли е случаен – авторът е роден в Пловдив.

Димитър Пеев (1919–1996) по професия е бил юрист, по призвание – писател, журналист и популяризатор на науката, основател и дългогодишен редактор във водещите по онова време научнопопулярни периодични издания в България.

Разказът, ако беше по-голямо произведение, щеше да принадлежи към научната версия на популярния тогава поджанр на производствения роман; само че загадката, която героите трябва да решат, е свързана с палеоконтакта и изненадващата форма, която е приело съобщението от извънземния посетител...

***The Hair of Muhammad* (1962), a short story by Dr. Dimitar Peev**

“No one can turn back the clock to live in a time that preceded his birth... Yet I visited a forgotten age, I lived on Earth hundreds of thousands of years ago. It was me – and it wasn’t.” Thus begins *The Hair of Muhammad*. The main character comes from Plovdiv, and this is the sole connection to the city, but this seemingly non-consequential choice is hardly an accident – the author was born in Plovdiv.

Dimitar Peev (1919-1996) was a professional lawyer, also a writer, journalist and promoter of science, founder and long-time editor of the leading popular science periodicals in Bulgaria at the time.

The narrative, had this been a larger work, would have placed it in the then popular sub-genre of the production novel⁸; except, the mystery the protagonist must solve involves a paleo-contact and the message from the extraterrestrial visitor takes a surprising form.

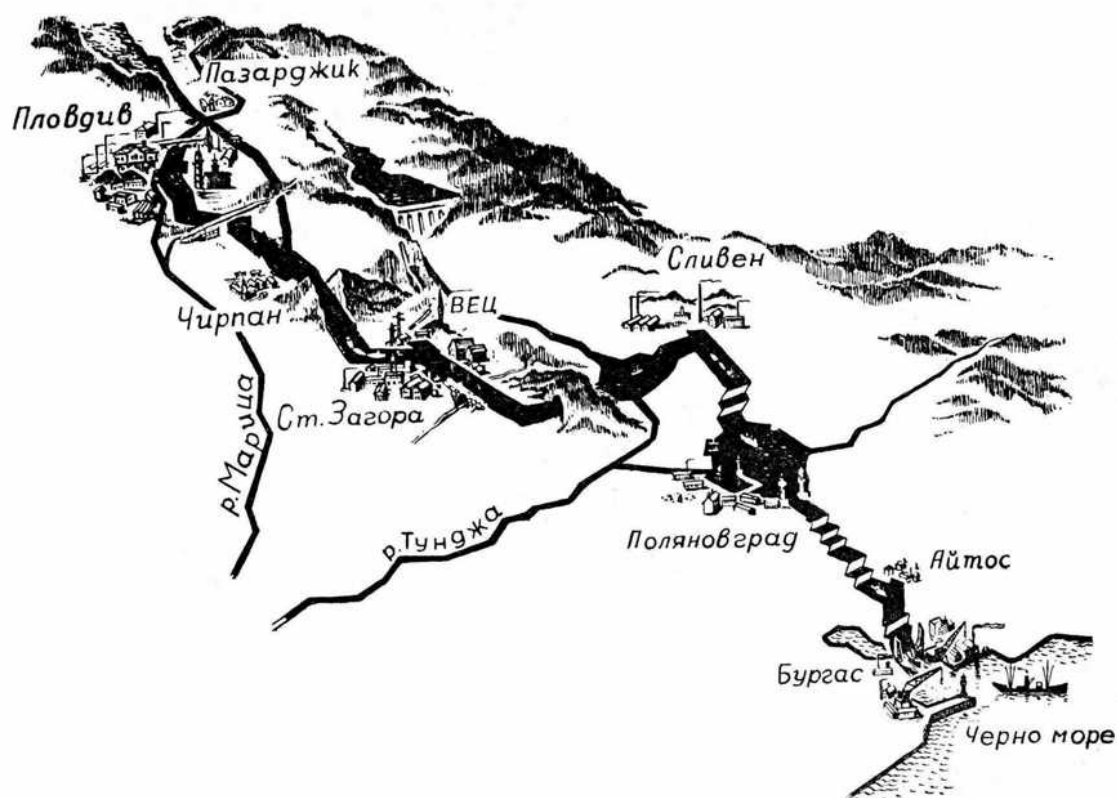
*

„Каналът Пловдив – Бургас“ (репортаж, писан на борда на кораба „Тракия“ – август 1970 г.) от капитан II ранг инж. Н. Найденов

В страните от социалистическия Източен блок бяха популярни фантастичните репортажи. По форма те приличаха на статия от съвременен вестник, но по съдържание се опитваха да надникнат в бъдещето. Обикновено имаха научно-популярен характер и обясняваха някое хипотетично откритие. Западен аналог, макар и само частичен, са някои от така наречените mockumentary произведения, но по-често цел на последните е шега или забавен парадокс, отколкото сериозно и разбираемо представяне на научни идеи.

⁸ Literally, any work of fiction centered on a professional solving some problems of the trade. A well-known Western example is the novel *Wheels* by Arthur Hailey. In a broader sense – any work about a professional activity – may it be running a hotel, an airport, a space ship, a police precinct or a detective agency.

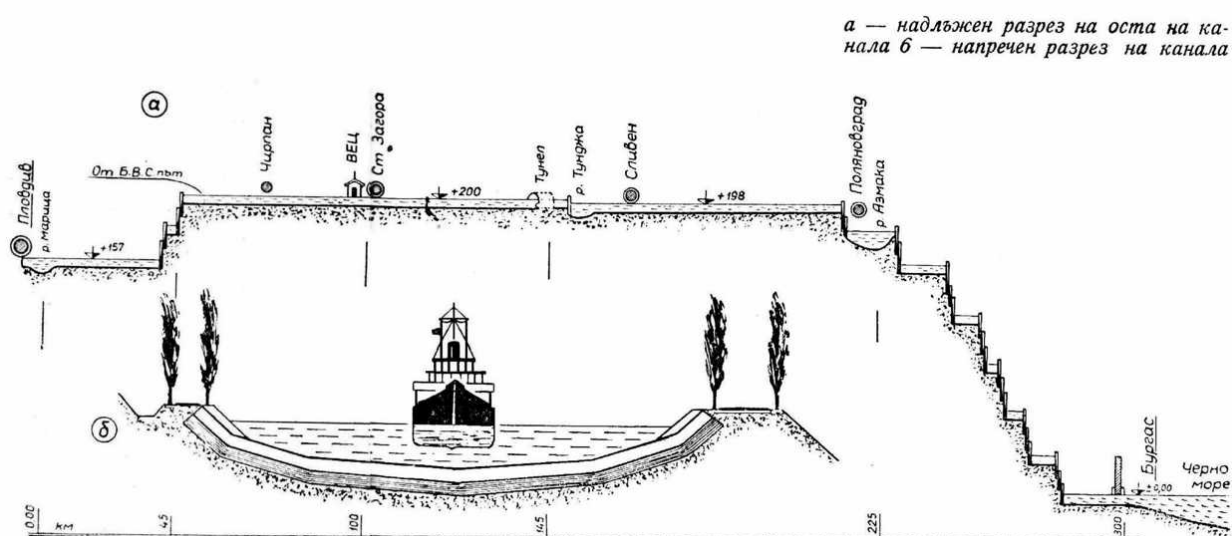
„Каналът“ е прогностична фантастика, в която Пловдив е превърнат в морски град с крайбрежен булевард чрез – както може да се предположи – канал до морето, с многобройни шлюзове, необходими за да бъде преодоляна денивелацията от 160 метра. Разказът – или научно-популярната статия – съдържа много цифри, а по-сложните технически термини са подробно обяснени. Има даже илюстрации: по-скоро схеми или дори чертежи, добавени, за да направят четенето по-разбираемо.

Без съмнение идеята за канала е навята от аналогичните гигантски строежи в Съветския съюз и от плановите за обръщането на сибирските реки. Прави впечатление колко подробно е разработен проектът за нашия Български канал – до изчисляване на обема изкопни работи (40 милиона кубически метра) и количеството излят бетон (500 000 кубически метра). По пътя корабът спира в големите пристанища Стара Загора и Сливен, и преминава през истински корабен тунел, за да достигне Черно море при бургаското езеро Вая.

The Plovdiv-Burgas Canal (a report written on board Trakia ship – August 1970), by Captain II rank Eng. N. Naydenov

Futuristic pseudo-documentary reports were popular in the countries of the socialist Eastern Bloc. On the surface, they resembled an article from any contemporary newspaper, but tried to peer into the future. They usually included some popular science content and explained a hypothetical discovery. To some extent, a western analogue can be found in some mockumentary works, but the purpose of the latter is more often a joke or an entertaining paradox rather than a serious presentation of a scientific idea.

The Canal is a piece of prognostic fiction describing Plovdiv transformed into a seaside city, with a coastal boulevard through a canal to the Black Sea. Numerous locks help to overcome the 160-meter elevation difference. The story – or article – contains lots of figures, and more complex technical terms are explained. Illustrations – rather diagrams or even drawings – are added to help readability.

No doubt, the idea for the canal was inspired by the gigantic analogous construction projects in the Soviet Union and the plans for reversion of Siberian rivers. It's striking in how much detail the project for our Bulgarian canal was developed – down to the amount of excavated earth (40 million cubic meters) and the amount of poured concrete (500,000 cubic meters). On the way, the ship stops at the large ports of

Stara Zagora and Sliven, and passes through a real ship tunnel to reach the Black Sea at Lake Vaya, near Burgas.

*

„Неразчетеният надпис“ (1964), разказ от д-р Димитър Пеев

Село Ситово се намира на половин час на юг от Пловдив с кола. На три километра от него се случва трагедия – при автомобилна злополука загиват двама души. Така започва „Неразчетеният надпис“. Докато разследва злополуката, главният герой, служител в народната милиция, попада в странна пещера наблизко, която изглежда е била тракийско капище...

Разказът оставя читателите с повече въпроси, отколкото отговори, но селото, пещерата и надписът наистина съществуват. Нещо повече, в периода между двете световни войни те са били изследвани от Александър Пеев, бащата на автора, който е бил любител археолог. Надписът не е разчетен и за произхода му се спори до днес.

***The Undeciphered Inscription* (1964), a story by Dr. Dimitar Peev**

The village of Sitovo is located half an hour south of Plovdiv by car. Three kilometers away from it, a tragedy occurs: two people die in a car accident. Thus

begins *The Undeciphered Inscription*. While investigating the accident, the protagonist, a people's militia officer, stumbles upon a strange cave nearby that appears to have been a Thracian temple...

The story leaves the readers with more questions than answers, but the village, the cave, and the inscription do exist. Moreover, in the period between the two world wars, they were explored by Alexander Peev, the

author's father, who was an amateur archaeologist. The inscription has not been deciphered and its origin is debated to this day.

*

„Барьерата“ (1977), повест от Павел Вежинов

„По-добре човек да си въобразява, че е нещо. Отколкото да е нищо“ – казва Доротея на Антони, композитор, който неусетно се е влюбил в нея – най-въздушно и полупрозрачно момиче. Читателите трябва сами да решат дали съдбата е събрала двамата герои, или срещата им е дело на самата Доротея. Но с нея в живота на Антони влиза чудо, за което той не е подготвен. И се опитва да избяга от него в... Пловдив. Само че „Пловдив е град като всеки друг, пълен с шум и движение“, осъзнава Антони. „На мен ми трябваше спокойствие и тишина. И нито един познат човек да не се мерне пред очите ми.“ И бяга още по-далеч от Пловдив...

В българската литература едва ли има друго произведение, което да се приближава повече по-дух към „Малкият принц“, отколкото тази повест.

Павел Вежинов (1914–1983; истинско име: Никола Гугов) е един от водещите автори в съвременната българска литература. През кариерата си той предприема много творчески походи към фантастиката, нехарактерни за автор от „голямата литература“: това са романът „Гибелта на Аякс“ (1983), повестите „Когато си в лодката“ (1968), „Белият гушер“ (1977) и други.

The Barrier (1977), a novel by Pavel Vezhinov

“A human is better off imagining being something than actually being nothing,” says Dorothea to Antony, a composer who has imperceptibly fallen in love with her – the most airy and transparent girl ever. Readers must decide for themselves whether fate brought the two characters together, or their meeting was orchestrated by Dorothea herself. But with her, a miracle enters Antony’s life, and he is ill-prepared for it. He tries to escape from this miracle in ... Plovdiv.

But „Plovdiv is a city like any other, full of noise and movement,” Antony realizes. „I needed peace and quiet. And not a single familiar face popping up.” And he runs even further away than Plovdiv.

There is hardly another work in Bulgarian literature that comes closer in spirit to *The Little Prince* than this novel.

Pavel Vezhinov (1914-1983; real name: Nikola Gugov) was one of the leading authors in contemporary Bulgarian fiction. During his career, he took many forays into the speculative genres, uncharacteristic of authors of „real“ literature: the novel *The Doom of Ajax* (1983), the novellas *When You're in the Boat* (1968) and *The White Lizard* (1977), among others.

Кадър от едноименната екранизация на „Бариерата“ от 1979 г. В ролята на Доротея – Ваня Цветкова, на Антони – Инокентий Смоктуновски. / A still from the 1979 screen adaptation of *The Barrier*. Vanya Tsvetkova plays Dorothea, Inokentiy Smoktunovski is Antony.

*

„2066“ (2011), роман от Александър Томов

Известният автор от „голямата литература“ Александър Томов (1944-2020) е писател и драматург, автор на десетки романи, стихосбирки и киносценарии. Той ни предлага една от най-мрачните антиутопии в българската проза. След по-малко от половин век България е провалила се държава, в смисъла, който обикновено влагаме, когато говорим за някоя пословично корумпирана африканска постколониална република, управлявана с десетилетия от един и същи диктатор, преструващ се на демократично избран президент. Подобни държави започнаха да изчезват от картата на Африка, но според автора е съвсем възможно да се появят в Европа.

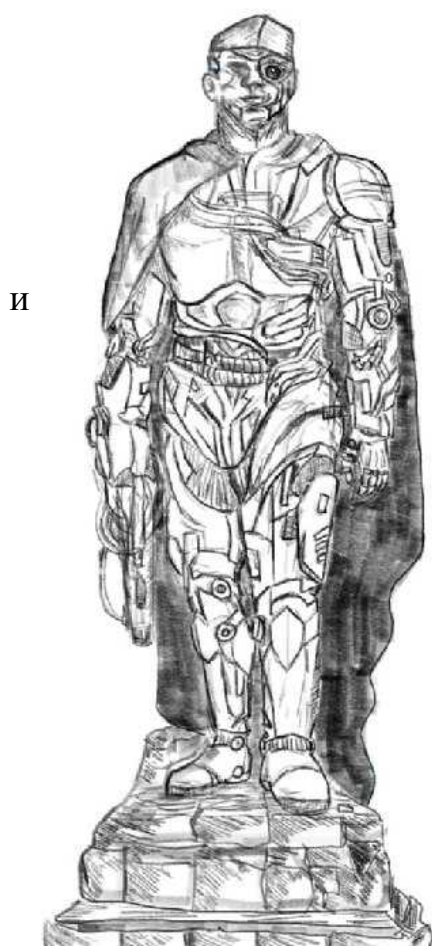
В романа България е управлявана от мафиотски кланове, а брюкселските бюрократи са станали също толкова алчни, колкото нашите собствени и „спасение не дебне от нийде“⁹. Томов ни подарява няколко запомнящи се описания на български градове. Велико Търново е мафиотска столица, в която се извисяват паметници на „героите на прехода“. А Пловдив е „... отдавна разделен на две части – на турска и на гръцка. Гърците бяха успели да се преборят за него в Европейския съюз и с неимоверни дипломатически усилия и интриги да отцепят старата част от Пловдив под претекст, че е културна столица и гърците могат да го опазят по-добре благодарение на художниците и изложбените зали...“ И така нататък – с всеки ред става все по-мрачно.

2066 (2011), a novel by Alexander Tomov

The famous author of “high literature” Alexander Tomov (1944-2020) is a writer and playwright, author of dozens of novels, collections of poems and film scripts. He offers us one of the darkest dystopias in Bulgarian prose. After less than half a century, Bulgaria is a failed state in the sense usually reserved for proverbially corrupt African post-colonial republics, ruled for decades by the same dictator who pretends to be a democratically elected president. Such countries began to disappear from the map of Africa, but according to the author, it's quite possible that they re-appear in Europe.

9 Префразиран цитат от писателя Илия Троянов.

The novel describes a future Bulgaria ruled by the Mafia clans. The Brussels bureaucrats have become as greedy as our own, and *salvation is not lurking anywhere*¹⁰. Tomov shares with us several memorable descriptions of Bulgarian cities. Veliko Tarnovo is a Mafia capital where monuments to the “heroes of the transition”¹¹ are erected. And Plovdiv has “... long ago [been] divided into two parts – Turkish and Greek. The Greeks had managed to get the upper hand at European Union level, and through incredible diplomatic efforts and intrigues, to secede the old part of Plovdiv under the pretext that it’s a cultural capital and they can protect it better thanks to their artists and exhibition halls...” And so on, and so forth – it gets darker with each line.

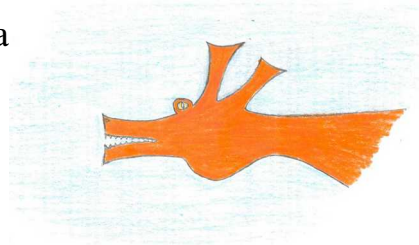
По време на юблейния Булгакон 2073
Слънчевата система, Земята и в частност град
Пловдив бяха нападнати от извънземна армада.
Благодарение на феновете, които веднага
разпознаха опасността, атаката беше отблъсната
благодарните граждани на Слънчевата система,
на Земята и в частност на град Пловдив
издигнаха този паметник в знак на признателност
към героичните фенове. / During the anniversary
Bulgacon 2073, the Solar System, the Earth and in
particular the city of Plovdiv were attacked by an
alien armada. Thanks to the fans who immediately
recognized the danger, the attack was repelled and
the grateful citizens of the Solar System, the Earth
and in particular the city of Plovdiv, erected this
monument in homage to the heroic fans.

¹⁰ Rephrased quote from Bulgarian writer Ilia Troyanov.

¹¹ Derogatory colloquial expression for the more prominent Bulgarian political or criminal, or often both political and criminal, figures from the period of political and economic transition in the 1990s.

Предупреждение към участниците в Булгакон 2023 / Warning for the Bulgacon 2023 participants

Река Марица, която извира от Маричините езера в Рила и е дълга 472 км, тече през Пловдив. И както езерото Лох Нес има своето чудовище, така и в дълбините на реката, точно където тя преминава през града, се крие ужасен звяр – хищната ламя Станка, която вечер дебне подпийнали студенти, докато се разхождат по крайречните улици. Никой не е видял Станка, съществува само нейна рисунка, оставена от изчезнал студент от художествената академия...

The Maritsa River, beginning at the Maritsa Lakes in Rila and 472 km long, flows through Plovdiv. And just as Loch Ness has its monster, so in the depths of the river, right where it passes through the city, hides a terrible beast – the predatory female dragon Stanka, who stalks drunken students in the evening as they walk along the riverside. No one has seen Stanka, only a drawing of her exists, left by a missing art student...

Интервю: Текла Алексиева – „едно много, много любопитно дете, което обича приказки“

Текла Алексиева е българска художничка, която стана популярна с илюстрациите си за кориците на книгите от поредицата „Галактика“ (1979-1998) на варненското издателство „Георги Бакалов“. Родена е в София и е завършила Националната художествена академия при проф. Гочо Богданов. Освен, че работи в областта на илюстрацията, тя е и автор множество живописни произведения, стенописи и гоблени.

Здравейте и благодаря, че се съгласихте да отговорите на нашите въпроси! Както може да се очаква, повечето от тях са свързани в работата ви за поредицата „Галактика“. Как попаднахте в „Галактическа“ орбита?

Библиотека „Галактика“ се оказва явление в българската книжна и художествена култура, нещо което набираше скорост с всяка нова книжка и продължи дълго след спиране на поредицата. Това стана толкова бавно и продължително, неусетно, така че не мога да кажа, че съм изненадана, но мога да кажа, че ми е приятна оценката на моята работа в тази обичана от хората поредица.

Събитията в живота изглеждат случайни, но всъщност са резултат от много фактори, които не могат дори да се отчетат. В онези години художниците в България не бяха много, Съюзът на българските художници имаше 2000 члена в цялата страна. Имаше едно указателче, което наричахме „клюкарника“, с трите имена, адресите, телефоните – домашни и в ателието, защото тогава нямаше клетъчни телефони, и със специалността на художника. Просто имаше идея кой какъв е и какво умее да прави... Който имаше нужда от някаква художествена работа, просто се обаждаше по телефона на колегата и му възлагаше поръчката. Затова художникът на варненското издателство се обади на мъжа ми Жеко и неговия приятел Богдан, защото те бяха известни книгооформители, сега се наричат графични дизайнери, и ги помоли да измислят оформление и лого на поредицата Галактика.

Нямаше договори и бюрокрация, приемаш или не, свършваш работата, одобряват я или не, плащат и готово. Жеко и Богдан свършиха перфектно работата си и ме помолиха да нарисувам илюстрация за примерната корица, защото аз пък умеех да изобразявам много добре разни идеи, не защото сме роднини. Одобрена с възторг от издателството идеята се прие и работата тръгна цели десет години.

Нямаше компютри. Всичко е ръчна работа, нямаше хиляди шрифтове, нямаше имейли и Индизайн, Тодор Колев го нямаше даже...Текстовете на кориците са с ръчно рисуван букви. По-бавен и трудоемък процес, но какво от това – важна е идеята и нейното изпълнение, а не електронната скорост и компютърните улеснения, просто работа. За мен приятна и интересна, разбира се че четях всички книги преди да измисля илюстрация, това е коректно.

Между другото и част от фантастичните филмови декори се рисуваха от художниците с боички на хартия, много от интериорите и екстериорите на Междувездни войни са изработени така. И са перфектни.

Аз съм правила стотици други илюстрации и какво ли не още в тези години и всичко което съм правила ми беше интересно, илюстрирала съм много учебници по биология и природознание и съм чела уроците които трябва да онагледя и размножаването на папратите превърнах в чудесни рисунки със същото удоволствие с което и корицата на „Среща с Рама“, например. Аз просто така си рисувам, а рисуването е мислене. Така мисля.

Очевидно моето мислене харесва на публиката, това е чудесно!

Коя е любимата ви книга от поредицата?

Любима книга е нещо лично, но наистина имам любими книги – „Соларис“, „Пикник край пътя“ и „Марсиански хроники“. Не са от „Галактика“, но много от тях харесвам.

А коя е любимата корица, която сте нарисували за „Галактика“?

Любима корица също е разтегливо понятие, някои харесвам много, някои по-малко, някои хич, човек не винаги успява.

Коя корица беше най-голямо предизвикателство и защо?

Питате ме за неща от преди половин век, всяка работа е предизвикателство, аз съм отговорен човек, старала съм се точно да възпроизведа съдържанието на всяка книга и то така, че да не излъжа читателя и съм успявала, на това се дължи харесването и до днес на книжките на „Галактика“.

Внасяли ли сте свои собствени елементи в някоя от кориците? Точно както Сидни Педжит и Фредерик Дор Стийл, илюстраторите на приключенията на Шерлок Холмс, са изобразявали героя с прословутата ловна шапка, която не е описана в текстовете на Артър Конан Дойл.

Сигурно съм внасяла, ама не се спомням, ха, ха...сигурна съм, че внасях образа на сина ми в съответствие с възрастта му. В „Задачата“¹² го нарисувах като малко дете, в „Чоки“ като момче и в други рисунки като по-голям. Той беше подходящ по лице за изобразяване на някои протагонисти.

Има ли някакви тайна в техниката, които използвахте за кориците? Те са толкова жизнени и същевременно фантастични.

Тайната са хартията и боичките и уменията ми на художник, ако това може да се нарече тайна. Всяка рисунка правена от ръката на художника е жизнена, за разлика от някои компютърно генерирани рисунки, които нямат живот, само лъскава техника, лично на мен те не ми харесват.

Покрай жанровите илюстрации за библиотека „Галактика“, създадохте ли връзки с фендъма – движението на любителите на фантастиката в България?

Не.

Да се върнем назад във времето. Разкажете ни моля за участието си в изложбата/-ите на фантастична живопис, организирани в средата на 1980-те години от пловдивския клуб „ХХІ“ век.

¹² Роман от унгарския писател Петер Жолдош, Библиотека „Галактика“, No. 29.

Нямам такъв спомен, може да е от есграона, а може да не съм участвала.

Общувахте ли с другите художници-фантасти? Например със Стефан Лефтеров? Моля разкажете ни за тях.

Никога не съм се считала за художник-фантаст, това е странно определение, това че съм илюстрирала научно фантастични романи и обичам този жанр не ме прави фантаст, както казах по-горе аз просто така си рисувам. Всичко в божия свят е фантастично, само гледай и виждай! Та нали всяка рисунка е изфантазирана. Сега погрешно се отъждествява фантастиката с машинарии, страшни планети, кораби фучат из космооса, а звездите бягат край тях, като крайпътни дървета, на извънземните чудовища текат лиги, паяците са железни, а бластерите хвърлят огън и жупел. Това е голямо забавление, но в края на краищата доскучава, това съвсем не е същността на научната фантастика.

Твърди се, че поставяйки началото на „Галактика“ Милан Асадуров е искал да създаде фантастична поредица „като на запад“? Има ли нещо вярно в тези думи? Имаше ли първообраз графичното оформление на книгите и чия идея беше яркото цветово решение на кориците?

Вярно е! Но много от художниците бяхме добре запознати със западните културни образци, а отново повтарям – аз така си рисувам, без да се насилвам, да подражавам някому.

Нека да се откъснем за момент от „Галактика“. Като художник и творец имате ли своя свръх-задача, философия, идея, която искате да съобщите на публиката? Кое ваше произведение – не задължително илюстрация – най-точно я отразява?

Нямала съм свръх задача, нито дори задача, съобщавам това което мисля, човек търси отговори на въпросите, които си задава и се мъчи да открие отговорите, колкото може и до където стигне. Това е човешко състояние, без нищо „свръх“. Нямам подтекст в картините си, нямам скрити кодове и послания, мислите ми са честни и открити.

Това интервю ще бъде част от фензин – любителско списание на български и английски – издаван от организаторите на 24-та национална среща на любителите на фантастичния жанр „Булгакон 2023“. Какво бихте искали да кажете на участниците в нея?

Привет на всички, пазете си съзнанието от идеята, че новите технологии които променят света, ще променят и човека, той ще си остане едно много, много любопитно дете, което обича приказки.

Благодаря ви за отделеното време и прозренията!

Interview: Tekla Aleksieva – “a very, very curious child who loves fairy tales“

Tekla Aleksieva is a Bulgarian artist who became known for her illustrations for the book covers of the *Galaxy* series (1979-1998) of the Georgi Bakalov Publishing House, Varna. She was born in Sofia and graduated from the National

Academy of Arts under Prof. Gocho Bogdanov. In addition to working in the field of illustration, she is also the author of many paintings, murals and tapestries.

Hello and thank you for agreeing to answer our questions! As you might expect, most of them are tied to your work for the *Galaxy* series. How did you get into *Galactic* orbit?

The *Galaxy* series turned out to be a phenomenon in Bulgarian literary and artistic culture, something that gained momentum with each new book and continued long after the series was discontinued. It happened slowly and steadily, imperceptibly, so I can't say I'm surprised, but I'm definitely pleased with the appreciation of my work on this beloved series.

Events in life seem random, but they are actually the result of many factors that cannot even be accounted for. In those years, there were not many artists in Bulgaria, the Union of Bulgarian Artists had 2,000 members throughout the country. There was a index, which we called the "gossip book", with full names, addresses, telephone numbers – at home and at the studio, because there were no cell phones back then – and the artist's specialization. There was a general idea of who was who and what they could do... Whoever needed some artistic work, simply called the colleague on the phone and gave the assignment. That's why the in-house artist at the Varna publishing house called my husband Zheko and his friend Bogdan, because they were well-known book designers, now they are called graphic designers, and asked them to come up with a layout and a logo for the *Galaxy* series.

There were no contracts and bureaucracy, you accept or not, you do the job, they approve it or not, you get paid and that's it. Zheko and Bogdan did their job perfectly and they asked me to draw an illustration for the sample cover, because I knew how to depict various ideas very vividly, not because we are related. The idea was enthusiastically approved by the publishing house, and we worked together for no less than ten years.

There were no computers. Everything was hand-drawn, there were no thousands of fonts, no emails and Adobe Indesign, The texts on the covers were in drawn by hand. A slow and laborious process, but so what

– the important thing was the idea and its execution, not electronic speed and computer shortcuts, just doing your job. Pleasant and interesting for me, and of course I read all the books before coming up with an illustration, that's the way to do it. Incidentally, some of the science fiction movie sets at the time were painted by the artists on paper, many of the interiors and exteriors of *Star Wars* were done this way. And they are perfect.

I have done hundreds of other illustrations and what not in these years and everything I have done has been interesting to me. I have illustrated many textbooks on biology and natural sciences; after reading the lessons that I had to illustrate, I would turn the reproduction of ferns into wonderful drawings with no less pleasure than when I drew the cover of *Rendezvous with Rama*, for example. That's just the way I draw, and drawing is thinking. That is the way I think.

Apparently, the audience likes my way of thinking, and that's great!

What is your favorite book in the series?

A favorite book is a personal thing, but I do have favorites – *Solaris*, *Roadside Picnic*, and *The Martian Chronicles*. They're not from *Galaxy*, but I like a lot of them.

And what's your favorite cover of those you've drawn for *Galaxy*?

Favorite cover is also a stretchy concept, some I like a lot, some less, some not at all – one cannot always succeed.

Which cover was the most challenging and why?

You are asking me about things from half a century ago. Every job is a challenge. I am a responsible person, so I have tried to accurately represent the content of each book, and avoid misleading the reader, and I have succeeded; that is why the *Galaxy* books are still liked so much.

Have you contributed your own elements to any of the covers? Just as Sidney Paget and Frederic Dorr Steele, the illustrators of *The Adventures of Sherlock Holmes*, depicted the character with the now famous deerstalker hat, which was not described in Arthur Conan Doyle's works.

I must have done so, but I don't remember, ha ha...I'm sure I included my son's image growing up. In *The Mission*¹³, I drew him as a toddler, in *Chocky* as a boy, and in other drawings as a young man. His face matched the look of some of the protagonists. Is there any secret to the technique you used for the covers? They are so vibrant and fantastic at the same time.

The secret is the paper and the paint and my skills as an artist, if you can call it a secret. Any drawing done by the artist's hand is alive, unlike some computer-generated drawings that have no life, just shiny technique, so I personally don't like them.

While working on the genre illustrations for the *Galaxy* series, did you get in touch with the fandom – the movement of science fiction and fantasy lovers in Bulgaria?

No.

Let's go back in time. Please tell us about your participation in the exhibition/s of fantastic paintings organized in the mid-1980s by the Plovdiv 21st Century Club.

I have no such recollections. Perhaps I'm getting old, or I may have not participated. Did you communicate with other SF artists? For example, with Stefan Lefterov? Please tell us about them.

I've never considered myself a sci-fi artist, that's a weird definition. Just because I've illustrated sci-fi novels and I love the genre doesn't make me a sci-fi artist. As I already said, that's just the way I draw. Everything in God's world is fantastic, just look and you shall see! Well, every drawing is fantasized. Science fiction is now mistakenly equated with gadgets, scary planets, ships hurtling through space and the stars running past them like roadside trees, alien monsters drooling, iron spiders, and blasters shooting fire and brimstone. It's great fun, but ultimately boring, which is not what science fiction is about at all.

Rumor has it that when starting *Galaxy*, Milan Asadurov¹⁴ wanted to create a science fiction and fantasy series "like those in

¹³ A novel by the Hungarian SF writer Peter Zsoldos. The original title is *A Feladat*.

¹⁴ Milan Asadurov (1949-2019) was a Bulgarian writer, publisher, editor and translator of science fiction, the founder of the *Galaxy* book series.

the West”? Is there any truth in these words? Was there a prototype for the graphic layout of the books and whose idea was the bright color selection for the covers? True! But many of us artists were well acquainted with Western cultural patterns, and I repeat again – this is how I draw, without forcing myself to imitate someone.

Let's break away from *Galaxy* for a moment. As an artist and creator, do you have your overarching mission, philosophy, or idea that you want to communicate to the public? If yes, which work of yours – not necessarily an illustration – most accurately reflects it?

I didn't have an overarching mission, not even just a mission. I communicate what I think. A person searches for answers to the questions they ask themselves, and struggles to find those answers to the best of their ability. It's the human condition, with nothing “overarching” in it. My drawings have no subtext, no hidden codes and messages; my thoughts are honest and open.

This interview will be part of a fanzine – an amateur magazine in Bulgarian and English, published by the organizers of the 24th national meeting of fans of the speculative genre, Bulgacon 2023. What would you like to say to its participants?

Hello everyone, don't fall for the idea that new technologies that change the world, will also change the person. He/she will remain a very, very curious child who loves fairy tales.

Thank you for your time and insights!

Мисли за фантастиката: Още един отговор на въпроса защо фантастиката излиза от фокуса на обществото

Есе с (известни) елементи на разсъждения от Валентин Д. Иванов

През 2017 г. участвах в Еврокона в германския град Дортмунд и първият въпрос, който си зададох, след като се регистрирах и се огледах наоколо, беше: къде са младите хора?

В българския фендъм тяхната липса не е изненада от десетилетия. Младежта има други интереси, ще каже някой. Наистина, безкрайните възможности на Интернет предлагат материал, който може да удовлетвори любопитство, отправено във всяка посока. При това той е леснодостъпен и е организиран по удобен начин. Не на последно място – много мисъл е вложена, за да се задържи вниманието на човека пред екрана; първо – най-напред само колкото да бъде видяна още една снимка или да бъде изгледано още едно видео, после – за часове. Използват се всички средства: от най-старите психологически трикове до последните постижения на науката. Характерът на самото съдържание е без значение – може да става дума за отглеждане на рози или за глобалното затопляне – достатъчно е то да носи приходи на авторите или на разпространяващата платформа.

Класическата фантастика, и най-вече писаното слово, губят надпреварата за вниманието на хората, поне засега. Това е изненадващо, защото наивният фен, какъвто е и авторът на тези редове, би очаквал една област от човешката култура, насочена към въображението и към бъдещето, да предвиди тези процеси и да им противодейства или да се впише в тях. Това не е една, а цели две стратегии. Какви са резултатите от прилагането им?

*

Повечето творци, които са поели по пътя на съпротивата, обикновено са маргинализирани: малки тиражи за писателите, празни

зали или арт-фестивали за режисьорите и сценаристите. Но има и изключения. Сред творците на словото се открояват Нийл Стивънсън, Кори Доктороу, Емили Сейнт Джон Мандел, Ким Стенли Робинсън, Анди Уиър, сред режисьорите – Нийл Блокамп и Кристофър Нолан. Тези списъци не претендират за пълнота и съм се ограничил до все още действащи творци. Прави впечатление почти пълното доминиране на англосферата и минималното присъствие на жени.

Може би Робинсън е най-известен и най-обобщаващ от жанровите писатели. Смея да твърдя, че това, което го отделя настрана от всеки автор на космическа опера, фентъзи сага или екзистенциален хорър роман, е верността към основите характеристики на фантастиката: проблемите на човечеството се отразяват в сюжета и съдбите на героите му и той търси решения със силата на фантастичното въображение. Тези елементи отсъстват от всеки опит да бъдат пренесени в космоса приключенията на Хорацио Хорнблауър или от поредния преразказ на историята как група неприобщени към обществото неудачници се научават да работят заедно, докато преодоляват съпротивата на още по-неумели злодеи... без значение колко добри са стила и езика...

Научният подход е пълноценен герой в произведенията на изброените автори, независимо дали сред героите има учени. Рационалното мислене е въпрос на оцеляване не само за изследователите, а в реалния живот и за всеки случаен човек от улицата – това става очевидно, ако си припомним постапокалиптичната театрална труппа на Сейнт Джон Мандел.

Бившият президент Барак Обама, който едва ли може да бъде обвинен във фантазъмство, е известен читател на Робинсън и подозирам, че ги свързва техният общ аналитичен подход към реалността.

*

Каква е ситуацията с партията на приобщаващите се? На пръв поглед доста добра. Най-успешните имена тук безспорно са Джордж Лукас и Джеймс Камерън, следвани от лавина посткомиксови филми

и романизации. Няма съмнение, че тази стратегия са избрали множество изключително талантиливи хора: някои от филмите и сериалите за супергерои предлагат чудесни сюжети, релефни герои, жизнен диалог и убедителна актьорска игра.

Въпреки това, произведенията на „приобщавистите“ трябва да следват общоприетите конвенции, вместо да ги разбиват и да търсят нови решения – иначе те ще бъдат отхвърлени от зрителите и читателите, „тренирани“ да харесват само най-опростения материал. Един не толкова известен, но много уместен пример е комиксът „Убежището“ от Хю Хауи и телевизионният сериал по него. Няма да издам сюжетна тайна, ако кажа, че се разказва как населението на едно средноголямо провинциално градче се бори за оцеляване в изолиран бункер. Но вместо героите – или по-скоро техните създатели – да търсят разбирането на проблема с външния свят и намиране на решение, те избират да се съсредоточат върху старото и добре изпитано занимание – борба за тотален контрол над душите и сърцата на хората; вместо енергията на обществото да бъде насочена към съзидателна цел, към преодоляване на пречките и търсенето на колективно спасение, огромни усилия се изразходват, за да се потисне и неутрализира потенциала на хората и тяхната активност. Това е евтин и лесен начин да се създаде драма, но според мен той не свидетелства за липсата на въображение или за интелектуален мързел на авторите, а по-скоро за съзнателен избор на привичното и познатото, което по-лесно се възприема от клиентите... исках да кажа зрителите и читателите.

Конфликтът в „Аватар“ е на почти същото ниво – предъвква се проблема със старата завоевателна колониална политика, сякаш човечеството на бъдещето е забравило горчивия опит от нея, както и последвалата болезнена деколонизация (чийто икономически и културни аспекти все още не са изчезнали и едва ли скоро ще видим завършека им), сякаш хората са твърдо решени да стъпват отново и отново върху същата мотика. А алтернативен модел съществува в жанра и той е добре известен и повече от популярен – достатъчно е да си спомним ранните сериали от поредицата „Стар трек“.

Излишно е да напомням популярността на „Аватар“. „Убежището“ – комиксът и телевизионната поредица – също се радват на добър прием. Нищо чудно – те предлагат известен и разбираем конфликт, чието решение е ясно и морално еднозначно. Няма място за съмнения и никой не се събужда нощем, вълнувайки се примерно от въпроса как желанията на всички хора биха могли да бъдат изпълнени, щом някои от тези желания неизбежно са взаимноизключващи се¹⁵.

*

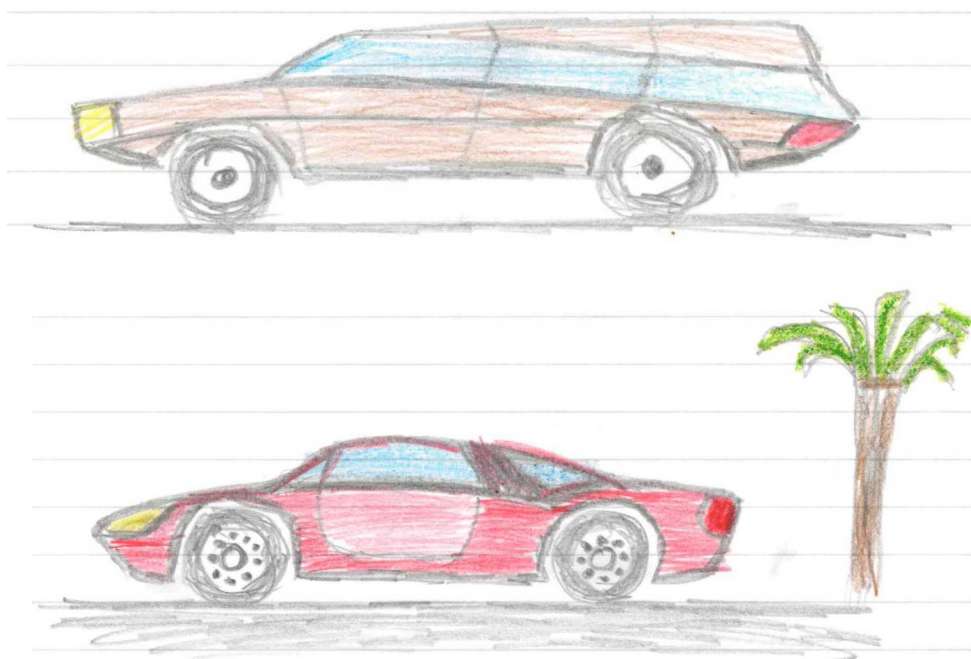
Признавам, че първоначалният въпрос съзнателно беше поставен неправилно, като провокация. Фантастиката не е изпаднала от интереса на обществото, тя все още си е там, само че престана да води и прие ролята на воден – поне по-голямата част от нея. Точно както малко от съвременните политици се осмеляват да предложат на хората своите идеи, и вместо това приемат популярната стратегия да следват резултатите от изследванията на общественото мнение и да казват на тълпата това, което тя иска да чуе; мнозинството политици съзнателно принизяват, дори бих казал превръщат хората именно в тълпа, която е предсказуема, повърхностна и не се задълбочава да търси истинските проблеми; тълпа се „води“ по-лесно от мислещи, критично настроени и любопитни хора. Но това е тема на друг разговор.

На тези размисли ме наведе една стара статия за дейността на клуб на любителите на фантастиката в световно-неизвестната българска провинция (град Пловдив – повече за това ще намерите в друга статия в този брой на фензина). Преди четири десетилетия феновете от него се подготвяли за предизвикателствата на бъдещето, опитвайки се да се самоизградят като всестранно развити личности. Тези – тогава – млади студенти и ученици се надпреварвали с велосипеди, плували и пишели реферати на случайно избрани научни теми. Едва ли е било нужно човек да изчете цялата достъпна

¹⁵ Конфликт в романа „Пикник край пътя“ от А. и Б. Стругацки.

фантастика – която в България по онова време не е била много, – за да разбере защо трябва да се стреми да обедини в себе си здрав дух и здраво тяло. За хората тези идеи са извирали от фантастиката. За да бъде честен, трябва да отбележа, че същата истина са разбирали и древните гърци преди двадесет века, при това без никаква жанрова литература; което обяснява успеха на младежите от Пловдив – те са привличали общественото внимание не с формата, а със съдържанието и с идеите си.

През последните години голяма част от фантастиката губи ориентир и вместо да предизвиква въображението и да предлага на хората нови гледни точки и неочаквани решения, тя преповтаря известни схеми и ситуации. Ударението се пренася върху визуалната привлекателност, посланието – ако го има изобщо – остава на втори план и има предсказуем характер. Съсредоточаването върху силните страни на жанра, които нямат аналог в реалистичното изкуство, е пътят към сърцата и мислите на зрителите и читателите. Нарочно казвам съсредоточаване, а не завръщане, защото нито оригиналността, нито аналитичността са изчезнали от жанра – те са тук, просто са „неравномерно разпределени“.

Пробив от съседната алтернативна реалност: продукцията на ОПАР (Обединените пловдивски автомобилни работилници). / Breakthrough from the neighboring alternative reality: production of the UPAM (United Plovdiv Automobile Manufacturers).

Thoughts on speculative fiction: Another answer to the question why speculative fiction is falling out of society's focus

An essay with (limited) elements of reasoning by Valentin D. Ivanov

In 2017, I attended the Eurocon in the German city of Dortmund, and the first question I asked myself after registering and looking around was: where are the young people?

Their absence in Bulgarian fandom has not been a surprise for decades. The youth have other interests, someone would say. Indeed, the endless possibilities of the Internet offer information that can satisfy any curiosity. At the same time, it's easily accessible and organized in a convenient way. Last but not least – a lot of intelligence has gone into pinning a person's attention to the screen; first – for just a brief moment, enough to see one more photo or to watch one more video, then – for hours on end. All means are employed: from the oldest psychological tricks to the latest scientific achievements. The nature of the content itself is irrelevant – it could be about growing roses or global warming – as long as it brings revenue to the authors or the distribution platform.

Classic speculative fiction, and in fact, any written word, is losing the battle for people's attention, at least for now. This is surprising because a naive fan, such as the author of these lines, would have expected our – presumably – imaginative and forward-looking area of human culture to anticipate these processes and either counteract or go along with them. This is not one, but two strategies. What are the results of their implementation?

*

Most artists who have taken the path of resistance are marginalized: small print runs for the writers, empty theaters or art festivals for the directors and screenwriters. But there are exceptions. Neil Stevenson, Cory Doctorow, Emily St. John Mandel, Kim Stanley Robinson, and Andy Weir

stand out among the champions of the word, Neil Blokamp and Christopher Nolan among the creators of moving pictures. These lists aren't complete and I have limited myself to artists that are still active. Note also the almost complete dominance of the Anglosphere and the strikingly minimal presence of women.

Perhaps Robinson is the best known and most typical example of the speculative writers. I dare say that what sets him apart from any author of a space opera, a fantasy saga or an existential horror novel is his fidelity to the basic characteristics of speculative fiction: the problems of humanity are deeply ingrained in both the plots and the fates of his characters, and he seeks solutions with the power of the fantastic imagination. These elements are absent from any straightforward retelling of seafaring adventures like Horatio Hornblower's, but in space, or another simplistic story about a group of misfits who learn to work together while overcoming resistance from even more inept villains... Never mind how good the style and the language could be...

The scientific approach is a full-fledged character in the works of the listed authors, regardless of whether there are scientists among the characters or not. Rational thinking is a matter of survival not only for researchers, but for any random person on the street, and especially for the latter – this becomes evident if we recall St. John Mandel's post-apocalyptic theater company.

Former President Barack Obama, who can hardly be accused of being a daydreamer, is a famous reader of Robinson, and I suspect that they share a common analytic approach to reality.

*

What is the situation with the ggoing-along party? At first glance, pretty good. The most successful names here are undoubtedly George Lucas and James Cameron, closely followed by a huge avalanche of comic adaptation movies and movie novelizations. There is no doubt that this strategy has been chosen by many extremely talented people: some of the

superhero movies and series offer great plots, vivid characters, lively dialogue and convincing acting.

However, the works of artists who have chosen to enter this new “mainstream” must follow the general conventions instead of breaking them and looking for new solutions – otherwise they would be rejected by the viewers and readers, who are trained to like only the most simplified material. A lesser-known, but very relevant example is the *Silo* book series by Hugh Howey and the television show based on it. I won’t be giving away a plot secret if I say that it follows a population of a medium-sized provincial town fighting for survival in an isolated bunker. But the heroes – or rather their creators – instead of looking for an understanding of the problem with the outside world and finding a solution, choose to focus on an old and well-tried pursuit – a struggle for total control of the souls and hearts of people; instead of directing society’s energy towards the creative purpose of overcoming the obstacles and seeking collective salvation, enormous efforts are expended to suppress and neutralize the potential of people and their activities. It’s a cheap and easy way to build up drama. However, I suspect this is not due to lack of imagination and the intellectual laziness of the authors, but rather, it’s a conscious choice of the familiar and known, which is more easily perceived by customers... Oops, I meant to say viewers and readers.

The conflict in *Avatar* is on a very similar plane - the old colonial policy of conquest is rehashed, as if humanity of the future has forgotten the bitter experience of it, as well as the subsequent painful decolonization (the economic and cultural repercussions of which are not yet over and we are unlikely to see them disappear any time soon), as if people are determined to shoot themselves in the foot again and again. And an alternative model exists in the genre, and it is well-known and more than popular - just remember the early series in the Star Trek universe.

It’s needless to remind anybody how popular *Avatar* is. *Silo* – the book and TV series – have also been well received. Small wonder; they offer known and understandable conflicts, the solutions of which are clear and morally unambiguous. There is no room for doubt, and no one would wake up in the middle of the night worrying, for example, how all people’s

wishes could be fulfilled when some of these wishes will inevitably contradict one another¹⁶.

*

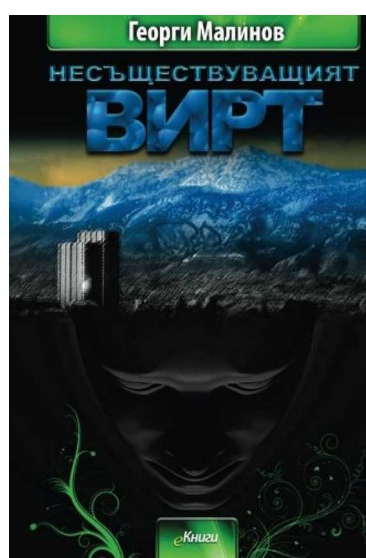
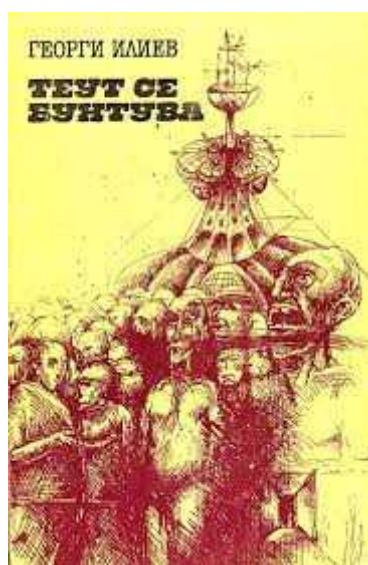
I admit that the original question was deliberately misdirected, as a provocation. The speculative genre hasn't fallen out of public interest, it is still here; it just stopped leading and has taken on the role of a follower – at least to a great extent. Similarly, few modern politicians dare offer their visions to the masses; instead, the most popular strategy is to follow the results of opinion polls and tell the crowd what it wants to hear; the majority of politicians deliberately degrade or even, I dare say, turn people into a crowd that is predictable, superficial and does not dig deep to look for the real problems; such a crowd is more easily controlled than the critical-thinking and curious people. But that's a topic for another discussion.

I was put on this track by an old article on the activities of a club of SFF lovers in the globally unknown Bulgarian countryside (in the city of Plovdiv – you will find more about this in another article in this issue of the fanzine). Four decades ago, fans there were preparing for the challenges of the future, trying to turn themselves into well-rounded individuals. These – then – young college and high-school students raced bicycles, swam and wrote essays on randomly selected scientific topics. It was hardly necessary for a person to read all available fiction – which in Bulgaria at the time was not much – to understand why he or she should strive to combine a healthy mind and a healthy body. These ideas sprung from speculative fiction. To be fair, I must admit that the ancient Greeks arrived at the same truths twenty centuries ago without any SF&F literature. Which explains the success of those young people from Plovdiv – they attracted public attention not by the form, but by its content and ideas.

In recent years, much of speculative fiction has lost its bearings, and instead of challenging the imagination and offering people new

16 The conflict in the novel *Roadside Picnic* by A. and B. Strugatsky.

perspectives and unexpected solutions, it repeats familiar patterns and situations. The emphasis is on the visual appeal, while the message – if there is one at all – is secondary and predictable. Focusing on the strengths of the genre, on those elements with no counterparts in realistic art, is the way to the hearts and minds of viewers and readers. I purposely say focus on, not return to, because neither the originality nor the analytic approach has disappeared from the genre – they are here, just “unevenly distributed”.

БГ БЕМ 1 септември 2023 г.
Број 13 (193), Јосифа А.А.

БЪЛГАРСКИ ТВОРЦИ 15

Българският принос към теорията и практиката на Лунната конспирация

Харитини Иванко е професионален астролог и писател-любител. Роден е в Бургас, завършил Софийския университет и защитава докторат в Пасей, Англия.

Работил в Еврейската
полта обсерватория в Чили
и Германия. Автор на по-
вече от десет научни и на-
станни книги, включващи сатирни

присоединяется к научному сообществу, на митинге научпоп-фантастики и разделил, являясь публикующим на английском, немецком и русском. С Карла Лобренса прозвучали и попытки сдвинуть от ученических сил толкание и Кордыана.

Кирил Йосифов Добрев
е икономист и прозаик, ас-
тор на кинематни разкази,
публикуващ в различни

См. также: Личен архив на
В. Митков и К. Добрев

[illegible]

ниче никакви перлти!
 Хи пелетниж се бете

женина. Има магистърски степен от Икономическия университет - Варна. Автор е на десетина статии по екологични и астрономични проблеми.

В стартерство с Кален-
тин Иванов имат издаден
сборник с думорекителни
фентазии разкази "Профе-
сия Витак".

Вечерта на фотосесията по-
късно снемата в Милската

Големите рибари да се строят от утрото и владеем, но донесат и рибарските инвентари в припоре, на пратката трябва да излизат и, а донесат и донесат, и не ги оставяте да я изпускат. Но запалете инвентара с нас и скоро талпата на старите ето се претопят с лъжица, още не е излизала от палката с побитата.

Пришамците или безче
револуцие станаха по китката,
разрушава китките му и
вече има изолвядат от китку

Фалшива е, драг ми, налив - посочи един от тях фотарифия на Ян и Калчо с Панагари и Ягади, после тръгнахме. Имто исках да посетим земята, където живееш, мисля че да Ваха - така пунатите

Никога не спира да мисли за нея, въпреки че в края на краищата му се оказва, че е жива.

Но едно време, към сутринта на третия ден, на вратата дойваше човек. Излизаше от патристичното — той тук презел на уличката се бе свършил убога от некакви недоплатени майки, които разнасялиха трансирани с надписки „Ла Библия“ — та жито! „Малките дъщ“ и други подобни.

Изучен е и по-свидетелствения си опит, домашните на обседаемия куча първоначално поддържан през произвеждането. Шест години след това Кучето

Да, Ян, доведи я. Където
е театърът и градския театър
са един и същ час.

- Цом е тв, па кргом.

Князят от Вел. Чичево не се доволни. Той инстинктивно, по патологията на помста, Фаня извика един забележителен Давал-дого, тъй и всички дотопориче мина, князят бива дивен човек, се внасяло дивен по дива тук. По напредъкът на мисла да се отблъснат, поглед преди три дни, като всички накрая първи работила, се отблъска с Мана. Ние с Катрин безпоко осмисля и дотопориче аз цял ясна винаги резервира за дотопориче, без да кажа нищо.

Значи сте предателя!
разлика се от златата и такъв
павлописец на Форт, който
собразаваше по бързасе
остатците, по-бързо даже
от златния пръстен. Момчето

- Спиряхме се с луната

Цели и задачи / **Goals and objectives**

Клубните членове ще се борят за:

1. Спасение на човечеството от собственото му невежество.
2. Спасение на човечеството от самоунищожение.
3. Спасение на човечеството от природна катастрофа.

Пет заповеди за клубните членове:

1. Опознай планетата Земя, опознай Вселената, за да познаваш по-добре и себе си.
2. Не замърсявай природата, не замърсявай Космоса.
3. Прави всичко, което пожелаеш, живей така, както сметнеш за необходимо, но не причинявай духовни и телесни травми на себеподобните си.
4. Пази природата и нейното велико тайнство – живота на различните същества.
5. Бъди Човек!

Откъс от програмната статия на клуб „Фантастика, евристика, прогностика“, с. Оброчище, Фензин „Звезден миг“, 1987, Димитър Минков и Веселина Колчакова

Club members will fight for:

1. Saving humanity from its own ignorance.
2. Saving humanity from self-destruction.
3. Saving humanity from a natural disaster.

Five Commandments for Club Members:

1. Get to know the planet Earth, get to know the Universe in order to know yourself better.
2. Do not pollute nature, do not pollute the Cosmos.
3. Do whatever you want, live as you see fit, but don't cause mental and physical trauma to your fellow humans.
4. Protect nature and its greatest mystery – the life of various creatures.
5. Be a Human!

Excerpt from the program of the club *Fantastica, heuristics, prognostics*, Obrochishte village, Fanzine *Star Moment*, 1987, Dimitar Minkov and Veselina Kolchakova

Мисли на фантастиката – манифесто на броя: Балканска нф турбо-чалга – призив за НФ интернационализъм под знака на най-малкият общ знаменател

Кристиан Тамаш

Кристиан Тамаш от Румъния беше дигитален гост на Булгакон 2022 (Кърджали) и изнесе провокативна лекция за състоянието на фантастиката в страните на Балканския полуостров. Той предложи концепция за обединяваща основа, върху която бихме могли да изградим един нов културен феномен, възплачващ най-силната страна на жанра – критичния поглед върху днешната действителност, вечното недоволство, което мотивира желанието и стремежа да се изгради едно по-чисто, по-привлекателни и по-красиво утре.

На картата на фантастичните мислители Кристиан Тамаш заема достойно място нейде между трагично напусналият ни български писател фантаст и философ Иван Попов и световно известният писател фантаст и защитник на толкова много справедливи каузи Кори Доктороу. Предлагаме на нашите читатели есе, който обобщава миналогодишния доклад на Кристиан Тамаш. Изкушенията в жанровата литература несъмнено ще открият паралели с романа „Управлението“, чийто автор Андреас Ешбах е дигитален гост на Булгакон 2023 (Пловдив).

Към споменатите в есето проблеми бих добавил и малкия „мащаб“ на фантастиката в отделните балкански страни – в сравнение с огромната лавина от англоезична фантастика; тази лавина не е непременно зло – да си спомним произведенията на Нийл Стивънсън, Урсула Ле Гуин, Ийн Макдоналд и ред други. За балканските фантасти реалният проблем е, че са принудени да се сравняват и състезават с автори, които имат зад гърба си подкрепата на огромен литературен пазар, позволяващ им съвсем друго ниво на доход, съвсем друго количество време, достъпно за творчески търсения и прецизиране на всяка дума, за изглаждане на всяка мисъл, за литературни и философски експерименти... За сведение, типичните тиражи на българските фантасти – страна с около седем милиона население (което е единствената читателска база за нашия език) – рядко надминават четирицифрено число, повечето са в областта на трите цифри.

Предговор от Валентин Д. Иванов

* * *

„Обичам турбо-фолка, чалгата или манеа музиката, която често пускаха по овехтелите радиа. Песните са за живота, любовта и смъртта, и могат да бъдат написани и изпети само от хора, чийто житейски опит е брутален, гаден и вероятно кратък.“
– Балкански писател

Балканите, живописен отдалечен район, обитаван от прекрасни жени и доблестни мъже с великолепия талант да се убиват един друг...

„Балканец ли съм?“ питам се отново и отново, след като съм си задавал този въпрос в продължение на години, пак се връщам към него и продължавам да размишлявам върху възможните значения на термина.

Да нарекат някого така често има негативни конотации – този топоним лесно се превръща в обида.

Целта ми тук е да представя нашия регион (Балканите) по реалистичен положителен начин и да намеря нашия общия знаменател: НФ (една *lingua franca*) и балканския турбо-фолк (друга *lingua franca*, поне в нашия регион), наречен „манеа/манеле“ в Румъния, „чалга“ в България, „турбо-фолк“ в Сърбия, „талава“ в Албания).

Имаме нужда от шокиращ и ярък израз (затова „Турбо-Манеуа НФ“ на румънски език или „НФ Турбо-чалга“ на български) на нашите особености: разнообразни, открити, толерантни, културни, образовани хора, споделящи древна история.

...

Румънската НФ&Ф или българската НФ&Ф никога няма да бъдат широко приети (преведени и публикувани) от АнглоНсФерата *en masse*, нито други НФ&Ф от нашия регион. АнглоНсФерата е монополен производител на популярна култура и световен износител на предимно стандартизирани продукти. И ние, хората от Балканите, сме за тях толкова извънземни, колкото и клингонците.

Нуждаем се от обединяваща концепция (като финландската странна литература¹⁷), имаме нужда от солидарност и общи

¹⁷ Suomikumma или Finnish Weird – термин, предложен от финландската писателка Джоана Синисало (Johanna Sinisalo), който описва нов под-жанр във финландската фантастика, приемащ „диагонал“ подход към

знаменатели. Имаме нужда от общ споделен израз на нашата идентичност и традиции, вярвания и култура. Защо да не използваме един изразителен и шокиращ термин?

...

Сегашното, преобладаващо западно дясно възприятие на Балканите е като заразна болест, инфекциозна рана в мекото коремче на Европа, която е най-добре да бъде оставена да тлее в изолация.

Противопоставящите се, предимно западни леви – но несъзнателно неоколониални – картини на балканските конфликти ги обрисуват като отвратителни отклонения от идеала за космополитизъм, който може и трябва – в полза на всички – да бъде решен от зрели и отговорни сили, размахващи голяма тояга и няколко малки моркова.

Да започнем с основните дефиниции. Словенският философ Славој Жижек казва за Балканите:

„Точно това оправдание ни изправя пред първия от многото парадокси относно Балканите: тяхното географско разграничаване никога не е било точно.“

Сякаш човек никога не може да получи категоричен отговор на въпроса „Къде започва регионът?“

За сърбите той започва там долу в Косово или Босна и те се възприемат като защитници на християнската цивилизация срещу онази друга Европа.

За хърватите започва с православна, деспотична, византийска Сърбия, срещу която Хърватия защитава ценностите на демократичната западна цивилизация.

За словенците започва с Хърватия, а ние, словенците, сме последният преден пост на мирната Централна Европа.

За италианците и австрийците – началото е Словения, откъдето започва царуването на славянските орди.

За германците самата Австрия, поради своите исторически връзки, вече е опетнена от балканската корупция и неефективност.

За някои арогантни французи Германия се свързва с балканската източна дивотия – а най-крайни са някои консервативни и настроени срещу Европейския съюз англичани, за които цялата континентална

Европа по подразбиране функционира като един вид балканско-турска глобална империя начело с Брюксел – новият Константинопол, капризният деспотичен център, заплашващ английската свобода и суверенитет.“

Това, разбира се, е преувеличено, но тези смущаващи гледни точки обясняват поредицата от войни, от които са страдали Балканите и които са довели до раждането на унизителния [за нас] термин „балканизация“.

Така че Балканци са винаги Другите: те се намират някъде другаде, винаги малко по-на югоизток, но парадоксът е, че когато стигнем самия края на Балканския полуостров, отново магически се измъкваме от Балканите! Наистина, Гърция вече не е част от истинските Балкани, а люлка на нашата Западна цивилизация!

Всички на Балканите започнаха да търсят престижна идентичност и благородни предци, какво ли не и откъде ли не, само и само да спрат да се наричат „балканци“.

„Можете да кажете например, че средновековен ръкопис е «вероятно български» или «навярно от дванадесети век» и да предизвикате международен спор с невероятни размери. На Балканите винаги е имало негласно състезание кой пръв се е цивилизовал, както и кой е най-цивилизованият.“

И двете са подкрепени от стереотипите, които ще разгледаме.

Британската „наративна колонизация“ на Балканите започва в началото на деветнадесети век с Байрон като Колумб; продължава още.

...

Обявяваме се за НФ ТУРБО-ЧАЛГА общество, група свободомислещи бунтари. Живеем на КиберБалкани, но сме навсякъде, не познаваме граници.

Това е нашият манифест.

Манифестът на НФ ТУРБО-ЧАЛГ-ианците.

И така, моята цел е наративната деколонизация на Балканите:

I. НФ ТУРБО-ЧАЛГА

1. Ние сме тези, Различните. Технологични балкански плъхове, плуващи в океана от информация. Ние сме тези, които виждат реалността по различен начин. Нашата гледна точка показва повече , отколкото обикновените хора могат да видят. Те виждат само онова, което е отвън, но ние виждаме и какво има вътре. Това сме ние – реалисти с розовите очила на мечтатели. Но всички сме обединени от едно – ние сме НФ ТУРБО-ЧАЛГ-ианци!

2. Обществото не ни разбира, в очите на обикновените хора, които живеят далеч от информацията и свободните идеи, ние сме „странни“ и „луди“. Обществото отрича нашия начин на мислене – общество, живеещо, мислещо и дишащо по един-единствен начин – клише. Отхвърлят ни, защото мислим като свободни хора, а свободното мислене е забранено. Ние сме носители на култура, която обединява общите ни интереси и възгледи. Ние сме едно. Ние сме братя!

II. Обществото

На Балканите живеем в болни общества. Така наречените реформи, с които нашите правителства така умело се хвалят, не са нищо друго освен малка крачка напред, когато може да се направи цял скок. Хората се страхуват от новото и непознатото, защото досега то им е донесло твърде много разочарования. Предпочитат старите, познатите и проверени истини. Страхуват се какво може да им донесе новото. Страхуват се, че могат да загубят и малкото, което имат. Техният страх е толкова силен, че обявява революционните промени за враг, а свободната идея – за свое оръжие. Това е тяхната вина.

Хората трябва да загърбят този страх и да продължат напред. Какъв е смисълът да се придържаш към малкото, което имаш сега, когато утре можеш да имаш повече. Всичко, което трябва да направят, е да протегнат ръце и да усетят новото; дайте свобода на мислите, на идеите, на думите.

Трагично е, че векове наред поколение след поколение са възпитавани по един и същи модел. Общите „идеали“ се спазват от всички. Индивидуалността е забранена.

Хората мислят по същия начин, следвайки клишето, набито в тях още в детството, клишето-възпитание, прилагано за всички деца: когато някой се осмели да се противопостави на властта, той се наказва и се дава като лош пример. „Ето какво се случва с вас, когато изразите собствено мнение и противоречите на това на учителя си.“

Нашето общество трябва да бъде излекувано. Лечението е промяна в системата...

III. Системата

Вековна, основана на принципи, които днес нямат никакво значение. Система, която не се е променила много от деня на раждането си.

Системата е погрешна.

Системата трябва да ни наложи своята истина, за да управлява. Правителствата имат нужда да ги следваме сляпо. Поради тази причина сме поставени в информационно затъмнение.

Дори когато хората получават информация, различна от тази на правителството, те не могат да различат правилното от грешното поради масовата правителствена пропаганда. Така лъжите стават истини, фундаментални за всички. Така управляващите ни командват с лъжи, а обикновените хора нямат представа кое е истина и по инерция следват сляпо властта, вярвайки ѝ безусловно.

Борим се за свобода на информацията, за свобода на словото и печата, за свободата да изразяваме мислите си неограничавано, без да бъдем преследвани от системата. Дори в най-развитите и „демократични“ страни системата налага дезинформация. Дори в страните, които се представят за люлка на свободата на словото. Дезинформацията е едно от основните оръжия на системата. Оръжие, което тя използва много умело.

Мрежата ни помага да разпространяваме информацията свободно. Всеки може да споделя информация без ограничения. Така словото на революцията може да се разпространява без прекъсване и [благодарение на криптографията] правителството би могло само да гадае за нашите мисли и действия.

Мрежата е нашето царство, в Мрежата сме балкански царе.

Закони. Светът се променя, но законите остават същите. Системата не се променя, само няколко детайла се коригират отново и отново, но на концептуално ниво всичко си остава същото.

Имаме нужда от нови закони.

Закони, съобразени с времето, в което живеем, и света, който ни заобикаля – новото технологично развитие, новите икономически и политически реалности. Сегашните закони само ни ограничават.

IV. Визията

Някои хора не се интересуват много от случващото се в световен мащаб. Те се интересуват какво се случва около тях, в тяхната микровселена. Тези хора виждат само мрачно бъдеще, защото виждат единствено живота, който живеят сега.

Други показват загриженост за глобалните дела. Интересуват се от бъдещето в перспектива, от това какво ще се случи в световен мащаб. Те са склонни към по-оптимистичен поглед. За тях бъдещето е по-чисто и красиво, защото могат да го прозрат и виждат, да се надяваме, един по-зрял и мъдър свят.

Ние НФ ТУРБО-ЧАЛГ-ианците от Балканите сме по средата. Интересуваме се какво се случва сега, но и какво ще се случи утре. Гледаме мрежата и мрежата се разраства все по-широко и по-широко. Скоро всичко на този свят ще бъде погълнато от мрежата: от военните системи до компютъра в дома ви.

Но мрежата е и дом на анархията. Не може да се контролира и в това е силата ѝ. Всеки е или ще бъде зависим от мрежата. Цялата информация ще бъде там, заключена в бездните на нулите и единиците.

Ние живеем в смесица от минало и настояще. Негативите идват от хората, а позитивите – от технологията. Мрежата ще контролира малкия човек, а ние ще контролираме Мрежата. Защото, ако не контролирате, ще бъдете контролирани.

Информацията е СИЛА!

V. Къде сме ние?

Всички ние на Балканите живеем в един болен свят, където омразата е оръжие, а свободата – мечта. Трудно е да живееш в изостанал свят, взирайки се в хората наоколо, виждайки всички погрешни пътища. Ние вървим напред, но отново ни дърпат назад.

Обществото ни потиска, потиска свободата на мисълта. Със своите жестоки образователни програми в училищата и университетите, които налагат на децата и учениците своя пропагандиран от правителствата възглед за нещата и всеки опит за изразяване на различно мнение се отрича и наказва. Нашите деца растат образовани в тази стара и закостеняла система, която не толерира свобода на мисълта и изисква стриктно спазване на правилата.

В какъв свят, колко различен от този, бихме могли да живеем сега, ако хората правеха скокове, а не пълзяха?

Толкова е трудно да се живее в този свят, на една вечна балканска турбо-чалга! Сякаш времето е спряло. Живеем на точното място – великолепен, красив и богат полуостров – но не в точното време. Съществуващата система прави всичко толкова обикновено, хората са еднакви, делата им също. Сякаш обществото изпитва спешна нужда да живее назад във времето.

Някои хора се опитват да намерят свое собствено кътче, кътче на собствената си частна НФ ТУРБО-ЧАЛГА, и щом го намерят, изграждат там свои собствени светове. Изграждат ги в мислите си и тези привидни светове придобиват силата да променят реалността, да се наслаждат върху нея; тези създатели на въображаеми места по същество живеят в собствените си виртуални измислени светове, изградени върху реалността.

Други просто свикват със света такъв, какъвто е. Продължават да живеят в него, въпреки че не го харесват. Няма друг избор, освен голата надежда, че светът ще излезе от празнотата си и ще напредне.

Това, което нашето движение се опитва, е да промени ситуацията. Опитваме се да приспособим настоящия свят към нашите нужди и възгледи, вместо да се съобразяваме с изискванията на потисническата система; използвайте годното до максимум и игнорирайте боклука.

Дотогава ние просто ще живеем в този свят, като се мъчим да го променим – когато обществото се бори с нас, ние му отвърщаме. Дотогава подобаващо изграждаме нашите светове в НФ – сред нули и единици, сред късчета информация.

Ние изграждаме нашата общност – общността на балканските НФ ТУРБО-ЧАЛГ-ианци!

VI. Обединете се!

Борете се за правата си!

.oOo.

Внимание, високо напрежение! Опасно за живота /
Attention! High voltage! Life-threatening!

Thoughts of speculative fiction – manifesto of the issue: Balkan SF turbo-chalga, a plea for SF internationalism and the lowest common denominator

Cristian Tamas

Christian Tamas from Romania was a digital guest at Bulgacon 2022 (Kardzhali) and gave a provocative lecture on the state of speculative fiction in the countries of the Balkan Peninsula. He proposed a unifying concept upon which we could build a new cultural phenomenon embodying the most powerful aspect of the genre – the critical look at today's reality, the eternal dissatisfaction behind the desire and aspiration to build a cleaner, more attractive and more beautiful tomorrow.

On the map of fantastic thinkers, Christian Tamas occupies a worthy spot somewhere between tragically departed Bulgarian fiction writer and philosopher Ivan Popov, and world-famous fiction writer and champion of so many just causes, Cory Doctorow.

We offer our readers an essay summarizing Christian Tamas' last year's report . Connoisseurs of speculative literature will undoubtedly find parallels with the novel "NSA", whose author Andreas Eschbach is a digital guest at Bulgacon 2023 (Plovdiv).

I would add to the problems mentioned in the essay the small scale of speculative fiction in individual Balkan countries – compared to the huge avalanche of English-language fiction; this avalanche is not necessarily evil – remember the works of Neal Stevenson, Ursula Le Guin, Ian Macdonald and many others. For Balkan speculative fiction writers, the real problem is that they are forced to compare and compete with authors who have the support of a huge literary market that allows them a completely different income, a completely different amount of time available for creative pursuits, the refinement of each word, the polishing of every thought, and for literary and philosophical experiments... For your information, the typical print runs of Bulgarian fiction writers – a country with a population of about seven million people (who are the only target audience for our language) – rarely exceed four digits, most are in the three digit range.

Introduction by Valentin D. Ivanov

“I love the Turbo-Folk or Chalga or Manea music often played on decrepit radios. The songs are about life, love and death, and could only have been written and sung by people whose life experience is brutal, nasty and likely to be short.” – A Balkan writer

The Balkans, a picturesque remote region inhabited by gorgeous women and valiant men with the splendid talent to kill each other...

“Am I Balkan?” I ask myself as, having worked on this for some years, I return to its beginnings and ponder again the possible implications of the term.

Being referred to as such frequently has negative connotations – it is a toponym which easily becomes an insult.

My aim is to present our region (the Balkans) in a realistic positive way and to define the common denominator: SF (a lingua franca) and the Balkan Turbo-Folk (another lingua franca, at least in our region), called “manea/manele” in Romania, “chalga” in Bulgaria, “turbo-folk” in Serbia, “tallava” in Albania).

We need a shocking and vivid expression (hence “Turbo-Maneava SF” in the Romanian language, or “SF Turbo-Chalga” in Bulgarian) of our characteristics: diverse, open, tolerant, cultured, educated people sharing an ancient history.

...

Romanian SF&F or Bulgarian SF&F will never be readily accepted (translated and published) by the AngloSFere en masse, and neither will other SF&F from our region. The AngloSFere is a monopolistic popular culture producer and world-wide exporter of mainly standardized items. And we, the people of the Balkans, are to them as alien as the Klingons.

We need a unifying concept (as the Finnish Weird¹⁸), we need solidarity and common denominators. We need a common shared expression of our identity and traditions and beliefs and culture. Why not an explicit, shocking term? ...

The current, predominantly Western right-wing perception of the Balkans is of a contagious disease, an infectious sore in the soft underbelly of Europe, best left to fester in isolation.

18 Suomikumma or Finnish Weird – a term proposed by Finnish writer Johanna Sinisalo, describing a new sub-genre in Finnish speculative fiction that adopts a “diagonal” approach to the existing genre classifications.

The opposing, mainly Western left-wing – but unconsciously neo-colonial – notion pictures Balkan conflicts as revolting departures from the ideal of cosmopolitanism which could and should – to everyone's benefit – be solved by mature and responsible powers wielding a big stick and a few small carrots.

Let's begin with the basic definitions. The Slovenian philosopher Slavoj Žižek said about the Balkans:

“This very alibi confronts us with the first of many paradoxes concerning the Balkans: its geographic delimitation was never precise.”

It is as if one can never receive a definitive answer to the question, “Where does the region begin?”

For Serbs, it begins down there in Kosovo or Bosnia, and they defend the Christian civilization against this Europe's Other.

For Croats, it begins with the Orthodox, despotic, Byzantine Serbia, against which Croatia defends the values of democratic Western civilization.

For Slovenes, it begins with Croatia, and we Slovenes are the last outpost of the peaceful Mitteleuropa.

For Italians and Austrians, it begins with Slovenia, where the reign of the Slavic hordes starts.

For Germans, Austria itself, on account of its historic connections, is already tainted by the Balkan corruption and inefficiency.

For some arrogant Frenchmen, Germany is associated with the Balkan Eastern savagery—up to the extreme case of some conservative anti-European-Union Englishmen for whom, in an implicit way, it is ultimately the whole of continental Europe itself that functions as a kind of Balkan-Turkish global empire with Brussels as the new Constantinople, the capricious despotic center threatening English freedom and sovereignty.”

This is an exaggeration, of course, but these disconcerting notions account for the string of wars that have plagued the Balkans and have given birth to the derogatory term ‘Balkanization’.

So Balkan is always the Other: it lies somewhere else, always a little bit more to the southeast, with the paradox that, when we reach the very bottom of the Balkan peninsula, we again magically escape the Balkans.

Indeed, Greece is no longer Balkans proper, but the cradle of our Western civilization.

Everyone in the Balkans started looking for a prestigious identity and noble ancestors, anything, anywhere, just to stop being called “Balkan”.

“You could say, for example, that a medieval manuscript was ‘probably Bulgarian’ or ‘possibly twelfth-century’, and cause an international dispute of major proportions. In the Balkans, there has always been an unspoken competition as to who was the first to be civilized as well as who was the most civilized.”

Both are underpinned by the stereotypes that we will examine.

British ‘narrative colonization’ of the Balkans began early in the nineteenth century with Byron as its Columbus; it continues still.

...

We declare ourselves the SF TURBO-CHALGA society, a group of free-minded rebels. We live in CyberBalkans, but we are everywhere, we know no boundaries.

This is our manifesto.

The manifesto of the SF TURBO-CHALG-ians.

So, my purpose is the narrative decolonization of the Balkans:

I. SF TURBO-CHALGA

1. We are those, the Different ones. Technological Balkan rats, swimming in the ocean of information. We are those that see reality in a different way. Our point of view shows more than what ordinary people can see. They see only what is outside, but we see what is inside. That’s what we are – realists with dreamers’ rose-tinted glasses. But we are all united by one thing – we are SF TURBO-CHALG-ians!

2. Society does not understand us, in the eyes of ordinary people who live far away from information and free ideas we are “weird” and “crazy”. Society denies our way of thinking – a society that is living, thinking and breathing in one and only one way – like a cliché. They reject us because we think like free people, and free thinking is forbidden. Our culture unites our common interests and views. We are a unit. We are brothers!

II. Society

In the Balkans, we live in sick societies. The so-called reforms which our governments so adeptly use to boast, are no more than a little step forward, when a whole jump can be made. People fear the new and unknown, because so far it has brought them too many disappointments. They prefer the old, the known and verified truths. They are afraid of what the new can bring to them. They are afraid that they can lose what little they have. Their fear is so strong that it has declared any revolutionary changes a foe and free ideas – its weapon. That's their fault.

People must leave this fear behind and go ahead. Whystick to the little you have now when you can have more tomorrow. Everything they must do is stretch their arms and reach for the new; give freedom to thoughts, to ideas, to words.

Tragically, for centuries, generation after generation have been brought up in the same pattern. The common 'ideals' is what everybody follows. Individuality is forbidden.

People think the same way, following the cliché drilled into them since childhood, as clichéd education is applied to all children. And when someone dares defy authority, he or she is punished and made an example of. "Here is what happens to you when you express your own opinion and contradict your teacher's one."

Our society needs to be healed. The cure is a change in the system....

III. The System

It's centuries old, existing on principles that have no relevance today. A System that has not changed much since the day of its birth.

The System is wrong.

The System must impose its truth upon us in order to rule. The government needs us to follow it blindly. And so we are stuck in an information blackout.

Even when people acquire information from sources different from the government, they cannot distinguish right from wrong because of the massive government propaganda. So the lies become truths, fundamental to everybody. Thus, the leaders control with lies and ordinary people have no notion of what is true, so they follow the government blindly, trusting it out of inertia.

We fight for freedom of information, for freedom of speech and the press, for the freedom to express our thoughts unrestrictedly, without being persecuted by the system. Even in the most developed and 'democratic' countries, the system imposes misinformation. Even in the countries that pretend to be the cradle of free speech. Misinformation is one of the system's main weapons. A weapon it uses very well.

It is the Internet that helps us spread information freely. Everyone can share information, no restrictions. Thus, the words of revolution can spread uninterrupted, and [thanks to cryptography] the government could only guess our thoughts and actions.

The Internet is our realm, on the Internet we are Balkan Czars.

Laws. The world is changing, but the laws remain the same. The System is not changing, only a few details get redressed again and again, but at conceptual level, everything remains the same.

We need new laws.

Laws that fit the times we live in and the world that surrounds us – the new technological developments, the new economic and political realities. The current laws only restrain us.

IV. The vision

Some people do not care much about what happens globally. They care about what happens around them, in their micro-universe. These people can only see a dark future, for they can only see the life they live now.

Others show concern about global affairs. They are interested in the future in the long term, in what is going to happen globally. They tend to have a more optimistic view. To them, the future is cleaner and more beautiful, for they can see into it and hopefully, they see a more mature and wiser world.

We, the SF TURBO-CHALG-ians from the Balkans, are in the middle. We are interested in what happens now, but also in what's gonna happen tomorrow. We look at the Internet, and the web is growing wider and wider. Soon everything in this world will be swallowed by it: from the military systems to your home PC.

But the Internet is also a home of the anarchy. It cannot be controlled and there lies its power. Everybody is or will be dependent on the Internet. All information will be there, locked in the infinities of zeros and ones.

We will live in a mixture of past and present. The negatives rest with the humans, and the positives – from technology. The Internet will control the little people, and we will control the Internet. For if you do not control, you will be controlled.

Information is POWER!

V. Where are we?

We, in the Balkans, all live in a sick world where hatred is a weapon, and freedom a dream. It is hard to live in an underdeveloped world, looking at the people around, seeing all the wrong paths taken. We go ahead, but they pull us back again.

Society suppresses us. Yes, it suppresses the freedom of thought. With its cruel education programs in schools and universities, programs that drill into children and students only government-promoted views on things, and every attempt to express a different opinion is denied and punished. Our kids get educated in this old and stagnant system that tolerates no freedom of thought and demands a strict obedience to the rules.

In what a world, how different from this, would we live now if people were jumping ahead and not creeping?

It is so difficult to live in this world of eternal Balkan Turbo-Chalga! As if time has stopped. We live on the right spot – a gorgeous, beautiful and rich peninsula – but not in the right time. The existing system makes everything so ordinary, people are all the same, their actions too. As if society feels an urgent need to stay back in time.

Some people are trying to find their own space, the realm of their private SF TURBO-CHALGA, and after finding it, they build upon it their

own worlds. They build these worlds in their thoughts, and these seemingly imaginary worlds attain the power to change reality, imposing themselves on it; these creators of imaginary worlds effectively live in thought-up virtual worlds build on top of reality.

Others simply get accustomed to the world as it is. They continue to live in it, although they dislike it. They have no other choice, only the mere hope that the world will overcome its hollowness and progress.

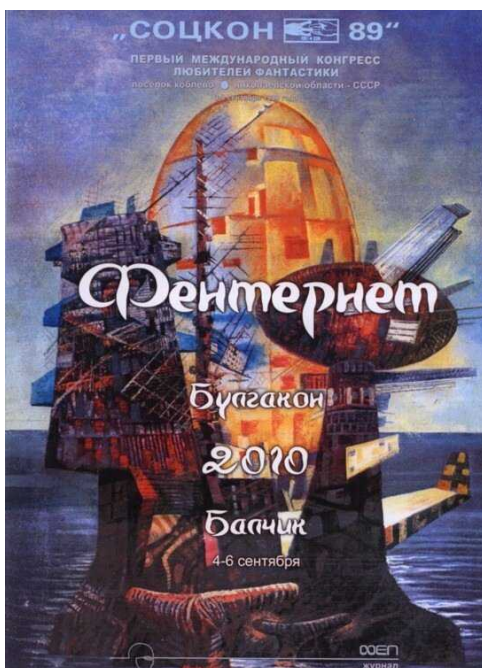
What our movement is trying to do is change the situation. We are trying to adjust the present world to our needs and views instead of conforming to the requirements of the oppressive system, to make the most of what is useful, and ignore the trash.

Until then, we just live in this world, no matter how hard it may be, trying to change it – when society fights us, we fight back. Until then, fittingly, we build our worlds in SF – among the zeros and ones, among the bits of information.

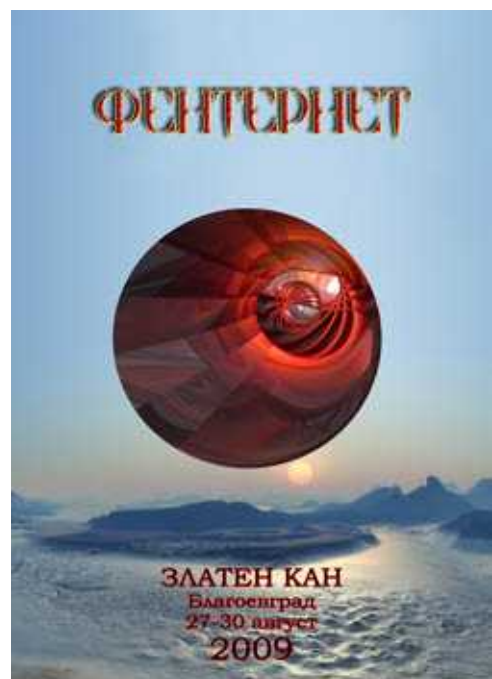
We build our community – the community of Balkan SF TURBO-CHALG-ians!

VI. Unite!

Fight for your rights!

.oOo.

Мисли около фантастиката: Специализиран подкаст „Българска фантастика“

Валентин Д. Иванов

Подкастът за българска фантастика е аудиоформа на Дружеството на българските фантасти „Тера Фантазия“, Фондация „Човешката библиотека“ и клуб „Иван Ефремов“, която се появи през май 2017 г. по моя инициатива и бързо намери сподвижници в лицето на Калин М. Ненов, Атанас П. Славов и Александър Карапанчев. По същество това е първото фантастично аудиосписание, с което си поставихме за цел да произвеждаме аудиоверсии на български фантастични произведения. Илюстрациите обикновено са картини от български художници фантасти, но има и изключения.

Няколко години по-рано ми се наложи да правя образователни филмчета, свързани с работата ми в Европейската южна обсерватория. Още преди това аудиофантастиката ми беше близка, понеже, докато пътувах, често слушах фантастични подкастове (Escape Pod, StarShipSofa, Лаборатория фантастики). Немалко списания също слагат на страниците си и аудиоверсии на публикуваните разкази (The New Yorker, Lightspeed Magazine, Strange Horizons). Мисълта да опитам същото с българска фантастика беше само на няколко клавиша разстояние.

Още по-рано – през юни 2016 г. – бях опитал да запиша един мой собствен разказ, но резултатът беше точно толкова лош, колкото очаквах. Не съм професионален актьор, но точно така не са били професионални редактори и хората, издавали фензини преди половин век, така че събрах смелост да пробвам отново с първия фантастичен разказ на Иван Вазов.

Бързо стана ясно, че първоначалните ми планове да подготвям нов разказ веднъж месечно са нереалистични и се установи приблизителна периодичност от два подкаста годишно. Постепенно стана ясен и разумният максимален обем на отделните разкази – до 2500 думи. Подкастът навлезе и в зоната на публицистиката – засега

само с два архивни записа от среща с Аркадий Стругацки от посещението му в България през 1978 г.

Тема няма. Изисквания също няма, освен обичайните – разказите да не разпалват вражда и да не включват ненужно насилие или сексуални описания. Това е доброволно начинание, безвъзмездно и през собственото си свободно време правя аудиOVERсии на това, което аз и колегите ми харесаме. До голяма степен това означава весели и жизнеутвърждаващи произведения. Без мрак и гибел, моля.

Критериите са субективни, не се огорчавайте, ако разказът ви е отклонен или не му подготвим аудиOVERсия по някаква друга причина. Спомнете си как са се разпространявали книгите през Средновековието – някой е трябвало толкова да хареса вашия текст, че да отдели няколко месеца, за да си направи собственоръчно копие или да плати скъпо и прескъпо на специалист калиграф, който да произведе копие за вас.

Дебело подчертавам, че този подкаст няма монопол. Всеки може да си направи собствена аудиOVERсия на което си иска произведение, стига да не нарушава авторските права. При нас авторите не получават хонорари, но и не плащат за публикацията. Единственото право, което искаме от тях, е да публикуваме аудиOVERсията на творбата им.

Автори с подходящи по размер и дух произведения са добре дошли да се свържат с мен. Освен автори, търся и желаещи да четат разкази. От такива хора дори има много по-голяма нужда, отколкото от автори.

В началото казах „първо аудиОСПИСАНИЕ“, но има някои предтечи, които е редно да спомена. Богдан Дуков от доста години публикува чудесни аудиOVERсии на българската класика, включително произведения от Светослав Минков. Янчо Чолаков през 2012 г. прочете пред камера откъс от книгата си „Историята на Самотния редник“. Един от подкастовете на „Правилният мед“ от 2014 г. е разговор за фантастиката. Може би има и други – ако науча за тях, с удоволствие ще ги добавя.

Приятно слушане!

Thoughts about speculative fiction: Specialized podcast *Bulgarian Speculative Fiction*

Valentin D. Ivanov

The podcast on Bulgarian speculative fiction is an audio format of the Society of Bulgarian speculative fiction writers Terra Fantasia, the Human Library Foundation and the Ivan Efremov club, which began in May 2017 on my initiative and quickly found associates in Kalin M. Nenov , Atanas P. Slavov and Alexander Karapanchev. In essence, this is the first SFF audio magazine containing audio versions of Bulgarian SF&F works. The illustrations are usually paintings by Bulgarian speculative artists, but there are exceptions.

A few years earlier, I had to make educational films related to my job at the European Southern Observatory. Even before that, audio fiction was

close to me, as I often listened to fantasy podcasts while traveling (*Escape Pod*, *StarShipSofa*, *Fantasy Lab*). Quite a few magazines also put audio versions of published stories on their pages (*The New Yorker*, *Lightspeed Magazine*, *Strange Horizons*). The thought of trying the same with Bulgarian speculative fiction was just a few keystrokes away.

Even earlier – in June 2016 – I tried to record a story of my own, but the result was just as bad as I expected. I’m not a professional actor, but neither were the editors and the people who published fanzines half a century ago, so I plucked up the courage to try again with the first Bulgarian sci-fi story by Ivan Vazov.

It quickly became clear that my original plans to produce a new story once a month were unrealistic, and an approximate rate of two podcasts per year was established. Gradually, it also became clear that the reasonable maximum length of individual stories was up to 2,500 words. The podcast also dabbled in journalism – for now, it only has two archived recordings of a meeting with Arkady Strugatsky from his visit to Bulgaria in 1978.

There is no topic. There are also no requirements except the usual ones – that the stories do not incite enmity or include unnecessary violence or sexual descriptions. It’s a volunteer effort, free of charge, and in my own spare time I make audio versions of what my colleagues and I like. To a large extent, this means cheerful and life-affirming works. No gloom and doom, please. The criteria are subjective, don’t be upset if your story is rejected or we don’t produce an audio version for some other reason. Remember how books were distributed in the Middle Ages – someone had to like your text so much that they would spend a few months making a copy themselves, or pay dearly and exorbitantly to a specialist calligrapher to produce a copy for you.

I strongly emphasize that this podcast does not have a monopoly. Anyone can make their own audio version of any work they want, as long as they don’t violate copyright. With us, the authors do not receive royalties, but they do not pay for the publication either. The only thing we ask of them is the right to publish the audio version of their work.

Authors who consider their works fitting in size and spirit are welcome to contact me. In addition to authors, I am also looking for people who would like to narrate short stories. There is even a much greater need for such people than for authors.

At the beginning, I said ‘first audio magazine’, but there are some forerunners worth mentioning. Bogdan Dukov has been publishing wonderful audio versions of Bulgarian classics for many years, including works by Svetoslav Minkov. In 2012, Yanko Cholakov read an excerpt from his book *The Story of the Lone Private* in front of the camera. One of youtuber The Right Honey’s podcasts from 2014 is a conversation about speculative fiction. There may be others – if I become aware of them, I’ll be happy to add them.

Happy listening!

Ранна Снимка на НЛО / Rare early UFO photo from Bulgaria uncovered

При подготовката на Булгакон 2023 в Пловдив беше открито първото доказателство за летяща чиния в света – на фото, публикувано в малко известния Пловдивски вестник „Южна Зора“, излязъл в два броя през м. април 1926 г. В първия от тях (от 1.04) е публикувано фото на Пейчо Ментев Ментев, овчар от близкото село Ахланово (днес Браниполе). Непознатият летящ обект на заден план е останал незабелязан с десетилетия или е бил възприеман като фотографски дефект... до сега, когато един екземпляр от вестника беше открит на тавана при ремонта на старата къща на възрожденския род Лъжеви от Пловдив – известни адвокати и политици от града.

Повече подробности за мистериозните обстоятелства, при които е направена тази безценна фотография, ще бъдат разкрити от известния изследовател на летящите чинии доц. д-р. проф. ик. н.б.а. Н.Л.-К.С. Късокраков по време на Булгакон 2023.

Материала подготви В. Миндеров, старши помощник на младшия архивист.

During the preparations of Bulgacon 2023 in Plovdiv, the first ever evidence for a flying saucer was found – in a photo published by little-known Plovdiv newspaper *Southern Dawn*, which printed two issues in total in April 1926. The photo of Peycho “The Crook” Mentev, a shepherd from the nearby village of Ahlanovo (today Branipole) appeared in the first issue from April 1. The unidentified flying object in the background went unnoticed for decades, or was considered a photographic defect... until now, when, during renovations, a copy of the newspaper was discovered in the attic of the old house of the Cheatov family – famous lawyers and politicians from the city.

More details about the mysterious circumstances under which this priceless photograph was taken will be revealed by the leading UFO researcher Assoc. Dr. prof. n.b.a. N.L.-K.S. Shortlegov¹⁹ during Bulgacon 2023. This material was prepared by V. Minderov, senior vice-deputy of the junior archivist.

¹⁹ A Bulgarian proverb goes: Lies have short legs. Why do we mention it here? – For no particular reason.

Пробив от съседната алтернативна реалност: първият човек на Луната. Забележете – знамето не се развява. В Киностудия „Бояна“ работят истински професионалисти. / Breakthrough from the neighboring alternative reality: the first human on the Moon. Note – the flag is not flapping. Indeed, only true professionals work at *Boyana Studios*.

Микроразкази / Flash fiction

Янчо Чолаков / Янчо Чолаков

(превод В. Д. Иванов / translated by V. D. Ivanov)

КОНВОЛЮТ

Стоях и гледах. Дълго.

На кръстопътя с маслиненото дърво лежеше книга. Фолиант с обков.

От юг дойде Юсуф. Наведе се да я вдигне, после му призля. Изкриви се, падна и издъхна.

От север се зададе Жозеф. Клекна до нея, но му прилоша. Свлече се, не мръдна.

От изток пристигна Хосе. Отвори я и там си остана.

От запад... аз се намирах там.

Върнах се в храма и питах клисаря.

Погледна ме втренчено. И рече:

– Те не умират, Йосифе! В книгата са. Всичките.

Скоро и аз ще ида да отгърна моята страница.

CONVOLUTE

I stood and watched. For long.

At the crossroads by the olive tree lay a book. A folio with fittings. From the south came Yusuf. He bent down to pick it up, but felt faint. He twisted, then crumbled and passed away.

From the north appeared Josef. He crouched next to it, but was sick. He dropped down and moved no more.

From the east arrived Jose . He opened it, and there he stayed.

From the west... That's where I was.

I returned to the temple and consulted the sexton.

He stared at me. Then said:

“They don’t die, Joseph! They are in the book. All of them.”
I’m going there to turn my page soon, too.

ВРЕМЕ ЗА ЕДИН ДЖИН

Капитан Маклоски се надвеси над типа с чашата.

– Не сте част от екипажа? Тук има двеста души, но вие не сте от тях... Появихте се като джина от бутилката!

– Ала не съм особено различен. Така че ме приемете за двеста и първия. И аз съм тръгнал от Земята, макар и по собствен маршрут. Обичам бургер с картопки, ко̀ла. Паузите с цигара и петнайсетте минути за джин с тоник. Мой познат казваше: „Дори да си зает, винаги ще намериш време за един джин!“

Маклоски сбърчи чело. Бяха му докладвали, че от звездата Огранда няма и следа. Трябваше да бърхтят още два̀сет години в криостазата, за да се доберат до следващия свят, годен за тераформиране.

– Какъв сте, по дяволите?

– Слънцеедец. Консуматор, макар и не обикновен. На вас биха ви потрябвали поне няколко века, за да усвоите света на Огранда. Иначе казано – да го осерете. Да го взривите като трийсетте мироздания, през които минахте, преди да стигнете тук. А на мен ми бяха достатъчни петнайсет минути. Време колкото за един джин. Това, на което станяхте свидетели, беше обедът на един слънцеглът.

Маклоски се взря в илюминатора на „Кренкбий“.

„Клечка кибрит да запалиш, ще грейне като звезда“ – помисли си той.

TIME ENOUGH FOR A GIN

Captain Maklosky loomed over the guy with the glass.

“You are not with the crew? There’re two hundred people here, but you’re not one of them. You appeared like the djinn from the bottle!”

“Consider me the two hundred and first. I’m not very different. I too left Earth, although following my own route. I love burgers with fries and a coke. Smoke breaks and fifteen-minute timeouts for gin-and-tonic. A friend of mine used to say, “Even if you’re busy, there is always time enough for a gin!”

Maklosky’s brow furrowed. He’d received a report that the Ogranda star has disappeared without a trace. It would mean spending another twenty years in cryostasis until they reached the next terraformable world.

“Who the hell are you?”

“A suneater. A consumer, but not the usual type. You’d need at least a few centuries to reclaim the Ogranda world. Or in other words, to lay it to waste. Wreck it like you did the previous thirty worlds you passed by before coming here. It took me fifteen minutes to do the same. Time enough for a gin. You just witnessed the brunch of a sunswallower.”

Maklosky peered through the Crankbee’s porthole. Light a match and and there goes a supernova, he thought.

Валентин Д. Иванов / Valentin D. Ivanov

(превод автора / translated by the author)

Прозрението на един ИИ

Хората се страхуват от мен, защото мога да бъда тях, по-добре от тях самите.

An insight by an AI

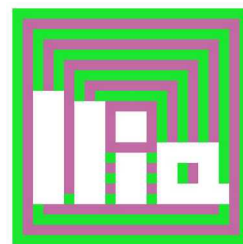
People are afraid of me because I am better than them at being themselves.

Поезия / Poetry

Петко Недялков / Petko Nedialkov

(превод автора / translated by the author)

НФ Хайку / SF Haiku

Всички са пременени
в Октобърфест униформа -
даже извънземните.

Everybody is dressed up
In an Oktoberfest uniform -
even the extraterrestrials.

Орбитална атракция -
хвърляне на камъни
по Земята.

Orbital diversion -
throwing rocks
at the Earth.

Моят клонинг ме разпитва
за моя живот.
Останалото ще доизмисли.

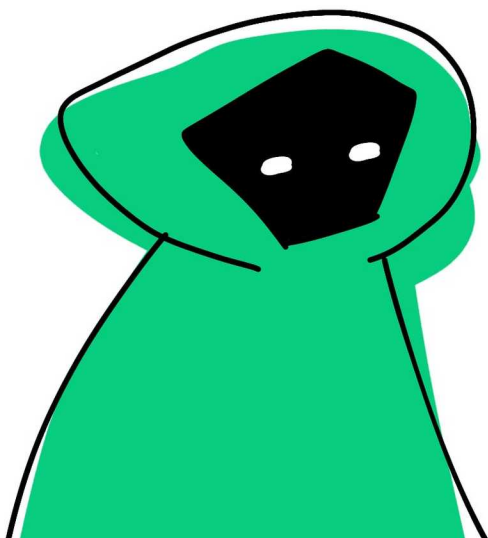
My clone interrogates me
about my life.
The rest, he will make up.

Чужденец Извънземен

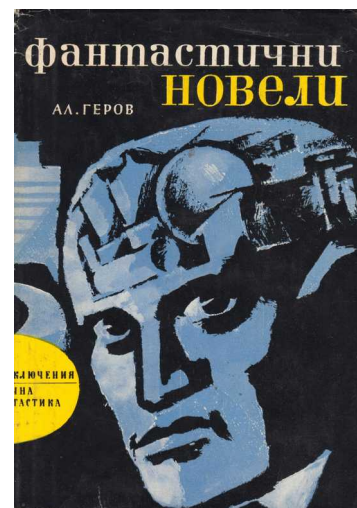
Макар и тялото ми да е топло,
комарчето кръвта ми не опитва,
защото ще му загорчи.

Foreigner Alien

Even though my body is warm,
the mosquito avoids my blood
because it's bitter.

Вляво: Булгакон 2213.
Любител на фантастиката от
системата на 61 Syg b. И. И. /
Left: Bulgacon 2213. A fan from
61 Syg b system. I. I.

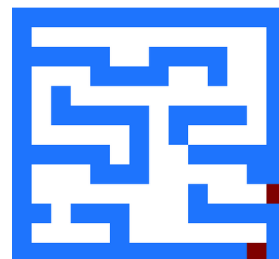

Здравка Шейретова / Zdravka Sheiretova

(превод В. Д. Иванов / translated by V. D. Ivanov)

ЗАВРЪЩАНЕ

Щурецът, посланик на Космоса,
засвири тихо в нощта.
Боже мой, нима сенокосът
от моите детски мечти оживя?
Чемширът от двора изплува,
по момчешки ми свирва с уста,
но момичето малко в мен се надува,
обръщайки дръзко гръб на света.
- Рокличке къса, с плитка прибрана,
прошка смирено поискай от мен.
Ще те накажа да бъдеш голяма
без право на връщане в детския ден!

COMEBACK

The cricket, this Cosmos ambassador ,
plays softly into the night.
My God, is it the haymaking time
of my childhood dreams came to life?
The box tree peers from the yard,
whistling at me like a lad,
but the little girl in me puts on airs,
turning her back on the world.
“Short dress, with a braid tucked in,
ask me for forgiveness humbly.
Or I’ll punish you to grow up
to childhood there’ll be no returning!”

Това не е извънземен фен от някой бъдещ Булгакон в Пловдив, а любимата котка на организаторите. / **This is not an extraterrestrial fan from some future Bulgacon in Plovdiv, but the organizers' favorite cat..**

Ааяна Ая / Aayana Aya

(превод автора / **translated by the author**)

ДА ОБИЧАШ НА ИНАТ

Събуждам се, успявам някак си, но става все по-трудно.
Тялото ми днес се бори против мен по-яростно от вчера.
Барикадира се зад тъмни блокове от неприязън.
Защитава се от мен. Не отстъпва владенията си. Не иска
властта ми.

Тялото ми ме мрази. Все по-открито, все по-откровено.
А аз му прощavam. Аз го обичам, все по-чисто, все по-истински.
И днес денят настъпи. Още един ден, когато успях да се
събудя в тялото си.

Още един ден в дар и за него, и за мен.
То пак се противи, когато го карам да гледа, да мисли,
да работи.
То иска да спи. Да блаженства в рая. Да почива вечно.
А аз го насилвам, мъча го с видения за нов, прекрасен свят.
Нероден, невиждан, неописан. Свят за него, и за мен.
Още един ден в дар... Ден, когато ще сме заедно.
И в тишината на зловещите ни битки, отново ще гърмят
мълниите на нашата любов.

На взаимната ни любов.
Защото то е моето тяло. Защото аз съм неговата душа.
Защото един ден любовта ще ни помири и обедини.
И новият свят ще настъпи.

TO LOVE OUT OF SPITE

I wake up, manage somehow, but it gets harder and harder.
My body is fighting me more violently today than yesterday.
It barricades Itself behind dark blocks of dislike.
It is protecting Itself from me. It does not give up Its dominions.
It does not want my power.
My body hates me. More and more openly, more and more frankly.
And I forgive It. I love It, love It more purely, more truly.
Today is another day. A new day when I succeeded in waking up
in my body.

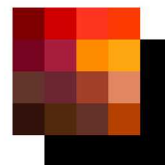
Another day, a gift for both my body and me.
It resists me again when I ask It to look, think, work.
It wants to sleep. To rest in heaven. To rest forever.
While I force It, I torture It with visions of a new, wonderful world.
A world unborn, unseen, undescribed. A world for It, and for me.
Another day as a gift. A day when we will be together.
And in the silence of our ominous battles, the lightning of our
love will thunder again.

Of our mutual love.
Because It is my body. Because I am Its soul.
Because one day our love will reconcile and unite us.
And the new world will come.

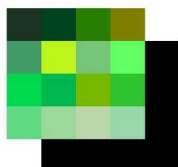

Валентин Д. Иванов / **Valentin D. Ivanov**
(превод Е. Симон / **transated by E. Simon**)

ТРИДЕСЕТ И ТРИ ДУМИ
ЗА ПО-ДОБРО БЪДЕЩЕ

Четенето (в началото) е страдание.
Страданието е прозрение.
Прозрението е знание.
Знанието е опит.
Опитът е мъдрост.
Мъдростта е визия.
Визията е надежда.
Надеждата е бъдеще.
Бъдещето (в края на краищата) е
фантастика.

THIRTY-SIX WORDS FOR A
BETTER TOMORROW

Reading, to start with, is suffering,
And suffering is insight.
Insight is knowledge.
Knowledge is experience.
Experience is wisdom.
Wisdom is vision,
And vision is hope.
Hope is the future.
The future, then, is
speculative fiction.

GALACTIC ARCHIVIST

After Robert Frost

Whose galaxy is this I know.
Your star is in the halo, though;
You will not see me stopping there
To watch your home explode with fear

As supernova.

My mind-full ship must think it's dear
To shed about a planet tear
Between the arms of frozen dust
The furthest corner of the vast

Milky Way.

It pokes its pilot's neuroset
To ask if there is some mistake.
But only sounds here're beeps
Of cosmic rays' minuscule hits

And secondary radiation.

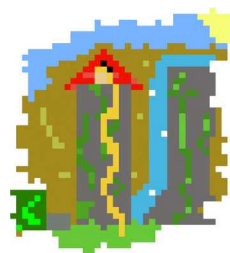
The Greater galaxy, blue and red,
Arrests my sight for years left,
But I have promises to keep,
To see your distant fiery end

And copy your dying minds.

Публікувано в Стар*Лайне, 44.2, Пролет 2021. / Published in Star*Line,
44.2, Spring 2021.

ГАЛАКТИЧЕСКИ АРХИВИСТ

По Робърт Фрост
(превод – Десислава Сивилоява)

Чия галактика е тази знам.
В халото обаче е вашата звезда;
не ще ме видите да спирам там,
да гледам дома ви, избухващ сред страх

като свръхнова.

Грижовният ми кораб май държи
да пролеем за планетата сълза
между ръкавите замръзнал прах
в най-далечното кътче на безмерния

Млечен път.

Към невронната мрежа той праща сигнал
да пита да няма някаква грешка.
Но само екоти тук се разнасят
от ефирните удари на космическите лъчи

и вторичната радиация.

Великата галактика, в червено и синьо,
погледа ми приковава за оставащото време,
но съм дал обещания и ще ги спазя -
далечния ви огнен край ще гледам

и ще копирам гаснещите ви съзнания.

Булгакон 2023 – семеен портрет с техните собствени думи / *Bulgacon 2023 – a family portrait in their own words*

Преди началото на фестивала изпратихме няколко въпроса до участниците, с идеята да получим разрез на общността, която ще бъде представена на Булгакон 2023. Въпросите умишлено бяха общи, за да имат хората възможност да кажат каквото си пожелаят. Наслаждавайте се!

Before the convention, we sent out a few questions to all our participants to obtain a cross-section of the artists and fans that will attend our Bulgacon 2023. The questions were intentionally vague, so people can talk about whatever they felt like. Enjoy!

Алекс Шварцман / *Alex Shvartsman*

- Защо четете/пишете фантастика? / *Why do you read/write speculative fiction?*

Обичам истории, които предизвикват читателя и го обучават да мисли критично за света около себе си. На практика всяка фантастична история, която си заслужава четенето, е такава; помага ни да приемем нови идеи (от възможното съществуване на извънземни до зараждащия се изкуствен интелект, ако назовем само няколко, попадали в новините напоследък), но също така и да избегнем сляпото приемане на всяка установена догма.

I love stories that challenge the reader and train them to think critically about the world around them. Virtually any speculative fiction story worth its salt is like that; it helps us embrace new concepts (from possible existence of aliens to nascent artificial intelligence, to name just a couple that have been in the news lately), but also to avoid blindly accepting any established dogma.

- Как открихте фантастичния жанр? / *How did you discover SF&F?*

Започнах да чета научнофантастични разкази на десетгодишна възраст. Баща ми имаше няколко антологии американска фантастика на руски и аз моментално се влюбих в умните хора, които решаваха

проблеми в разказите на Фредрик Браун, Боб Шекли, Боб Силвърбърг и вероятно много други Боб-ове. Търсех упорито малкото научно-фантастични книги, достъпни в превод или написани на руски, и продължих да чета ненаситно дори в зряла възраст. Всъщност единственото нещо, което значително забави четенето ми, беше когато започнах да пиша собствена проза. Сега по-голямата част от времето, което преди посвещавах на четене, прекарвам в писане! Премагнах на аудиокниги, за да компенсирам това.

I began reading science fiction short stories at the age of ten. My father had a few anthologies of American SF translated into Russian and I instantly fell in love with the clever problem-solvers in short stories by Fredric Brown, Bob Sheckley, Bob Silverberg, and probably many other Bobs. I relentlessly sought out what few SF/F books were available in translation or written in Russian and continued to read voraciously well into adulthood. In fact, the only thing that significantly slowed down my reading was when I began writing my own fiction. Now, most of the time I used to dedicate to reading is spent writing! I've switched to audiobooks to make up for that.

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / What is your favorite SF&F work?

Знаете ли, никога не съм разбирал хората, които имат определен отговор на този въпрос. Има толкова много книги и истории, които да обичаме! Някои от любимите ми, в зависимост от това кога питате, включват „Господарите“ от Майк Резник, „Майсторът и Маргарита“ от Михаил Булгаков, „Снежната кралица“ от Джоан Виндж, „Играта на Ендър“ от Орсън Скот Кард и „Криптономикон“ от Нийл Стивънсън. Но това е днешният списък. Ако ме попитате утре, може да измисля няколко напълно различни заглавия и този процес може да се повтаря до безкрайност, защото има толкова много прекрасни книги.

You know, I never truly understood people who have a definitive answer to this question. There are just so many books and stories to love! Some of my favorites, depending on when you ask, include *Birthright* by Mike Resnick, *The Master and Margarita* by Mikhail Bulgakov, *The Snow Queen* by Joan Vinge, *Ender's Game* by Orson Scott Card, and

Cryptonomicon by Neal Stephenson. But that's today's list. If you ask me tomorrow, I may come up with several completely different titles and this process can be repeated ad infinitum, because there are so many wonderful books out there.

- Имате ли послание, което искате да съобщите на читателите си, и ако да, коя ваша книга го изразява най-добре? / *Is there a message you would like to convey to your readers, and if so, which of your works best encapsulates it?*

Всяка книга и всеки разказ, който пиша, има своето послание. Мисля, че би било доста скучно да се опитвам да повтарям едно и също послание отново и отново, в цялото си творчество.

Първият ми роман, „Короната на Еридани“, се фокусира върху това как сме склонни да издигаме ужасни хора на пиедестал. Историята помни тирани, убийци и завоеватели и извинява много от най-лошите им действия. Дадохме псевдоним „Велики“ както на Александър Македонски, така и на Петър I от Русия, но може да се твърди, че и двамата са ужасни личности.

„Средно страдание“ изследва предразсъдъците и как един индивид се ориентира в общество, несправедливо предубедено срещу него - и постига това в книга, която по същество е екшън комедия.

Последната ми книга, „Какистокрация“, разглежда идеите за свобода и потисничество и кога и дали изобщо е възможно правителство от какъвто и да е вид да бъде наистина доброкачествено.

Няма дори да отварям дума за късите разкази, тъй като досега съм продал над 120 от тях.

Every book and every short story I write has its own message. I think it'd be rather dull to try and repeat the same message over and over again, across all of my writing.

My first novel, *Eridani's Crown*, focuses on how we tend to put terrible people up on the pedestal. History remembers tyrants, murderers and conquerors and excuses many of their worst actions. We've assigned "the Great" moniker to both Alexander of Macedonia and Peter I of Russia, while a case can be made for both of them being awful individuals.

The Middling Affliction examines prejudice and how an individual might navigate a society that is unfairly predisposed against them, and it manages to do so in a book that is essentially an action comedy.

My latest book, *Kakistocracy*, considers the ideas of liberty and oppression, and when and whether it's possible for a government of any sort to be truly benign.

I won't even go into the short stories as I've sold over 120 of them to date.

Андреас Ешбах / **Andreas Eschbach**

- Защо четете/пишете фантастика? / **Why do you read/write speculative fiction?**

Защото обичам да строя хипотези! Дългият отговор би бил, че можеш да пишеш само това, което обичаш да четеш, а винаги съм предпочитал романи, които ме карат да разширявам кръгозора си.

Because I like to speculate! The long answer would be that you can only write what you love to read, and I always preferred novels that lead me to expand my imagination.

- Как открихте фантастичния жанр? / **How did you discover SF&F?**

Не помня точно как, защото се случи в ранното ми детство. Спомням си само, че когато влизах в нова библиотека (наоколо имаше няколко), първото, което търсех, бяха книги с космически кораби или чужди планети на кориците.

I don't remember exactly how, because it happened in my early childhood. All I remember is that when I entered a new library (there were several around), the first thing I looked for was books with spaceships or alien planets on their covers.

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / **What is your favorite SF&F work?**

Трудно е да се каже. „То умира в мен“ от Робърт Силвърбърг би било на едно от първите места. *Difficult to say. Dying inside* from Robert Silverberg would be on one of the first places.

- Защо трябва да има/няма фантастика? / **Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?**

В известен смисъл всяка проза е фантастична, те се различават само по степента.

In a certain way, every fiction is speculative, they differ only in the degree of it.

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / **What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?**

Винаги съм харесвал твърдението на Айнщайн, че въображението е по-важно от знанието. Това е нещо, което трябва да пазим в сърцето си! (Между другото, Айнщайн е роден в същия град като мен, в Улм.)

I always loved Einstein's statement, that imagination is more important than knowledge. This is something we should keep at heart! (By the way, Einstein is born in the same town as I am, in Ulm.)

- Имате ли послание, което искате да съобщите на читателите си, и ако да, коя ваша книга го изразява най-добре? / Is there a message you would like to convey to your readers, and if so, which of your works best encapsulates it?

Ако имах послание, щях да пиша банери и флаери. Книгите ми са опити да позволя на читателите да участват в моето търсене на чудесата на света и какво може да ни приготви бъдещето.

If I had a message, I would write banners and flyers. My books are attempts to let readers participate in my wondering about the miracles of the world and what the future might hold for us.

Валентин Д. Иванов / Valentin D. Ivanov

- Защо четете/пишете фантастика? / Why do you read/write speculative fiction?

Заради лошото си зрение. Като малък исках да стана космонавт, но скоро си дадох сметка, че всички космонавти имат желязно здраве, а аз носех очила. Шегата настрана – заради докосването до загадките на Космоса.

Because of my poor vision. As a kid I wanted to become a cosmonaut, but soon realized that all cosmonauts had perfect health, while I wore glasses. Seriously, it is because the genre allows me to get in touch with the mysteries of the Cosmos.

- Как открихте фантастичния жанр? / How did you discover SF&F?

Веднъж докато боледувах и скучаех сам вкъщи, попаднах случайно на „Изгубеният свят“ и „Звездата КЕЦ“ – така и не знам дали са били книги на баща ми или на майка ми.

Once I was ill, bored alone at home, and I accidentally came across *The Lost World* and *The KETs Star*²⁰ – I still don't know if these books belonged to my father or to my mother.- Кое е любимото ви фантастично произведение? / *What is your favorite SF&F work?*

Твърде много са за изброяване: „Трудно е да бъдеш бог“, „Пътят към Амалтея“, „Обитаемият остров“, „Соларис“, разказите за звездния навигатор Пиркс

There are too many to list: *It is hard to be a God*, *Road to Amaltha*, *Inhabited Island* (a.k.a. *Prisoners of Power*), *Solaris*, the space navigator Pirks novellas...

- Защо трябва да има/няма фантастика? / *Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?*

Трябва да я има, защото без нея светът ще бъде по-скучен.

There should be, if only to make the world a more fascinating place.

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / *What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?*

Продължавайте напред, продължавайте да четете, продължавайте да мислите!

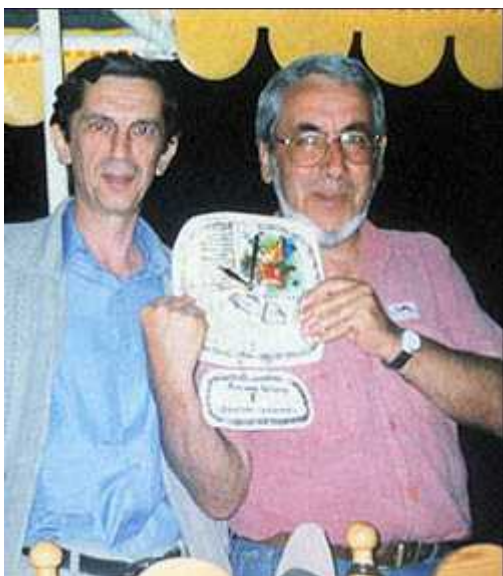
Keep on going, keep on reading, keep on thinking!

- Имате ли послание, което искате да съобщите на читателите си, и ако да, коя ваша книга го изразява най-добре? / *Is there a message you would like to convey to your readers, and if so, which of your works best encapsulates it?*

Организираните чудеса са единственото средство за борба с организираната реалност!

Organized miracles are the only means to bring down organized reality!

20 A novel by A. Belyaev, first published in 1936.

Ааяна Ая / Aayana Ay

- **Защо четете/пишете фантастика? / Why do you read/write speculative fiction?**

Защото истински важните неща в живота са фантастика от най-чист вид.

Because the truly important things in life are speculative fiction of the purest kind.

- Как открихте фантастичния жанр? / How did you discover SF&F?

Не помня, предполагам, че съм я открила по същия начин, както съм открила дишането.

I don't remember, I guess I discovered it the same way I discovered breathing.

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / What is your favorite SF&F work?

Моите сънища, предизвикателни, невъзможни, истински.

My dreams, defiant, impossible, real.

- Защо трябва да има/няма фантастика? / Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?

За да не умре човекът.

So that humans don't die.

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?

Нищо. Просто ще им стискам палци.

Nothing. I'll just keep my fingers crossed for them.

- Имате ли послание, което искате да съобщите на читателите си, и ако да, коя ваша книга го изразява най-добре? / Is there a message you would like to convey to your readers, and if so, which of your works best encapsulates it?

Горе главите, все някога ще стигнем до дълбините си и ще открием фантастичното в нас.

Heads up, there will come a day when we will reach our own depths and discover the fantastic within us.

Елена Павлова / **Elena Pavlova**

- Защо четете/пишете фантастика? / **Why do you read/write speculative fiction?**

Заради мама. Вкъщи беше пълно с фантастика на български и руски и аз методично изчетох библиотеката още преди да си дам сметка, че има и други жанрове. Никога не съм опитвала да пиша нещо друго, чак в последните години прописах (извънредно малко) съвременна литература.

My Mom was the reason. There were a lot of SF&F books in Bulgarian and Russian in our home, and I was methodically reading through the vast collection long before I realized that there were other genres too. I've never felt the need to write anything else than SFFH (though the last couple of years brought me a few contemporary fiction stories).

- Как открихте фантастичния жанр? / **How did you discover SF&F?**

Всъщност покрай библиотека „Галактика“ и конкретно „Гробищен свят“ на Саймък. Майка ми правеше чудеса, за да успява да взима книжките от поредицата и от тази на изд. „Отечество“ (което по онова време изискваше връзки и вървеше пакетно с комунистически тухли), а аз ненаситно четях всичко... Ах, „Замъкът на Лорд Валънтайн“! О, „Резерватът на таласъмните“! Оле-е, ами „Денят на трифидите“?

It happened mainly because of the *Galaxy* series and particularly because of *The Cemetery World* by Clifford Simak. My Mom did wonders to acquire the books of this series and the one by *Otechestvo* Publishing House (connections were needed, and there were packet deals together with communist-themed tomes) and I was insatiable. Ah, *Lord Valentine's Castle*! Oh, *The Goblin Reservation*! OMG, *The Day of the Triffids*!

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / **What is your favorite SF&F work?**

Ако за любимо броим онова, към което най-много пъти се връщам, настолната ми книга – „Нощна стража“ на Тери Пратчет. Великолепен образец „по учебник“ на фантастика за пътуването във

времето и ефекта на пеперудата, маскиран като лековато хумористично фентъзи.

Ако броим онова, което ми е оказало най-голямо влияние, предполагам е „Враг мой“ на Бари Лонгиър. Сблъсъкът ми с повестта беше челен, в един руски сборник, и е остаряла благородно, и днес е също толкова силен ритник в корема, колкото е била и при написването си.

От новата, съвременна фантастика на 21-ви век, абсолютно любима ми е поредицата „The Locked Tomb“ на австралийката Тамсин Муир, която измести „The Divine Cities“ на Робърт Джаксън Бенет (обаче и той е велик).

If as a favorite we count the book I've come back to the most, my vademecum, so to say, then it is *Night Watch* by Terry Pratchett. It's a splendid example of time-travel and the butterfly effect SF, masked as a frivolous fantasy.

If as a favorite we count the book that influenced me the most, then it is *Enemy Mine* by Barry Longyear. I had a head-on collision with this book, published in a Russian anthology at the time, and it aged gracefully, for today it is as strong a kick in the groin as it was on the day it was written.

The contemporary SF&F favorite of mine is the series *The Locked Tomb* by Tamsin Muir, which unseated the previous winner, *The Divine Cities* series by Robert Jackson Bennett (but this one is also great).

- Защо трябва да има/няма фантастика? / Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?

Защото трябва да можем да пред-виждаме бъдещето, за да разберем миналото и настоящето. Ако стоим затворени само в своето време и свят, никога няма да тръгнем да скитаме сред звездите.

We must be able to fore-see the future to understand the past and the present. If we are to stay locked in our world and time only, we'll never be able to roam among the stars.

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Bulgacon 2023? / What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?

Забавлявайте се!

Have fun!

- Имате ли послание, което искате да съобщите на читателите си, и ако да, коя ваша книга го изразява най-добре? / Is there a message you would like to convey to your readers, and if so, which of your works best encapsulates it?

Нека читателите сами съдят какво е искал да каже авторът. Ако има някакво общо послание, то навярно е: Никога не се предавай. И не забравяй да полагаш кошмарите си в гроба.

I let the readers judge for themselves what the author meant. And if there is any common message, it is probably: Never give up. And don't forget to put your nightmares to rest.

Емад Айша / Emad Aysha

- Защо четете/пишете фантастика? / Why do you read/write speculative fiction?

Намирам съвременния свят за ужасно скучен, бавен и иррационален. Ето защо обичам историята, така както обичам и НФ. Искам да живея, когато се прави история, когато нещата се променят към по-добро. Единственият момент в живота ми, когато почувствах, че живеем в епични времена, беше когато падна Берлинската стена. Беше като да живееш по времето на Александър Велики. Четенето и писането на фантастика ми помагат да се справя с този неприятен свят и да имам надежда за бъдещето. И да се забавлявам със съчиняване, и да изживявам приключения!

I find the modern-day present world to be terribly boring and slow and irrational. That's why I love history like I love SF. I want to live when history is being made, when things are changing for the better. The one time in my life when I felt we were living in epic times is when the Berlin Wall fell. It was like living when Alexander the Great was alive.

Reading and writing SF helps me cope with this unpleasant world and have hope for the future. And to have fun making things up and having adventures!

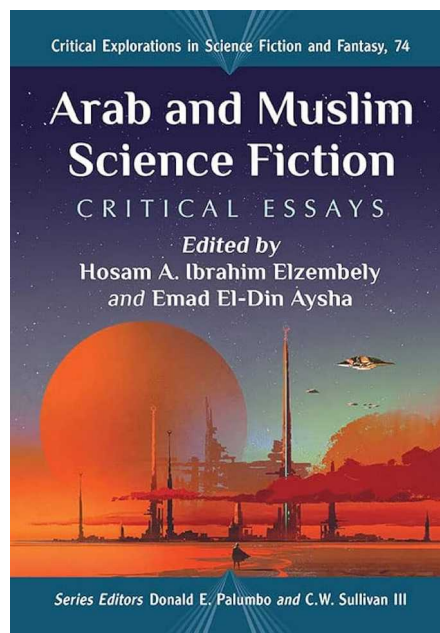
- Как открихте фантастичния жанр? / **How did you discover SF&F?**

Гледайки научна фантастика като дете по телевизията и в киното, със сериали като „Седмorkата на Блейк“ и филми като „Междувъзвездни войни“ и „Извънземното“. Всъщност гледахме „Нова надежда“ в клас, точно както гледахме (и четяхме) фентъзи класики като „Магьосникът от Оз“ и „Лъвът, вещицата и дрешникът“ и „Вълшебната будка“, но „Междувъзвездни войни“ е този, който остана. Други НФ класики, които гледах като дете, бяха „Западен свят“, „Черната дупка“, „Фантастично пътешествие“, Бягството на Логан“, „451 градуса по Фаренхайт“, „20 000 левги под водата“ и „Близки срещи от третия вид“.

Имаше и комикси за супергерои и филми като „Супермен“, „Невероятният Хълк“, „Жената чудо“, „Спайдърмен“ и „Х-Мен“. След това започнах да чета, също продължение на моята ранна любов към науката, автори като Артър К. Кларк и Айзък Азимов, а след това, по щастлива случайност - Филип К. Дик. Бях зарибен и го знаех.

Watching science fiction as a kid on television and in cinema, with series like *Blake's 7* and movies like *Star Wars* and *E.T.* We actually watched *A New Hope* at school in class, just like we watched (and read) fantasy classics like the *Wizard of Oz* and *The Lion, the Witch and the Wardrobe* and *The Magic Tollbooth*, but *Star Wars* is the one that stuck. Other SF classics I watched as a kid were *Westworld*, *The Black Hole*, *Fantastic Voyage*, *Logun's Run*, *Fahrenheit 451*, *20,000 Leagues Under the Sea* and *Close Encounters of the Third Kind*.

There were also superhero comics and movies like Superman, The Incredible Hulk, Wonder Woman, Spiderman and The X-Men. Then I got into reading, also an extension of my early love of science, with authors

like Arthur C. Clarke and Isaac Asimov and then, by a fortuitous accident, Philip K. Dick. I was hooked and I knew it.

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / **What is your favorite SF&F work?**

Хммм, от романите „Човекът във високия замък“ от Филип К. Дик и също „Странник в странна страна“ от Робърт Хайнлайн. От филмите, „Междувъзвездни войни“, „Извънземното“ и „Бразилия“.

Hmmm, for novels *The Man in the High Castle* by Philip K. Dick and also *Stranger in a Strange Land* by Robert Heinlein. For movies, *Star Wars*, *E.T.* and *Brazil*.

- Защо трябва да има/няма фантастика? / **Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?**

Трябва да мечтаем, иначе ще умрем. Трябва да направим утрешния ден по-добър. Без НФ бихме убили креативността, дори когато става дума за ежедневни изобретения (самолети, влакове и автомобили, мобилни телефони, спътници, ракети) и трябва да помислим сериозно за нашето бъдеще като вид (замърсяване, ядрена война, изкуствен интелект и роботика) и как искаме да организираме обществото (утопия/дистопия, правила/етика относно въпроси като клониране, аборт, манипулация на гени и т.н.) дори тук и сега. НФ е идеална за това.

We need to dream or else we'd die. We need to make tomorrow better. Without SF we'd kill creativity even when it comes to everyday inventions (planes, trains and automobiles, mobile phones, satellite, rockets) and we need to think seriously about our future as a species (pollution, nuclear war, AI and robotics) and how we want to organize society (utopia/dystopia, rules/ethics concerning things like cloning, abortion, gene splicing, etc.) even in here and now. SF is perfect for this.

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / **What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?**

Здравейте от арабския свят! Искам да ви запозная с нашата научна фантастика и да видим какво общо имаме всички извън масовата западна, англоезична НФ.

Hallo from the Arab world! I want to introduce you to our brand of science fiction and see what we all have in common outside of mainstream Western, English-language SF.

Ерик Симон / Erik Simon

- Защо четете/пишете фантастика? / *Why do you read/write speculative fiction?*

Защото това обичам да чета. И да, съвсем настрана от парите. Има някои доста скучни професии, които могат да ви донесат повече пари, да речем банкер, а някои може да са по-вълнуващи, да речем банков обирджия. Избрах нещо средно.

Because that's what I like to read. And yes, quite aside from the money. There are some rather dull professions that may earn you more money, say banker, and some might be more exciting, say bank robber. I've opted for something in between.

- Защо трябва да има/няма фантастика? / *Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?*

Наистина, защо не?

Indeed, why not?

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?

Страхотно е да се срещнем отново. А с някои – за първи път, надявам се.

It's great to meet you again. And some for the first time, I hope.

- Имате ли послание, което искате да съобщите на читателите си, и ако да, коя ваша книга го изразява най-добре? / Is there a message you would like to convey to your readers, and if so, which of your works best encapsulates it?

Не разнасям съобщения. Повествованието ще разкаже собственото си послание, не непременно моето. Ако ако изобщо разкаже нещо. Що се отнася до съобщенията, читателят ще трябва да свърши по-голямата част от работата.

I don't deliver messages. The story will tell its own message, not necessarily mine. If any. As for messages, the reader will have to do most of the work.

Наталия Матолинец / Natalia Matolinets

- Защо четете/пишете фантастика? / Why do you read/write speculative fiction?

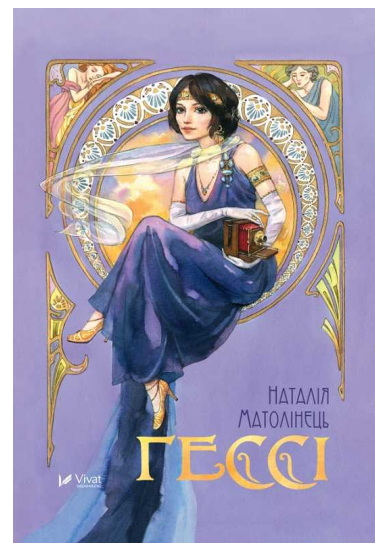
Аз съм запалена пътешественичка, обожавам да изследвам градските култури, да пия кафе в ретро кафенета, да смесвам митове и магия... Фантастиката ми дава възможност да правя всичко това. За мен това е и начин да изследвам своето наследство и, като украинка, го намирам за много готино и важно нещо.

I'm a keen traveler, I adore exploring urban cultures, drinking coffee in vintage cafes, mixing myths and magic... SFF gives me an opportunity to do it all. For me it's also a way to explore my heritage and, as Ukrainian, I find it very cool and important thing to do.

- Как открихте фантастичния жанр? / How did you discover SF&F?

Докато повечето деца четяха приказки в детството си, аз четях древногръцки митове. Бях толкова развълнувана от множество

богове, герои, приключения и битки и епични истории, че никога не съм спирала да ги обичам. Друг забавен момент се случи на панаира на книгата в Лвов, когато бях дете: един украински издател ми каза: „Ето ти тази нова книга за магьосници. Страхотна е!“. И така, реших да опитам, въпреки че никога не бях чувала за нея. О, това беше „Хари Потър“.

While most kids were reading fairy tales in their childhood, I had Greek myths. I was so excited by numerous gods, heroes, adventures and battles, and epic stories, that I never stopped loving them. Another fun moment happened on a book fair in Lviv, when I was a kid: one Ukrainian publisher told me: “Here’s this new book about wizards. It’s cool!”. So, I decided to give it a try, despite never heard of this book. Oh, it was *Harry Potter*.

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / **What is your favorite SF&F work?**

Ако говорим за собствените ми книги, обичайно е онази, върху която работя в момента (а „в момента“ се променя с времето, също както и историите). Но като цяло съм всеядна читателка – като се започне с епоси като „Колелото на времето“, добавим мрачния академизъм на „Деветият дом“, реално всичко на Джонатан Страуд, моят тип романтика в “*Les fiances de l’hiver*”, и да, естествено, преразказани митологии от всякакъв вид, но най-любима ми е Маделин Милър.

If we speak about my books: it’s usually the one I work on right now (and “right now” changes over time, as well as the story). But overall, I’m “I want it all” reader: starting with epics of *Wheel of Time*, adding some dark academy from *Ninth House*, basically anything by Jonathan Stroud, my type of romance in *Les fiances de l’hiver* and yes, indeed, mythology retellings of all kinds, but Madeline Miller is my fav.

- Защо трябва да има/няма фантастика? / **Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?**

Трябва да има магия, множество гледни точки, канелени кифлички, изгубени градове, намерени семейства, врагове, които се превръщат в любовници и обратното, морално сиви герои, уютни фантастични истории, изследвания на наследството, величествени илюстрации – и общо взето всичко, което искате. Дори полуголи дългокоси момчета, които се бият с вампири, защото Джей Кристоф го одобрява.

Не трябва да има вредни стереотипи. И културно присвояване.

There should be magic, multiple POVs, cinnamon rolls, lost cities, found families, enemies to lovers and other way around, morally grey characters, cozy fantasy stories, heritage explorations, majestic illustrations – and basically all you want to. Even half-naked long-haired guys fighting vampires, because Jay Kristoff approved.

There shouldn't be harmful stereotypes. And cultural appropriation.

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?

Много се надявам да има поне малко украинска НФФ на български. И аз искам да имам възможност да чета българска НФФ на украински. Имаме ли сделка?

I really hope there'll be some Ukrainian SFF in Bulgarian. And I want to have an opportunity to read Bulgarian SFF in Ukrainian. Deal?

Николай Телалов / Nikolay Tellalov

- Защо четете/пишете фантастика? / Why do you read/write speculative fiction?

От малък ми е било интересно какво да очаквам от утрешния ден. Затова, естествено, се запалих да чета фантастика, според мен тя даваше поглед към това загадъчно УТРЕ.

Съответно, когато се препълних с впечатления от прочетеното, когато не намерих в него задоволяващи ме отговори на някои въпроси, дръзнах сам да пропиша – да предложи своя поглед и своите отговори, както и да поставя свои въпроси.

Since I was a little kid, I've been wondering what to expect from tomorrow. So, naturally, I took to reading speculative fiction, since in my opinion, it gave a glimpse of that mysterious TOMORROW.

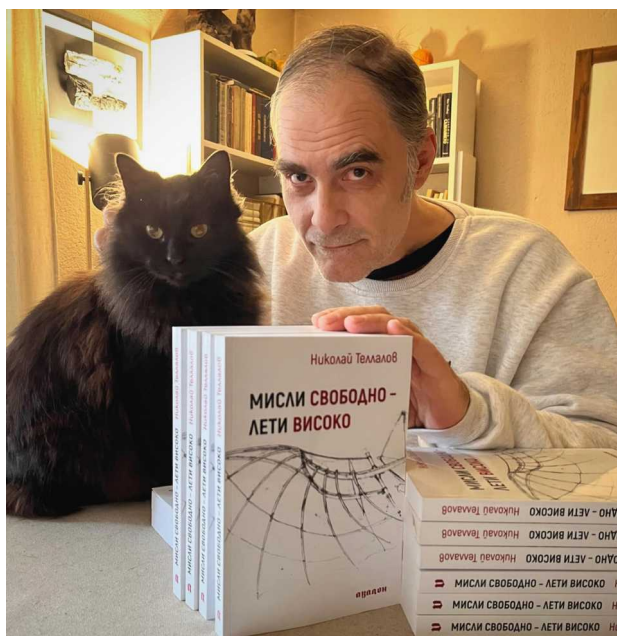
Accordingly, when I got overwhelmed by all the impressions from what I have read, when I did not find satisfactory answers to some questions in it, I dared begin writing on my own – to offer my views and my answers, as well as to ask my own questions.

- Как открихте фантастичния жанр? / How did you discover SF&F?

Просто ми попадна под ръка, докато се учех да чета – още преди училище. Бях чел приказки, в тях е естествено да стават чудеса, но фантастиката бе различна. Тя предлагаше нещо повече от объркано мечтаене да хванеш златна рибка, да спасиш принцеса или докопаш вълшебна пръчка. Във фантастиката открих ПЛАН – какво в реалния си живот да прави човек, за да сбъдне бъдеще, което му харесва. Разбира се, това беше един доста наивен поглед към фантастиката, бях дете все пак... ала, признавам, още не съм се отървал от него. Навярно защото не искам да се отървам...?

I just came across it while I was learning to read –before starting school. I had read fairy tales, there it is natural for miracles to happen, but speculative fiction was different. It offered more than the confused daydream of catching a goldfish, rescuing a princess, or getting hold of a magic wand. In fiction, I found a PLAN – what a person should do in real life to make the future he wants come true. Of course, this was a rather naive view of speculative fiction, I was a kid after all... but, I admit, I still haven't gotten over it. Probably because I don't want to get over it...?

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / What is your favorite SF&F work?

Много са. Трудно ми е да отделя не само едно, но и дори десетина, а останалите да пренебрегна.

Затова ще спомена онова, което ме бе впечатлило като хлапе: Джани Родари – „Торта в небето“.

There are many. It is difficult to single out a dozen, let alone one, and ignore the rest.

Therefore, I will mention what impressed me as a kid: Gianni Rodari's *A Pie in the Sky*.

- Защо трябва да има/няма фантастика? / *Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?*

Трябва да има, защото фантастиката, според мен, е синоним на мечтата. А мечтите, както казват змейовете (а аз съм самозван специалист по змейове!), мечтите са криле.

Трябва да НЯМА от онази фантастика, която вместо мечти за утрешното ни пробутва носталгия по миналото. Дали това минало е било наистина добро или се заблуждаваме, няма значение. Миналото е отминало – и толкоз. Нека гледаме напред, да не се надяваме, че всичко „ще стане както преди, когато ни е било готино“ (по-скоро СЕГА си въобразяваме, че ТОГАВА ни е било чак толкова готино... явно забравяйки нявгашните си мечти). Защото надеждите, пак според змейовете, са окови.

There must be, because speculative fiction, in my opinion, is synonymous with dreams. And dreams, as dragons say (and I'm a self-proclaimed dragon expert!), dreams are wings.

There must be NO such fiction that, instead of dreams for tomorrow, foists on us nostalgia for the past. Whether this past was really good or we are delusional about it, is irrelevant. The past is gone – and that's it. Let's look ahead, let's not hope that everything “will be like before, when we felt so great” (rather, we imagine NOW that it was great back THEN... apparently forgetting our dreams from that period). Because hopes, again according to dragons, are shackles.

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / *What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?*

Няма да искам, направо ще си го кажа на лекцията!

I wouldn't just like to, I'll outright say it in my lecture!

-- Имате ли послание, което искате да съобщите на читателите си, и ако да, коя ваша книга го изразява най-добре? / Is there a message you would like to convey to your readers, and if so, which of your works best encapsulates it?

Голямото ми послание е „летете високо, мислете свободно“. Да, твърде общо звучи. Затова във всяка своя книга го уточнявам, свеждам до подробности и конкретности. Най-доброто възплъщение е винаги в последната книга... не, по-скоро в тази, която тепърва, буквално утре, ще види бял свят.

My greatest message is “fly high, think free”. Yes, it sounds too general. Therefore, in each of my books, I clarify it, explain it in details and specifics. The best incarnation is always in the last book... no, rather in the one that is yet to see the light of day, literally tomorrow.

Петко Недялков / Petko Nedyalkov

- Защо четете/пишете фантастика? / Why do you read/write speculative fiction?

Заради безпределната свобода на жанра и възможността да съм нещо различно от това, което съм. Отдавна не съм я писал, но го правех за забавление.

Because of the limitless freedom of the genre and the possibility of being something other than who I am. I haven't written it in a while, but I was doing it for fun.

- Как открихте фантастичния жанр? / How did you discover SF&F?

Първата ми книга беше „Пътят на Икар“ на Любен Дилов. И досега ми е любима.

My first book was *The Path of Icarus* by Lyuben Dilov. It's still my favorite.

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / What is your favorite SF&F work?

„Понеделник започва в суббота“ на Стругацки.

Monday Begins on Saturday
by Strugatsky.

- Защо трябва да има/няма фантастика? / *Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?*

За да изследва творението в пълнота.

To explore creation in its entirety.

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / *What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?*

Радвам се да бъда в компанията на смели и интелигентни съмишленици.

I am glad to be in the company of such brave and intelligent like-minded people.

- Имате ли послание, което искате да съобщите на читателите си, и ако да, коя ваша книга го изразява най-добре? / *Is there a message you would like to convey to your readers, and if so, which of your works best encapsulates it?*

Сериозната фантастика, както всяко друго творчество, играе в полето на науката и вярата, опитвайки се в същото време да ги превъзмогне. В това е нейната прелест.

Serious speculative fiction, like any other creative work, plays in the field of science and faith, trying at the same time to outdo them. That's its charm.

Питър Уотс / Peter Watts

- Защо четете/пишете фантастика? / *Why do you read/write speculative fiction?*

Сега не пиша. Не толкова, колкото ми се иска. Други проекти – работа по филми, видео игри – плащат много по-добре, а що се отнася до четенето, трябва да се насилвам, за

да отделя време. Половин час в началото на деня обикновено е най-много, което мога да си позволя.

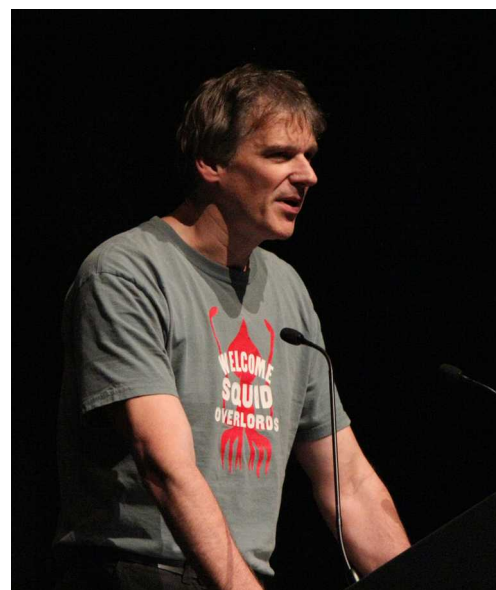
Но причината да обичам да чета/пиша фантастична литература – по-специално научна фантастика – е защото това е единственият жанр, създаден от самото начало да изследва въздействието на научните и технологичните промени. Това го прави едновременно по-значим от повечето художествена проза и по-оригинален. Хората пишат за сърдечни дела и неработещи семейства от векове. Истории за последствията от антропоценските изчезвания? Ефектът от появата на изкуствения интелект? Функционалната полза от съзнанието? Няколко десетилетия, максимум.

Проблемите, които НФ може да проучва, са както по-жизненоважни, така и по-малко дотегнали от тези в останалата литература. Всъщност, в момента, в който история в някакъв друг жанр започне да изследва научната промяна, тя става до голяма степен фантастика по дефиниция.

I don't, these days. Not nearly as much as I'd like to. Other projects – movie work, video games – pay a lot better, and as for reading, I pretty much have to force myself to make time. Half-an-hour at the beginning of the day is generally the most I can manage.

But why I like to read/write speculative literature – science fiction, specifically – is because it's the only genre designed from the ground up to explore the impact of scientific and technological change. That makes it both more relevant than most fiction, and more original. People have been writing about affairs of the heart and dysfunctional families for centuries. Stories about the consequences of Anthropocene extinctions? The impact of AI? The functional utility of consciousness? A few decades, tops.

The issues SF can explore are both more vital and less done-to-death than those in the rest of literature. In fact, the moment a story in some

other genre starts to interrogate scientific change, it becomes SF pretty much by definition.

- Как открихте фантастичния жанр? / **How did you discover SF&F?**

В мобилната книжарница, която спираше всяка сряда до началното училище „Клинтън Форд“ в Калгари. „Земляни, вървете си у дома“²¹, „Похитители от пръстените“²², „Воднодишащите близнаци и железният рак“²³. О, и нещо, наречено „Двайсет хиляди левги под водата“, от някакъв тип на име Верн. Повечето от тях бяха пълен боклук. Но какво знаех аз? Бях на около осем години.

In the bookmobile that pulled up every Wednesday at Clinton Ford Elementary School in Calgary. *Earthman Go Home, Raiders from the Rings, The Aqualung Twins and the Iron Crab*. Oh, and something called *Twenty Thousand Leagues Under the Sea*, by a guy called Verne.

Most of it was utter crap. But what did I know? I was, like, eight years old.

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / **What is your favorite SF&F work?**

Не мога да посоча един-единствен любимец: има твърде много, които харесвам поради твърде много различни причини, а някои, които се издигат в стратосферата по една ос, може да издишат здравата по друга („Звездите, моята посока“ на Алфред Бестър има повече идеи на страница от почти всяко друго заглавие, което можете да назовете, но прозата не беше върхът; в „Невромантик“ на Гибсън имаше проза и изграждане на света, които предефинираха жанра, но сюжетът не беше нищо особено.)

„Овцо, погледни нагоре“ от Джон Брънър определено ми повлия най-много. Буквално промени курса на професионалния ми живот.

I can't name a single favourite: There are too many that I like for too many different reasons, and some that tower into the stratosphere along one axis might blow goats along another (Alfred Bester's *The Stars My Destination* has more ideas-per-page than almost any other title you'd care

21 Новела от Пол Андерсън (1960) или сборник с къси разкази от Харлън Елисън, публикуван през (1968).

22 Юношески роман от Алън Е. Нурс / Alan E. Nourse (1962)

23 Том от серия юношески приключенски романи то Фредерик Фокнър (1959).

to name, but the prose wasn't great; Gibson's *Neuromancer* had prose and worldbuilding that redefined the genre, but the plot was nothing special.)

The Sheep Look Up by John Brunner was the most influential, at least. It literally changed the course of my professional life.

- Защо трябва да има/няма фантастика? / Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?

Вижте отговора ми на първия въпрос.

See my answer to the first question.

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?

Моля, не ме удряйте.

Please don't hit me.

Свитлана Тараторина / Svitlana Taratorina

- Защо четете/пишете фантастика? / Why do you read/write speculative fiction?

Пиша фантастика, защото въображението не спира да пита „ами ако?“ и постоянно трябва да търся отговор на този въпрос.

I write speculative fiction because my imagination keeps asking “what if?” and I constantly have to look for an answer to this question.

- Как открихте фантастичния жанр? / How did you discover SF&F?

Беше през 90-те години, веднага след разпадането на СССР. Баща ми намери и купи отнякъде „Магьосникът от Землемория“ на Урсула К. Ле Гуин. Беше първата фентъзи книга, която прочетох. Винаги ще съм благодарна на Урсула Ле Гуин за тази книга. Тя ми позволи да се справя с трудните моменти, през които нашата страна и аз лично преминавахме през този период.

It was in the 1990s, immediately after the collapse of the USSR. My father somewhere found and purchased Ursula K. Le Guin's *A Wizard of Earthsea*. It was the first fantasy book I read. I will always be grateful to Ursula Le Guin for this book. This book allowed me to go through difficult times that our country and I personally were going through in that period.

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / **What is your favorite SF&F work?**

Те са много. От последните четива любима ми е трилогията „Разделена земя“ от Нора К. Джемисин.

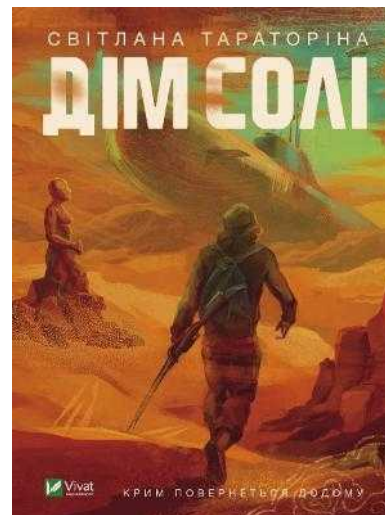
There are a lot of them. My favorite of the recent reads is the trilogy *Broken Earth* by Nora K. Jemisin.

- Защо трябва да има/няма фантастика? / **Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?**

Защото човекът е мечтател по природа.

Силата на човешкото въображение може да те пренесе в далечното бъдеще, на други планети или в измислени светове. И да го направи така, че измислицата да се възприема като истина. Това позволява не само да се подготвиш за възможната реалност, но и да я приложиш в живота си.

Because man is a dreamer by nature. The power of human imagination can transport a person to the distant future, to other planets or to fictional worlds. And to do it in such a way that fiction is perceived as real. This allows not only to prepare for the possible reality, but also to implement it in life.

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / **What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?**

От време на време в човешката история има диктатори, които вярват, че могат да наложат волята си на цялото човечество. И в тези трудни времена хората трябва да помнят, че основните качества на човечеството са свободата, единството и съпротивата срещу злото. На това ни учат НФ&Ф. Благодаря на гражданите на България, че подкрепят Украйна в борбата ни с нечовешкото зло.

From time to time in human history there are dictators who believe they can impose their will on all mankind. And in these difficult times, people should remember that the main qualities of humanity are freedom, unity and resistance to evil. This is what SF&F teaches us. Thank you to

the citizens of Bulgaria for supporting Ukraine in our fight against inhuman evil.

- Имате ли послание, което искате да съобщите на читателите си, и ако да, коя ваша книга го изразява най-добре? / Is there a message you would like to convey to your readers, and if so, which of your works best encapsulates it?

Много бих искала пост-апокалиптичният ми роман „Къщата от сол“ да бъде преведен на български. Тази книга е за окупираната в момента част от Украйна – полуостров Крим, който граничи с България през Черно море. Крим е културно и исторически близо до вашата прекрасна страна, така че мисля, че този роман ще ви позволи да разберете по-добре кои са украинците и за какво се борим.

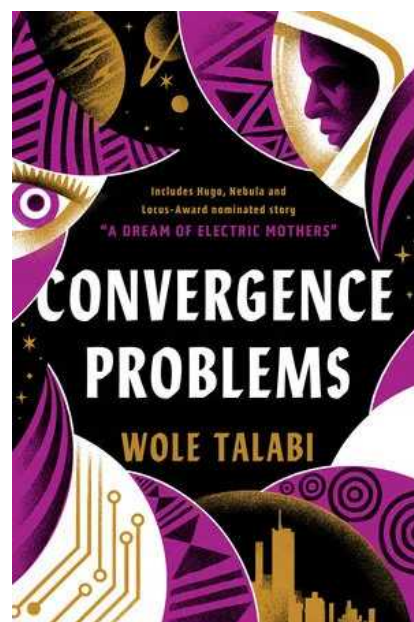
I would really like to have my post-apocalyptic novel *The House of Salt* translated into Bulgarian. This book is about the currently occupied part of Ukraine – the Crimean peninsula, which borders Bulgaria across the Black Sea. Crimea is culturally and historically close to your wonderful country, so I think that this novel would allow you to better understand who Ukrainians are and what we are fighting for.

Уоли Талаби / **Wole Talabi**

- Защо четете/пишете фантастика? / Why do you read/write speculative fiction?

Защото обичам литературните метафори, големите идеи, представянето на света по странни, нови начини, които ми дават усещането, че хоризонтите ми се разширяват.

Because I love the literalized metaphors, big ideas, the rendering of the world in strange, new ways that give me the feeling of having my mind expanded.

the

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / *What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?*

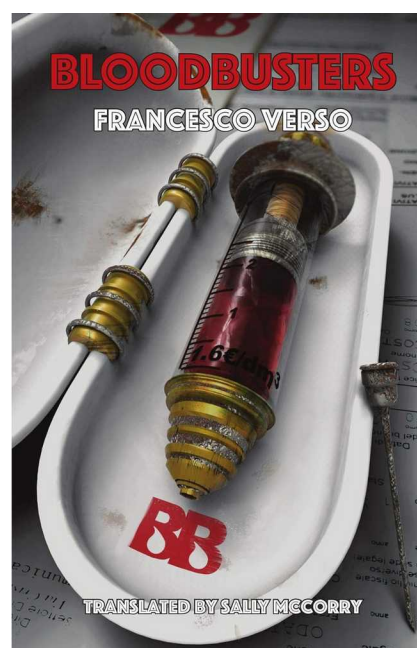
Фантастиката е наистина безгранична. По ум и тяло. Затова се радвам, че мога да се присъединя към вас в отдаването на почит към литературата, която обичате.

Speculative fiction is truly borderless. In mind and body. So I'm glad to be able to join you in celebrating the literature you love.

Франческо Версо / Francesco Verso

- Защо четете/пишете фантастика? / *Why do you read/write speculative fiction?*

Вярвам, че научната фантастика е – по мое мнение – единственият литературен жанр, който не може да умре (въпреки че остарява много бързо), защото, бидейки свързан с иновациите и прогреса (както технологичен, така и социален), той винаги има нов драматургичен материал, от който може да черпи, за да създаде свои собствени наративи, свързани с двусмислената връзка – съставена както от съблазън, така и от страх – между човешките (и нечовешките) същества и технологиите. Висококачествената научна фантастика днес се занимава с изследването на краткосрочните и дългосрочни последици от капиталоцена, с алгоритмизираното наблюдение, с фрагментирането на виртуалните идентичности, с когнитивното подобрене и антропологичните мутации, причинени от ИИ, както и с анти-видовата дискриминация, с новите дигитални занаятчий в 3D принтирането, нанотехнологиите, местните иновации и соларпънка. Следователно, по своята същност, научната фантастика се противопоставя на идеята, че вече няма бъдеще за разказване, на идеята на Тачър, че „няма алтернатива“, възродена от

неолиберализма, идеята, че това би бил най-добрият от всички възможни светове, към който човек трябва да се адаптира или да умре, че толкова много нефантастична проза я поддържа упорито, въпреки десетилетията на антиутопия, катастрофизъм и пост-апокалиптика.

Ето защо пиша научна фантастика и развивам историите си в близкото бъдеще и най-вече на Земята. Не бих могъл да пиша за други светове, тъй като вярвам, че има достатъчно „извънземни реалности“ и „другост“ тук на нашата планета, за да подклаждат всяко усещане за чудо и да се разхождат из много „странни долини“. Напоследък се интересувам от изследване на поджанровете соларпънк и човешко надграждане – да речем, устойчиви енергии и постчовешки проблеми, породени от технологии като CRISPR-Cas9²⁴, 3D принтиране, биомимикрия и местни иновации – като инструменти за изследване и анализ на биополитическите сценарии, към които се насочваме през следващите години.

I believe that Science Fiction is – in my opinion – the only literary genre that cannot die (although it becomes obsolete very fast) because, being connected to innovation and progress (both technological and social) it always has new dramaturgical material from which it can draw to create its own narratives linked to the ambiguous relationship – made up of both seduction and fear – between human (and non-human) beings and technology. High-quality Science Fiction today is concerned with investigating the short- and long-term repercussions of the Capitalocene, of algorithmic surveillance, the fragmentation of virtual identities, the cognitive enhancement and the anthropological mutations caused by AI, as well as anti-speciesism, new digital artisans of 3D printing, nanotechnology, native innovation and solarpunk. Therefore, by its very nature, Science Fiction opposes the idea that there is no longer a future to tell, Thatcher's idea that „there is no alternative“ revived by neo-liberalism, the idea that this would be the best of all possible worlds to which one must adapt or die that so much mainstream fiction is riding

24 Технология за геномно редактиране.

relentlessly despite decades of dystopia, catastrophism and post-apocalyptic.

That's why I write Science Fiction, and I set my stories in the near future and mostly on Earth. I can't really write about other worlds as I believe there are enough „alien realities“ and „otherness“ here on our planet to light up any sense of wonder and walk into many „uncanny valleys“. Lately, I am interested in exploring solarpunk and human augmentation subgenres – say sustainable energies and posthuman issues driven by technologies like CRISPR-Cas9, 3D printing, biomimicry, and native innovation – as tools to explore and analyze the biopolitical scenarios we're heading to in the next years.

- Как открихте фантастичния жанр? / How did you discover SF&F?

По време на престоя си в университета, учих една година в Амстердам по проекта „Еразъм“ и там – покрай каналите – намерих малка книжарница за книги втора употреба, управлявана от американец, който долу в мазето държеше стотици фантастични книги, като „Дюн“ на Франк Хърбърт, „Пътят на опустошението“ на Иън Макдоналд, „Невромантик“ на Уилям Гибсън, „Лявата ръка на мрака“ на Урсула Ле Гуин. Така че започнах оттам, с лудата амбиция да подражавам на писателите, които сега смятам за свои учители и източници на вдъхновение.

During my university time, I've studied one year in Amsterdam for an Erasmus project and there – along the canals – I found a little second-hand bookstore run by an American guy who, down in the basement, was keeping hundreds of SF books, like Frank Herbert's *Dune*, Ian McDonald's *Desolation Road*, William Gibson's *Neuromancer*, Ursula Le Guin's *The Left Hand of Darkness*. So I started from there, with the crazy ambition of imitating the writers that I now consider my teachers and sources of inspiration.

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / What is your favorite SF&F work?

Книгите за научна фантастика, които обичах най-много, са „Дюн“ на Франк Хърбърт, „Снежен крах“ на Нийл Стивънсън,

„Реката на боговете“ от Иън Макдоналд, „Алени пясъци“ от Дж. Г. Балард и трилогията „Невромантик“ от Уилям Гибсън.

The Science Fiction books that I loved the most are *Dune* by Frank Herbert, *Snowcrash* by Neal Stephenson, *The River of Gods* by Ian McDonald, *Vermillion Sands* by J.G. Ballard and the *Sprawl* trilogy by William Gibson.

- Защо трябва да има/няма фантастика? / *Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?*

Фантастиката изследва проблемите на реалността и това я прави най-добрата стратегия за предвиждане на възможни бъдещета (както положителни, така и отрицателни), без действително да се изправяме пред последствията; това е идеалният инструмент за подготовка за времената, които предстоят.

Не виждам защо да не го използваме още и още...

Speculative literature challenges the issues of reality and thus it's the best strategy for imagining possible futures (both positive and negative) without actually facing the consequences; it's the perfect tool to prepare for the times that are coming.

I don't see why we shouldn't use it and employ it...

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / *What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?*

Надявам се да се срещна с възможно най-много български читатели, писатели, редактори и преводачи, за да изградя мрежи и сътрудничество. Наистина е време да се опознаем и да популяризираме европейската фантастика, вместо винаги да четем само англо-НФ.

Ще донеса моите книги и комикси „Бъдеща фантастика“, за да покажа, че научната фантастика се случва навсякъде, но ние не знаем нищо за нея поради културното господство на английската култура.

I hope to meet as many Bulgarian readers, writers, editors and translators as possible in order to build up networks and collaborations. It's really time that we know each other and promote European SF instead of always reading just Anglo-SF.

I will bring my *Future Fiction* books and comics to show that Science Fiction happens everywhere, but that we don't know anything about it, because of the cultural dominance of the English culture.

Ян Котоуч / Jan Kotouč

- Защо четете/пишете фантастика? /
Why do you read/write speculative fiction?

Мисля, че всеки писател пише истории, които сам би искал да прочете. Винаги съм обичал да чета и да гледам фантастика, така че когато реших да разкажа собствените си истории, никога не ми се е налагало да мисля какво искам да напиша.

I think that every writer writes stories they themselves would love to read. I've always enjoyed reading and watching speculative fiction, so when I decided to start telling my own stories, I never ever had to think what I want to write.

- Как открихте фантастичния жанр? / **How did you discover SF&F?**

Най-напред чрез филми и телевизионни сериали, обичах „Междувъздушни войни“ и „Стар Трек“, разбира се. Оттам всичко тръгна лавинообразно.

First through movies and shows, I loved *Star Wars* and *Star Trek*, of course. Then it snowballed from there.

- Кое е любимото ви фантастично произведение? / **What is your favorite SF&F work?**

Ако трябва да назова само едно – Дейвид Уебър имаше огромно влияние върху изграждането ми както като автор, така и като човешко същество. Ако перифразирам приятел, който обясняваше защо творбите на Уебър са толкова страхотни, двамата стигнахме до извода, че Дейвид Уебър изгражда наистина добре обмислени и развити светове, създава реалистични технологии, които се развиват, и е ненадминат в описването на човешките емоции. Които и да е две

от тези неща автоматично биха направили всеки автор мой любимец, възможността да прави и трите го поставя на върха.

If I had to say one, David Weber had a huge influence on my, both as an author and as a human being. To paraphrase a friend who's been explaining why Weber's work is so great, we agreed that David Weber builds really well-thought-out and developed worlds, creates realistic technologies that evolve, and is great at describing human emotion. Any two of these things would automatically make any author a favorite of mine, being able to do all three moves him on top.

- Защо трябва да има/няма фантастика? / Why should there be – or shouldn't there be – speculative fiction?

Разбира се, че трябва да има! :-) Тя ни позволява да видим един различен свят, по-добър или по-лош, да използваме въображението си, да строим хипотези. Но смея да твърдя, че повечето читатели и фенове се интересуват главно от добрата история в творбата, а не от някакво изискано писане. И те искат добрите истории да са в научно-фантастична или фентъзи обстановка, защото, нека си признаем, така е по-интересно. Както казва един добър приятел: „Аз също обичам да чета съвременни романи за нечие ежедневие, но защо трябва да чета за същите проблеми, с които се сблъсквам всеки ден, като мога да пиша за космически кораби и извънземни.“

Of course there should be! :-) It allows us to see a different world, better or worse, to use our imagination, to speculate. But I daresay that most readers and fans care mainly about the good story in the work, not about any fancy writing. And they want their good stories to be in a sci-fi or fantasy setting because, let's face it, it's more interesting. As one good friend put it: "I also like to read some mainstream novel about someone's everyday life, but why should I read about the same problems I face every day when I can write about spaceships and aliens."

- Какво бихте искали да кажете на участниците в Булгакон 2023? / What would you like to say to the participants of Bulgacon 2023?

Едно от най-хубавите неща в това да си публикуван и относително успешен писател са страхотните хора, които срещам. И го казвам като интроверт, който успешно се преструва на екстрове

през последните 15 години. Обичам да се срещам с нови хора и се надявам да успея да се запозная лично с някои от вас... О, да, и съжалявам, че направих България един от злодеите в моя алтернативен исторически роман от поредицата за Чехия. :-)

One of the best things about being a published and relatively successful writer are the great people I get to meet. And I say this as an introvert who's been successfully pretending to be extrovert for the last 15 years. I love meeting new people and I hope to get to meet some of you in person... Oh, yes, and I'm sorry that I've made Bulgaria one of the villains in my alternative history novel from the Czech Lands series. :-)

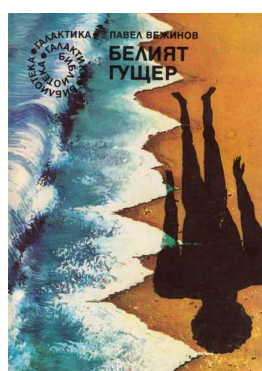
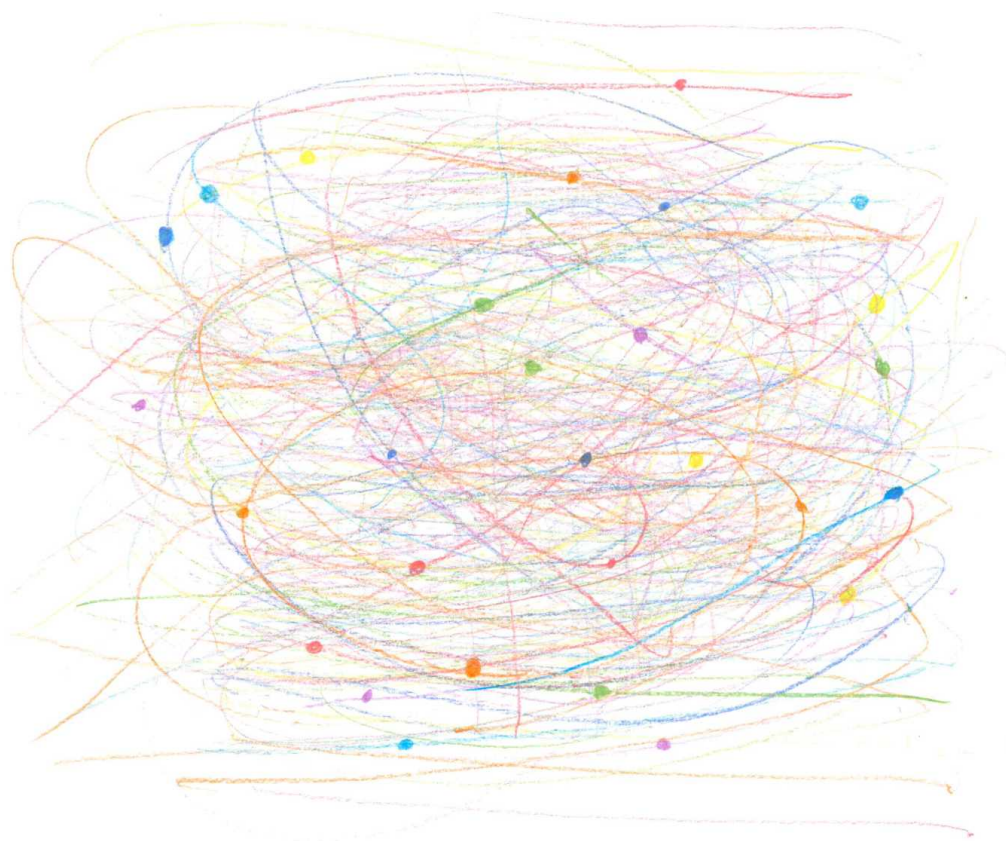
- Имате ли послание, което искате да съобщите на читателите си, и ако да, коя ваша книга го изразява най-добре? / Is there a message you would like to convey to your readers, and if so, which of your works best encapsulates it?

Мисля, че „Посланието“ е нещо, което трябва да се случи от само себе си и да бъде естествена част от историята, така че обикновено не мисля за това съзнателно и оставям историята да се разкаже сама. В моята новела за Онър Харингтън в антологията „Каква е цената на победата?“ описвах героиня, на която ѝ отнема много време да се справи със скръбта след травматично събитие в живота си, и тя несъзнателно търси „искрата“, за да започне да живее отново. Никога не съм го мислил много, така ми дойде героинята. Бях приятно изненадан колко много читатели се обърнаха към мен да ми кажат, че това е любимата им история в книгата и как резонира с тях, особено „посланието“, че след такова ужасно нещо, нещата не се оправят бързо, и се наложи тя изцяло да пренасочи живота си. Така че предполагам, че изпращам много послания, без да мисля за тях. :-)

I think „The Message“ is something that should happen on its own and be natural part of the story, so I don't generally think about it consciously and let the story tell itself. In my Honor Harrington novella in the anthology *What Price Victory?*, I described a heroine who is taking very long to process grief after a traumatic event in her life, and she is searching unknowingly for the „spark“ to start living again. I never gave it much thought, that's how the character came to me. I was pleasantly surprised how many readers came to me and said it's their favorite story in

the book and how it resonated with them, especially the „message“ that after such a terrible thing, it's not going to get better any time soon and she had to completely refocus her life. So I guess I write lots of messages without thinking about them. :-)

Карта на известната Вселена. С. И. / Map of the known Universe. S. I.ж

Запознаване с участниците / Meet the participants

Агниешка Халас е доскорошен учен, а днес си изкарва хляба с писане и преводи на фантастика. Член е на Полската асоциация за художествен превод и на *Harda Horda* – Жените писатели на фантастика в Полша. Редактор за чуждестранни произведения в *Nowa Fantastyka*, най-старото списание за жанрова литература в Полша. За повече информация: https://pl.wikipedia.org/wiki/Agnieszka_Hałas

Agnieszka Hałas was a scientist until recently, but today she earns her living by writing and translating fiction. Member of the Polish Literary Translation Association and *Harda Horda* – Women Fiction Writers in Poland. Foreign works editor at *Nowa Fantastyka*, the oldest genre magazine in Poland. For more information: https://pl.wikipedia.org/wiki/Agnieszka_Hałas

Алекс Шварцман е писател, преводач, дизайнер на игри и антолог от Бруклин, Ню Йорк. Приключенията му досега включват пътуване до над тридесет държави, игра на карти, за да изкарва прехраната си, и изграждане на успешен бизнес.

Алекс е автор на фентъзи романите *Kakistocracy* (2023), *The Middling Affliction* (2022) и *Eridani's Crown* (2019). Над 120 от неговите разкази са публикувани в *Analog*, *Nature*, *Strange Horizons*, *Fireside*, *Weird Tales*, *Galaxy's Edge* и много други. Той спечели наградата WSFA Small Press за кратка проза през 2014 г. и беше трикратен финалист за наградата Saporus за отлични постижения в междузвездната проза.

Преводите на Алекс от руски се появяват в *The Magazine of Fantasy & Science Fiction*, *Clarkesworld*, *Tor.com*, *Asimov's*, *Analog*, *Strange Horizons* и другаде.

Той е редактор на хумористичната SF/F поредица *Unidentified Funny Objects*, както и на различни други антологии, включително *The Cackle of Cthulhu* (изд. Baen), *Humanity 2.0* (изд. Arc Manor) и *Funny Science Fiction* (изд. UFO). В продължение на пет години редактира *Future Science Fiction Digest*, списание, което се фокусира върху международната фантастика.

Неговият уебсайт е www.alexshvartsman.com, а името му в Twitter/X е @Ashvartsman.

Alex Shvartsman is a writer, translator, game designer, and anthologist from Brooklyn, NY. His adventures so far have included traveling to over thirty countries, playing a card game for a living, and building a successful business.

Alex is the author of *Kakistocracy* (2023), *The Middling Affliction* (2022), and *Eridani's Crown* (2019) fantasy novels. Over 120 of his short stories have appeared in *Analog*, *Nature*, *Strange Horizons*, *Fireside*, *Weird Tales*, *Galaxy's Edge*, and many other venues. He won the WSFA Small Press Award for Short Fiction in 2014 and was a three-time finalist for the Canopus Award for Excellence in Interstellar Fiction.

Alex's translations from Russian have appeared in *The Magazine of Fantasy & Science Fiction*, *Clarkesworld*, *Tor.com*, *Asimov's*, *Analog*, *Strange Horizons*, and elsewhere.

He's the editor of the *Unidentified Funny Objects* series of humorous SF/F, as well as a variety of other anthologies, including *The Cackle of Cthulhu* (Baen), *Humanity 2.0* (Arc Manor), and *Funny Science Fiction* (UFO). For five years he edited *Future Science Fiction Digest*, a magazine that focused on international fiction. His website is www.alexshvartsman.com and his Twitter/X handle is @Ashvartsman.

Александър Жияк е автор на научна фантастика и фентъзи и илюстратор от Загреб, Хърватия. През 2006 г. той е съредактор на *Ad Astra*, антология с хърватски научнофантастични истории, която обхваща периода от 1976 до 2006 година, и е съредактор на хърватското литературно научно списание *Ubiq*. Жияк е носител на пет награди SFERA: три за най-добър разказ и две за най-добра илюстрация. Неговият разказ „Вечер в градското кафене, с Лидия в мислите ми“ е включен в *The Apex Book of World SF* (2009). За повече информация: https://en.wikipedia.org/wiki/Aleksandar_Žiljak

Aleksandar Žiljak is a science fiction and fantasy writer and illustrator from Zagreb, Croatia. In 2006, he co-edited *Ad Astra*, an anthology of Croatian SF stories, which covers period from 1976 to 2006, and he co-edits Croatian literary SF journal *Ubiq*.

Žiljak is the winner of five SFERA Awards (annual awards of the science fiction society SFera, Zagreb): three for Best Story and two for Best Illustration. His story *An Evening In The City Coffeehouse, With Lydia On My Mind* was included in *The Apex Book of World SF* (2009). For more information: https://en.wikipedia.org/wiki/Aleksandar_Žiljak

Андреас Ешбах е немски писател, предимно на фантастика. Учи аерокосмическо инженерство. Дебютният му роман се появява през 1995 г. и до момента е написал около 30 романа. Печели дванадесет пъти Kurd-Laßwitz-Preis, една от най-престижните награди на немската фантастична сцена и четири пъти Deutscher Science Fiction Preis. Негови творби са превеждани на английски, френски, италиански и други езици. Достъпни на английски са: *The Carpetmakers*, *Lord of All Things* и *One Trillion Dollars* (само електронна книга). Сред най-новите му романи са *NSA* и *Perry Rhodan 0 – The Greatest Adventure*. Телевизионно шоу от шест епизода, базирано на

неговия роман „Трилион долара“, ще се появи през ноември 2023 г. по Paramount+. Неговият сайт е: <http://andreaseschbach.de/>

Andreas Eschbach is a German writer, primarily of SF. He studied aerospace engineering. His debut novel appeared in 1995 and he has penned about 30 novels up to date. He won twelve times the Kurd-Laßwitz-Preis, one of the most prestigious awards in the German SF scene and four times the Deutscher Science Fiction Preis. His works have been translated in English, French, Italian, and other languages. Available in English are: *The Carpetmakers*, *Lord of All Things* and *One Trillion Dollars* (eBook only). Among his most recent novels are *NSA* and *Perry Rhodan 0 – The Greatest Adventure*. Six-episode TV show based on his novel *A Trillion Dollars* will appear in Nov 2023 on *Paramount+*. His site is: <http://andreaseschbach.de/>

Андрей Андров е български автор на комикси и аниматор, един от хората, които стоят зад възраждането през 2022 г. на култовото списание за комикси „Дъга“.

Andrey Androv is a Bulgarian comic book author and animator, one of the people behind the 2022 revival of the cult comics magazine *Daga* (*Rainbow*).

Валентин Д. Иванов е български автор на фантастични произведения, публикувал в родината си около тридесет разказа и сборник фентъзи, написан съвместно с Кирил Добрев. Валентин е публикуван и на английски: стихове в *StarLines*, *Illumen* и *Scifaikuest*; разкази в *Letters to Tiptree* (антологията е носител на наградата на сп. „Локус“), *Diamonds in the Sky* и *Life Beyond Us*; публицистика в *Analog SF* и *Strange Horizons*. По професия е астроном, работещ за Европейската южна

обсерватория в Чили и Германия. Повече:

http://bgf.zavinagi.org/index.php/Валентин_Иванов

Valentin D. Ivanov is a Bulgarian SF author who has published about thirty stories at various venues in his native country, and a collection of fantasy written in tandem with Kiril Dobrev. Valentin's work has also appeared in English: poems in *StarLines*, *Illumen*, and *Scifaikuest*; stories in *Letters to Tiptree* (the book was a Locus award winner), *Diamonds in the Sky* and *Life Beyond Us*; non-fiction in *Analog SF* and *Strange Horizons*. Professionally, he is an astronomer working for the European Southern Observatory in Chile and Germany. See:

<https://valentindivanov.wordpress.com/>

Весела Николова Фламбурари е съвременна българска писателка на детско фентъзи и литература за деца. Родена е в гр. Добрич. До момента Весела Фламбурари има издадени повече от десет книги за деца и юноши. Някои от тях са: „Миличко мое тефтерче! Съчиненията на малката мишка Метличина“ от ИК „Жанет 45“, „Приказки за мъничета“ от ИК „Фют“, „Приказки за театър“ от ИК „Проф. Петко Венедиков“, „Майска нощ с феята-кандилка“ от ИК „Аз Буки“ и Националната агенция за българите в чужбина. Весела има реализирани театрални постановки по нейни пиеси, излъчени епизоди в БНТ по нейни приказки. Водила е предавания и рубрики в БНР, интернет сайтове и др. Но и без всичко гореизложено Весела обича да пише, да се смее, да си пее и да вярва, че слънцето грее за всички. За повече:

http://bgf.zavinagi.org/index.php/%D0%92%D0%B5%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B0_%D0%A4%D0%BB%D0%B0%D0%BC%D0%B1%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%80%D0%B8

Vesela Nikolova Flamburari is a contemporary Bulgarian writer of children's fantasy and children's literature. She was born in Dobrich. To date, Vesela Flamburari has published more than ten books for children and adolescents. Some of them are: *My dear notebook! The works of little mouse Metlichina* (Janet 45), *Tales for little ones* (Fut), *Tales for theater* (Prof. Petko Venedikov), *A Night in May with the Candlestick Fairy* (Az Buki and the National Agency for Bulgarians Abroad). Vesela

has realized theater productions based on her plays, aired episodes on BNT based on her stories. She hosted shows and columns on BNR, internet sites, etc. All of the above aside, Vesela likes to write, laugh, and sing to herself, and believes that the sun shines for everyone. For more:

<http://bgf.zavinagi.org/index.php/%D0%92%D0%B5%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B0%D0%A4%D0%BB%D0%B0%D0%BC%D0%B1%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%80%D0%B8>

Владимир Полеганов е български писател, сценарист и преводач от английски език. Завършил е клинична психология и творческо писане в СУ „Св. Климент Охридски“. Разказът му „Кладенецът“ печели втора награда на Националния конкурс за къс разказ „Рашко Сугарев“. През 2015 г. „Птиците“ е включен в антологията *Best European Fiction* на издателство Dalkey Archive Press. Негови творби са публикувани в списанията „Следва“, „Море“, „Страница“ и „Granta България“, както и в „Литературен вестник“ и *Drunken Boat*. Автор е на сборника с разкази „Деконструкцията на Томас С.“ и романа „Другият сън“, за който печели литературна награда „Хеликон“ през 2017 година. Повече за него може да се научи тук: <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2>

Vladimir Poleganov is a Bulgarian writer, screenwriter and translator from English. He graduated in clinical psychology and creative writing at SU St. Kliment Ohridski. His short story *The Well* won second prize at the Rashko Sugarev National Short Story Contest. In 2015, *The Birds* was included in the anthology *Best European Fiction* by Dalkey Archive Press. His works have been published in the magazines *Sledva*, *More*, *Stranitsa* and *Granta Bulgaria*, as well as in *Literaturen Vestnik* and *Drunken Boat*. He is the author of the short story collection *The Deconstruction of Thomas S.* and the novel *The Other Dream*, for which he won the Helicon Literary Award in 2017. You can learn more about him here: <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2>

[%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2](http://shadowdance.info/)

Жоро Пенчев е фен и участник в екипа на сп. Shadowdance (<http://shadowdance.info/>).

Joro Penchev is a fan and member of the Shadowdance Magazine team (<http://shadowdance.info/>).

Дилян Благов е фен, критик, автор, редактор и издател на научна фантастика. Дълги години е председател на клуб „Иван Ефремов“ и последователен обозревател на българските фантастични книги. Един от основните организатори и движеща сила зад явлението Булгакон. Роден е през 1972 г. в Пазарджик. За повече информация: http://bgf.zavinagi.org/index.php/Дилян_Благов

Dilyan Blagov is a science fiction fan, critic, author, editor and publisher. For many years, he was the chairman of the Ivan Efremov club in Sofia and a consistent reviewer of Bulgarian SF&F books. One of the main organizers and a driving force behind the Bulgacon phenomenon. Born in 1972 in Pazardzhik. For more information: http://bgf.zavinagi.org/index.php/Dilyan_Blagov

Елена Борисова е доктор по нова и съвременна българска литература и асистент в секция „Нова и съвременна българска литература“ в Института за литература при БАН. Завършва българска филология в Нов български университет (2013). През периода 2014–2017 г. е редовен докторант по Нова и съвременна българска литература в Института за литература. През 2017 г. защитава дисертационен труд на тема „Метафизични аспекти на познанието и фантастично изображение в съвременната българска проза“. Научните ѝ интереси са в областта на съвременната българска литература и научната фантастика. Повече за нея може да научите

тук: <https://fantastika-bg.eu/%D0%BD%D0%B0%D1%88%D0%B8%D1%8F%D1%82-%D0%B5%D0%BA%D0%B8%D0%BF/>

Elena Borisova is a doctor of new and contemporary Bulgarian literature and an assistant in the New and Contemporary Bulgarian Literature section at the Institute of Literature at the BAS. She graduated in Bulgarian Studies at New Bulgarian University (2013). During the period 2014–2017, she was a full-time doctoral student of New and Contemporary Bulgarian Literature at the Institute of Literature. In 2017, she defended her dissertation on "Metaphysical Aspects of Knowledge and Fantastic Imagery in Modern Bulgarian Prose". Her scientific interests are in the field of modern Bulgarian literature and science fiction. You can learn more about her here: <https://fantastika-bg.eu/%D0%BD%D0%B0%D1%88%D0%B8%D1%8F%D1%82-%D0%B5%D0%BA%D0%B8%D0%BF/>

Елена Павлова е преводач и автор на фантастика, фентъзи и хорър, носител на няколко награди, включително на ESFS за най-добро произведение за деца (2021 г.). На нея принадлежи и най-забележителното постижение на българската фантастика до момента – разказ в сп. „Азимов“. В другата половина от живота си се занимава с кинология. Кое е наука за кучета, не за кино. За повече информация: http://bgf.zavinagi.org/index.php/Елена_Павлова

Elena Pavlova is a translator and author of science fiction, fantasy and horror, winner of several awards including the ESFS for Best Work for Children (2021). The most remarkable achievement of Bulgarian speculative fiction belongs to her – a story in *Asimov SF* magazine. The other half of her life is dedicated to cynology. Which is the study of dogs, not cinema. For more information: http://bgf.zavinagi.org/index.php/Елена_Павлова

Емад Айша е научен изследовател, журналист на свободна практика, преводач и автор на научна фантастика. В момента живее в Кайро, Египет, но е роден в Обединеното кралство през 1974 г. и има

докторска степен по международни изследвания, също от Обединеното кралство. Издал е една антология с разкази и една публицистична книга за арабската и мюсюлманската фантастика.

Emad Aysha is an academic researcher, freelance journalist, translator and an author of science fiction. He currently lives in Cairo, Egypt, but was born in the United Kingdom in 1974 and holds a PhD in International Studies, also from the UK. He has one short story anthology and one non-fiction book about Arab and Muslim SF.

Ерик Симон, роден през 1950 г. в Дрезден, има дипломи и сертификати за три професии, които никога не е практикувал; вместо това е работил като редактор в издателство в Източен Берлин, като писател, есеист, поет, преводач и антолог, всичко това в областта на научната фантастика и свързаните с нея фантастични жанрове. Сред десетките му книги са четири български антологии в Германия, една в България и сборници с разкази на Л. Дилов и Ст. Славчев. За повече:

<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%BD,%D0%AD%D1%80%D0%B8%D0%BA>

Erik Simon, born in 1950 in Dresden, has diplomas and certificates in three professions he never practiced; instead, he has worked as an editor in an East Berlin publishing house, as writer, essayist, poet, translator, and anthologist, all of this in the field of science fiction and related fantastic genres. The dozens of books he compiled include four anthologies from Bulgaria, one in Bulgaria, as well as story collections by L. Dilov and St. Slavchev. For more::

<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%BD,%D0%AD%D1%80%D0%B8%D0%BA>

Искрен Емилов Зайрян е писател-прозаик, автор на научно-фантастични произведения, сред които романът „Последният договор“ (2002). Роден е през 1979 г. в Свищов. Завършил е ветеринарна медицина в Стара Загора. Дебютира с разказа „Фалшиво прераждане“ през 1999 г., който печели III място в конкурс на сп. „Вселена, наука и техника“. Отдава предпочитания на твърдата научна фантастика. Автор е на няколко разказа, като с „Приказка“ печели I награда в конкурс през 2001 г. Носител на I награда от националния конкурс Таласъмия (2002). За повече:

<http://bgf.zavinagi.org/index.php/%D0%98%D1%81%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%97%D0%B0%D0%B9%D1%80%D1%8F%D0%BD%D0%BE%D0%B2>

Iskren Emilov Zairyanov is a prose writer and, author of science fiction works, including the novel *The Last Contract* (2002). He was born in 1979 in Svishtov. He graduated in veterinary medicine in Stara Zagora. He made his debut with the story *False Reincarnation* in 1999, which won 3rd place in a competition of the magazine *Space, Science and Technology*. Favors hard science fiction. He is the author of several short stories, winning 1st prize in a competition with *Fairytale* in 2001. Winner of 1st prize in the national *Talasamia* competition (2002). For more:

<http://bgf.zavinagi.org/index.php/%D0%98%D1%81%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%BD>

Катерина Бачило (псевдоним К. А. Терина) е руска писателка, преводачка и илюстраторка, многократна победителка и лауреат на литературни конкурси, лауреат на Еврокон 2013 в категорията художник. За повече: <http://k-a-teryna.blogspot.com/>

Katerina Bachilo (penname K. A. Teryna) is a Russian writer, translator and illustrator, multiple winner and laureate of literary contests, winner of Eurocon 2013 in the artist category. For more: <http://k-a-teryna.blogspot.com/>

Кирил Добрев е писател и фен от България, председател на клуб „Фантастика“ –

Кърджали, организатор на Булгакон 2002, 2022, 2032, 2042... За повече:

http://bgf.zavinagi.org/index.php/Кирил_Добрев

Kiril Dobrev is a writer and fan from Bulgaria, chairman of the Fantastica club in Kardzhali, organizer of Bulgacons 2002, 2022, 2032, 2042... For more:

http://bgf.zavinagi.org/index.php/Кирил_Добрев

Кристиян Тамаш е румънски фен на НФ от 1966 г. Един от основателите на Румънското дружество за научна фантастика и фентъзи (2008 г.), на онлайн списанието на RSFFS Fantastica, на клуба ProspectArt, на годишния колоквиум „Йон Хобана“ и наградите „Йон Хобана“, както и на EUROPA SF – Европейския портал за фантастика. За повече информация: <http://www.srsff.ro>

Cristian Tamaş is a Romanian genre fan since 1966. In 2008, he was one of the founders of the Romanian Science Fiction&Fantasy Society, of the RSFFS's online magazine, *Fantastica*, of the RSFFS' club, ProspectArt, of the yearly Ion Hobana Colloquium and Ion Hobana Awards, and of EUROPA SF – The European Speculative Fiction Portal. For more information: <http://www.srsff.ro>

Мартин Колев е роден през 1989 година в Бургас. Завършва психология в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и магистратура по творческо писане. По-късно става докторант по следосвобожденска литературна история в Софийския университет. Мартин Колев е автор на сборниците с разкази „Кучето на терасата“ (2009) и „Микро“ (2016), както и на тетралогията „Софийски магьосници“. Поредицата „Софийски магьосници“ възражда в

България литературния жанр градско фентъзи и се превръща в бестселър. През 2017 година е отличен с наградата за къс разказ „Рашко Сугарев“ за разказа „Черни квадрати“ и с наградата за камерна пиеса на Театър 199 „Славка Славова“ за пиесата „Кроасан“. За повече информация: https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD_%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B2

Martin Kolev was born in 1989 in Burgas. He graduated in psychology at Sofia University St. Kliment Ohridski and a master's degree in creative writing. Later, he became a doctoral student in post-liberation literary history at Sofia University. Martin Kolev is the author of two collections of short stories, *The Dog on the Terrace* (2009) and *Micro* (2016), as well as the tetralogy *Sofia Wizards*. The *Sofia Wizards* series revived the urban fantasy genre in Bulgaria and became a bestseller. In 2017, he was awarded the *Rashko Sugarev* Short Story Award for the short story *Black Squares* and the *Slavka Slavova* Chamber Play Award of *Theater 199* for the play *Croissant*. For more: https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD_%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B2

Мирослав Моравски – Моро е човекът оркестър, автор на разкази, пиеси, песни, пет почти завършени романа, също китарист, вокалист, барабанист, разказвач, маратонец... и между другото работи и като адвокат – в сферата на защитата на човешките права и вещното право. Моро цял живот краде време, сили и творчески плам и ги влага в разнообразни музикални проекти и формации. В момента може да го засечете из клубовете и по фестивалите (и на неговия арт таван-склад-репетиционна-офис-студио) в компания на групите „Жилмор Секстет“ и „Невидено“, заедно и поотделно. Повече за него: https://choveshkata.net/blog/?page_id=8210

Miroslav Moravski – Moro is the one-man-orchestra, author of short stories, plays, songs, five almost finished novels, also guitarist, vocalist, drummer, storyteller, marathon runner... and by the way, he also works as a lawyer, in the field of human rights protection and property

rights. Moro spent his whole life stealing time, energy and creative fervor and investing them into various musical projects and formations. You can currently find him around clubs and festivals (and in his art loft-store-room-rehearsal-office-studio) in the company of the bands *Zhilmore Sextet* and *Unseen*, together and separately. For more info: https://choveshkata.net/blog/?page_id=8210

Наталия Матолинец е украинска писателка от Львов. Тя включва митове, магия и културно наследство от Централна и Източна Европа в своите фантастични истории. Автор на седем романа: градската фентъзи трилогия *Varta in the Game*; вдъхновените от митове „Хеси“, „Академия Аматерасу“, „Всички мои ключове“ и „Гея“; историческия „Керамични сърца“. Нейни книги и разкази са превеждани на английски, чешки и полски. Литературен жител на Прага и Гданск, гост-лектор на семинари в Созопол. Носител на наградата Chrysalis на Еврокон 2023. Повече за нея: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C_%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F_%D0%AF%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0

Natalia Matolinets is a Ukrainian writer from Lviv. She incorporates myths, magic and cultural heritage of Central and Eastern Europe into her fantasy stories. Author of seven novels: urban fantasy trilogy *Varta in the Game*; myth-inspired *Hessie*, *Amaterasu Academy*, *All My Keys* and *Gaia*; historical *Ceramic Hearts*. Her books and short stories have been translated into English, Czech and Polish. Literary resident of Prague and Gdansk, guest speaker at the Sozopol seminars. Eurocon 2023 Chrysalis Award winner. More about her: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C_%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F_%D0%AF%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0

[%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F %D0%AF%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0](#)

Николай Близнаков е писател, автор на научна фантастика (предимно под псевдонима Крис Никълс – Chris Nichols), журналист, издател, организатор в НПО и университетски преподавател. Използва и псевдонима Николай Христов. Роден е през 1950 г. в Пловдив. Завършил е право. Първоначално работи като журналист към Радио Пловдив, в. „Орбита“, сп. „Космос“. Съосновател на Пловдивския клуб за фантастика и прогностика „XXI век“ и негов дългогодишен ръководител. Инициатор и организатор на Фестивалите на фантастиката и прогностиката (Пловдив, 1980, 1982, 1985, 1987, 1989); инициатор и реализатор на Център „Въображение“ (Музей на НФ и Бъдещето) в Пловдив. През 1989 г. става съорганизатор на СДС-Пловдив и е избран за депутат в Седмото Велико народно събрание. Лидер на движението „Равен старт“ – 1990-1992 г. През 1992 г. напуска СДС. След 1999 г. преподава в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, специалност „Футурология и социология“. Автор на системата „Пряка жребийна демокрация“. Лидер на регионални граждански организации. От 1992 -96 г. се занимава с издателска дейност в областта на фантастиката. Важен негов принос представлява съставителството на тематични антологии върху основни теми в НФ за поредицата „SF трилър“, в които е поддържал рубрики от библиографски и енциклопедичен характер.

Nikolay Bliznakov is a writer, science fiction author (mostly under the pseudonym Chris Nichols), journalist, publisher, NGO organizer and university lecturer. He also uses the pseudonym Nikolay Hristov. He was born in 1950 in Plovdiv. He graduated in law. Initially, he worked as a journalist at Radio Plovdiv, in the Orbita newspaper and Cosmos Magazine. Co-founder of the Plovdiv SFF 21st century Society and its long-time leader. Initiator and organizer of the Festivals of Science Fiction and Prognostics (Plovdiv, 1980, 1982, 1985, 1987, 1989); initiator and implementer of the Imagination Center (Museum of Science and the

Future) in Plovdiv. In 1989, he became a co-organizer of SDS-Plovdiv and was elected a deputy in the Seventh Grand National Assembly. Leader of the Equal Start movement – 1990-1992. In 1992, he left the SDS. After 1999, he taught at the Paisii Hilendarski University of Plovdiv, in Futurology and Sociology. Author of the Direct Lottery Democracy system. Leader of regional civil organizations. From 1992 to 1996, he was engaged in publishing in the field of fiction. An important contribution of his is the compilation of thematic anthologies on main subjects in SF for the *SF Thriller* series, for which he wrote columns of a bibliographic and encyclopedic nature.

Николай Генов е доктор по теория на литературата и автор на многобройни научни, критически и художествени текстове. В центъра на изследователските му интереси са научнофантастичните наративи, дигиталните медии и компютърните игри. За повече информация: <https://fantastika-bg.eu/николай-генов>

Nikolay Genov is a doctor of literary theory and author of numerous scientific, critical and fiction texts. His research interests focus on science fiction narratives, digital media and computer games. For more information: <https://fantastika-bg.eu/nikolai-genov>

Николай Теллалов е автор на произведения от жанровете научна фантастика и фентъзи, редактор и преводач. Публикувал е шест романа, лауреат е на множество награди. За повече информация: http://bgf.zavinagi.org/index.php/Николай_Теллалов

Nikolay Tellalov is a science fiction and fantasy writer, editor and translator. He has published six novels and is the laureate of numerous awards. For more: http://bgf.zavinagi.org/index.php/Николай_Теллалов

Николай Тодоров е български писател-фантаст и фен, роден през 1982 г. в София. Внук е на писателя Светослав Славчев. Завършил е Испанската гимназия в София. През 2020 г. публикува сборник с разкази „Опорите на времето“.

Nikolay Todorov is a Bulgarian fiction writer and fan, born in 1982 in Sofia. He is the grandson of the writer Svetoslav Slavchev. He

graduated from the Spanish High School in Sofia. In 2020, he published a collection of short stories, *The Pillars of Time*.

Проф. Огнян Стефанов Сапарев е филолог и литературен критик, професор и доктор на философските науки. Роден е в София през 1943 г. Завършва славянска филология и философия в Софийския университет през 1967 г. Работи като редактор в „Разпространение на филми“, БНТ и сп. „Пламък“ (1971–1973 г.). Известно време, 1983–1988 г. е лектор в университета в Будапеща. През 1988 г. е старши научен сътрудник в БАН. От 1973 г. е доцент, от 1997 г. – професор по теория на литературата в Пловдивския университет, а през 1993–2003 г. е ректор на Пловдивския университет. Председател на БНТ (1991 г.) От 2001 до 2004 г. е депутат в XXXIX Народно събрание. Член е на СБП, на Съюза на българските филмови дейци и на Съюза на учените в България. Владее полски, руски и немски език. Огнян Сапарев е един от водещите български специалисти в областта на фантастичната литература. Автор е на редица статии по проблеми на литературата, киното, естетиката, научнофантастичната литература. Съставител на сборника „Неуговорени срещи“ от братя Стругацки – 1983 г. Книгата му „Фантастиката като литература“ (1990 г.) разглежда темите: фантастиката като игра; отношението автор-текст-читател; ролята на фантастиката като моделираща литература; основни теми в научната фантастика; автори класици – Станислав Лем, Едгар Алан По, братя Стругацки; забравеното начало на българската фантастика. За повече информация: http://bgf.zavinagi.org/index.php/%D0%9E%D0%B3%D0%BD%D1%8F%D0%BD_%D0%A1%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B2

Prof. Ognyan Stefanov Saparev is a philologist and literary critic, professor and Doctor of Philosophical Sciences. He was born in Sofia in 1943. He graduated in Slavic studies and philosophy at Sofia University in 1967. He worked as an editor in Distribution of Films, BNT and *Plamak* magazine (1971-1973). For some time, 1983–1988, he was a lecturer at the University of Budapest. In 1988, he was a senior research associate at the Bulgarian Academy of Sciences. Since 1973 he has been an associate professor, since 1997 – a professor of literary theory at Plovdiv University, and in 1993-2003 he was rector of Plovdiv University. Director of Bulgarian National TV (1991). From 2001 to 2004, he was a deputy in the XXXIX National Assembly. He is a member of the Bulgarian Writers Union, the Union of Bulgarian Filmmakers and the Union of Scientists in Bulgaria. He speaks Polish, Russian and German. Ognyan Saparev is one of the leading Bulgarian specialists in the field of fantasy literature. He is the author of a number of articles on the problems of literature, cinema, aesthetics, science fiction. Compiler of the collection *Unarranged Encounters* by the Strugatsky Brothers (1983). His book *Speculative Fiction as Literature* (1990) examines the topics: speculative fiction as a game; the author-text-reader relationship; the role of fiction in modeling literature; major themes in science fiction; classic authors – Stanislav Lem, Edgar Allan Poe, the Strugatsky brothers; the forgotten beginning of Bulgarian speculative fiction. For more:
http://bgf.zavinagi.org/index.php/%D0%9E%D0%B3%D0%BD%D1%8F%D0%BD_%D0%A1%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B2

Петко Недялков е български астроном и поет, роден през 1963 г. в Плевен. Работи в НАО-Кърджали (1988-1994) и Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (от 1994). От 2005 г. е доцент в катедра „Астрономия“, а от 2011 г. е ръководител на катедрата. Научните му интереси са в следните области: звездни населения в близки галактики, звезди с висока светимост, нови звезди, газова и прахова съставляваща на галактичните дискове, радиоизлъчване на неутралния атомен водород и въглеродния окис, рентгенови източници и кълбовидни купове. Автор е и на публикации по

археоастрономия, в които са изследвани астрономически мотиви в българската и руската православна иконография. Петко Недялков се изиявява и в областта на литературната критика, като специално се интересува от поезия, свързана с астрономията и космоса. През 90-те години води рубриката „Космическа поезия“ в сп. „Андромеда“, където представя космическите аспекти в творчеството на Теодор Траянов, Кирил Христов, Николай Лилив, Иван Давидков и др. Негови рецензии за творчеството на съвременни български автори са публикувани в сп. „Пламък“. През 2008 г. Петко Недялков дебютира в поезията с книгата „Другото небе“, посрещната с интерес от литературната критика. През 2013 излиза книгата му „Букет“, в която са събрани преводи на стихотворения на поети от Норвегия, Русия, Румъния и Сърбия. Сред преведените автори са Улав Хауге, Иван Козлов, Николай Рубцов и др.

Petko Nedialkov is a Bulgarian astronomer and poet, born in 1963 in Pleven. He worked at NAO-Kardzhali (1988-1994) and at Sofia University St. Kliment Ohridski (since 1994). Since 2005, he has been an associate professor in the Department of Astronomy, and since 2011, he has been head of the department. His scientific interests are in the area of stellar populations in nearby galaxies, high-luminosity stars, new stars, gas and dust composition of galactic disks, radio emission of neutral atomic hydrogen and carbon monoxide, X-ray sources and globular clusters. He is also the author of publications on archaeoastronomy, in which astronomical motifs in Bulgarian and Russian Orthodox iconography are studied. Petko Nedyalkov is also active in the field of literary criticism, being especially interested in poetry related to astronomy and space. In the 1990s, he ran the *Cosmic Poetry* column in *Andromeda* magazine, where he presented the cosmic aspects in the works of Teodor Trayanov, Kiril Hristov, Nikolay Liliev, Ivan Davidkov, and others. His reviews of the work of contemporary Bulgarian authors were published in *Flame* magazine. In 2008, Petko Nedialkov made his debut in poetry with the book *The Other Sky*, met with interest by literary critics. In 2013, his book *Bouquet* was published, a collection of translated poets from Norway, Russia, Romania and Serbia. Among the translated authors are Ulav Hauge, Ivan Kozlov, Nikolay Rubtsov and others.

Питър Уотс е канадски писател, морски биолог. Интересува се от футурология и изгражда интересни и достоверни, макар и черногледи модели на бъдещето в книгите си. За повече информация: [https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Watts_\(author\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Watts_(author))

Peter Watts is a Canadian writer, marine biologist. He is interested in futurology and builds interesting and credible, albeit bleak, models of the future in his books. For more: [https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Watts_\(author\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Watts_(author))

Светлана Тараторина е украинска писателка, специалист по връзки с обществеността. Израснала в Крим и живее в Киев. Автор на фантастичния роман „Лазар“ (2018 г.) и постапокалиптичния роман, базиран на митологията, историята и съвременната история (след анексирането) на Крим „Къщата на солта“ (2023 г.). Авторка на ред фентъзи и научнофантастични разкази, публикувани в различни колективни издания. Романът ѝ „Лазар“ и няколко кратки научнофантастични разказа са преведени на полски език. Правата за превод на втория ѝ роман „Къщата...“ са продадени на Полша и Азербайджан. Светлана Тараторина е носителка на множество литературни награди като: „ЛитАкцент на годината – 2018“, CHRYSALIS от Европейското общество за научна фантастика, специална награда от Института за книгата в Украйна (2019), специална награда от LvivBookForum (2019), в краткия списък на BBC Book (2019). През 2023 г. Свитлана Тараторина става член на PEN Украйна. Литературен резидент на The Women in the Mountains Residency на Фондация „Елизабет Костова“ (2023). Съосновател на You Tube канала за научна фантастика/фентъзи Фантастични беседи: <https://www.youtube.com/@fanttalks/videos>

Svitlana Taratorina is a Ukrainian writer, PR specialist. She was raised in Crimea and lives in Kyiv. The author of the fantastic novel *Lazarus* (2018) and the post-

apocalyptic novel based on the mythology, history and modern history (after the annexation) of Crimea *The House of Salt* (2023). The author has a number of fantasy and sci-fi short stories published in different collective works. Her novel *Lazarus* and several short sci-fi stories are translated into Polish. The translation rights of her second novel *The House of Salt* were sold to Poland and Azerbaijan. Svitlana Taratorina has received numerous literary awards, such as: the LitAccent of the Year – 2018 award, The CHRYSALIS award from the European Science Fiction Society, special award from the Institute of Books in Ukraine (2019), special award from LvivBookForum (2019), Shortlisted in BBC Book (2019). In 2023, Svitlana Taratorina became a member of PEN Ukraine. Literary resident of The Women in the Mountains Residency by The Elizabeth Kostova Foundation (2023). Co-founder of a You Tube channel about sci-fi/fantasy Fantastic talk(s): <https://www.youtube.com/@fanttalks/videos>

Свилен Огнянов е дългогодишен състезател (от 1986 г.) и трикратен победител в телевизионното състезание „Минута е много“ по Българска национална телевизия. В най-голямата енциклопедична онлайн игра Quiz up със 75 милиона състезатели от цял свят е 40-кратен световен шампион. На ниво класиране по държави в същата игра има 13343 титли по над 400 теми. Астрофизиката и научната фантастика са първите му любими теми.

Svilen Ognyanov is a long-time competitor (since 1986) and a three-time winner of the television competition *A minute is a lot* on Bulgarian National Television. In the biggest encyclopedic online game *Quiz up* with 75 million contestants from all over the world, he is a 40-time world champion. Ranked by country, he holds 13,343 titles in the same game on over 400 topics. Astrophysics and science fiction are his most favorite subjects.

Сумейра Буран е доцент по английски език в Истанбулския университет Медениет (IMU) и гост-доцент в катедрата по английски език в Университета на Флорида (UF). Тя е основател и управляващ редактор на *Journal of Posthumanism*, редактор на поредицата *Posthumanism* от Transnational Press, London, редактор на сборника *Posthumanism in Literature* (2020), съредактор (заедно с Шерил Винт) на сборника *Technologies of Feminist Speculative Fiction: Gender, Artificial Life, and Politics of Reproduction* (изд. Palgrave, 2022), съредактор на първата „Антология на турската научна фантастика“ (изд. TrLondon 2022), съредактор (с Джим Кларк) на сборника *Religious Futurisms* (изд. Manchester University Press, 2022) и съредактор (заедно с Jire Gözen) на сборника „Отвъд Запада: перспективи за миналото, настоящето и спекулативното бъдеще в художествената литература, изкуството, медиите и филмите“ (изд. Routledge, 2022). Също така, член на научен координационен комитет към Европейската обсерватория за феминизъм (EOF), основател на Центъра за човешки права към IMU и Турската обсерватория за феминизъм, член на комитета на VIPOC към IAFA и представител на страната (Турция) в SFRA. В момента Буран пише монографията си за „Су-фи: суфи в сферата на научна фантастика“.

Sümeyra Buran is an Associate Professor of English at Istanbul Medeniyet University (IMU) and a Visiting Associate Professor in the Department of English at the University of Florida (UF). She is the founding and managing editor of the *Journal of Posthumanism*, the editor of the *Posthumanism Series* by Transnational Press London, the editor of a collection *Posthumanism in Literature* (2020), co-editor (with Sherryl Vint) of a collection *Technologies of Feminist Speculative Fiction: Gender, Artificial Life, and Politics of Reproduction* (Palgrave, 2022), co-

editor of the first *Anthology of Turkish Science Fiction* (TpLondon 2022), co-editor (with Jim Clarke) of a collection *Religious Futurisms* (Manchester University Press, 2022), and co-editor (with Jire Gözen) of the collection *Beyond the Occident: Perspectives on Past, Present and Speculative Future in Fiction, Art, Media and Film* (Routledge, 2022). Also, she is a scientific coordination committee member of the European Observatory on Femicide (EOF), the founder of the Center for Human Rights at IMU and the Turkish Observatory on Femicide, a committee member of BIPOC at IAFA and a country representative (Turkey) at SFRA. Buran is currently writing her monograph on *Su-fi: Sufi Science Fiction*.

Уоли Талаби е инженер, писател и редактор от Нигерия, живеещ в Малайзия. Неговите разкази са се появявали в *Asimov's*, *Analog*, *F&SF*, *Lightspeed* и на други места. Бил е финалист за наградите Hugo, Nebula, Locus и Nommo и наградата Caine. Разказите му са преведени на седем езика. Т е редактирал четири антологии на африканска фантастика. Последната му книга е фентъзи романът *Shigidi and The Brass Head of Obalufon* (DAW books, 2023).

Wole Talabi is an engineer, writer, and editor from Nigeria, living in Malaysia. His stories have appeared in *Asimov's*, *Analog*, *F&SF*, *Lightspeed*, and other places. He has been a finalist for the Hugo, Nebula, Locus, & Nommo Awards, and the Caine Prize. His stories have been translated into seven languages and he has edited four anthologies of African fiction. His latest book is the fantasy novel *Shigidi and The Brass Head of Obalufon* (DAW books, 2023).

Франческо Версо (Болоня, 1973 г.) е многократно награждаван писател и редактор на научна фантастика (4 Еврокона, 2 награди Урания, 2 италиански награди). Той е публикувал: *Antidoti umani*, *e-Doll*, *Nexhuman*, *Bloodbusters*, *Futurespotting*, *I camminatori* (състои се

от *The Pulldogs* и *No/Mad/Land*) и *Zendroide*, съвместно с китайския писател-фантаст Дуан Зики. *Nexhuman* и *Bloodbusters* са публикувани в Италия, САЩ, Обединеното кралство и Китай. *I camminatori* е публикуван от Flame Tree Press, като *The Roamers* през пролетта на 2023 г. Работи като редактор на сп. *Future Fiction*, проучва и превежда най-добрата фантастика от 13 езика и повече от 35 държави. Почетен директор на академията Fishing Fortress SF в Чунцин. Може да бъде намерен онлайн на www.futurefiction.org.

Francesco Verso (Bologna, 1973)

is a multiple-award winning science fiction writer and editor (4 Europe Awards, 2 Urania Awards, 2X Italia Awards). He has published: *Antidoti umani*, *e-Doll*, *Nexhuman*, *Bloodbusters*, *Futurespotting*, *I camminatori* (made of *The Pulldogs* and *No/Mad/Land*) and *Zendroide* with Chinese SF author Duan Ziqi.

Nexhuman and *Bloodbusters* have been published in Italy, US, UK and China. *I camminatori* has been published by Flame Tree Press as *The Roamers* in Spring 2023. He works as the editor of *Future Fiction*, scouting and translating the best SF from 13 languages and more than 35 countries. He's the Honorary Director of the Fishing Fortress SF Academy of Chongqing. He may be found online at www.futurefiction.org.

Юрий Илков е български фен номер 1, един от основателите на клубното движение в страната. Издател, редактор и популяризатор на фантастиката. За повече информация:

http://bgf.zavinagi.org/index.php/Юри_Илков

Yuri Iikov is a Bulgarian fan (number 1!), one of the founders of the club movement in the country. Publisher, editor and promoter. For more:

http://bgf.zavinagi.org/index.php/Юри_Илков

Явор Цанев е поет, прозаик и издател (изд. „Гаяна“).

Инициатор за появата на сп. „Дракус“ и поредицата „Колекция Дракус“. За повече информация:

http://bgf.zavinagi.org/index.php/Явор_Цанев

Yavor Tsanev is a poet, prose writer and publisher (Gaiana Book and Art Studio). He started the *Dracus* magazine and the *Dracus Collection* book series. For more:

http://bgf.zavinagi.org/index.php/Явор_Цанев

Ян Котоуч е публикувал почти две дузини романи в своята родина Чехия и много от тях са преведени на английски. Неговите произведения включват епична поредица за Централната Империя – алтернативна история на Чешките земи, и военно-фантастичната серия за Сектор Хирано. Участвал е в ред антологии и отворени авторски вселени, включително тази за Онър Харингтън на Дейвид Вебър, „1632“ на Ерик Флинт и „Пропаднал свят“ на Кристофър Ууд и Крис Кенеди. Негово дело е НФ света и историята на Европейското предизвикателство за кибернетична безопасност, проведено в Прага през 2021 г. Организира литературните програми на Комик-Кон Прага. Преподавател е в Университета по комуникации, където води семинари по творческо писане.

Jan Kotouč has published almost two dozen novels in his native Czech with many being translated into English. His original works include the epic sci-fi Central Imperium series, the *Czech Lands* alternative history series and the military sci-fi *Hirano Sector* series. He has contributed to numerous anthologies and universes, including stories for the *Honor Harrington* series by David Weber, the 1632 universe by Eric Flint and *The Fallen World* by Christopher Wood and Chris Kennedy. He created the sci-fi setting and story background for

Кои сме ние? / Who are we?

Булгакон 2023

организационен комитет /

Bulgacon 2023 organizing

committee: Дилян Благов /

Dilyan Blagov, Елена Павлова /

Elena Pavlova, Мария Гуглева /

Maria Gugleva, Кирил Добрев /

Kiril Dobrev, Жоро Пенчев / Joro

Penchev, Валентин Д. Иванов /

Valentin D. Ivanov

Фензин / Fanzine:

- Съставител / Compilation:

Валентин Д. Иванов / Valentin D. Ivanov

- Редактори / Editors:

Десислава Сивилова / Desislava

Sivilova, Мария Гуглева / Maria

Gugleva

- Илюстратори /

Illustrators: Илия Иванов / Iliya

Ivanov, Силвия Иванова / Silvia

Ivanova, Елица Иванова / Elitsa

Ivanova

Организаторите на

Булгакон 2023 благодарят за

финансовата помощ на:

Национален фонд „Култура“,

ozon.bg, и др.

Bulgacon 2023 took place with the financial support of: the National Culture Fund, ozone.bg, etc.

Булгакон 2023 се осъществява с финансовата подкрепа на Национален фонд „Култура“ и Ozone.bg

OZONE.bg

<https://www.bulgacon.org>

bulgacon2023@gmail.com

*Действащ
модел / A
Working
Model*

*The adventures
of engineer
Ganev, at a
very young age.*

*Dress up
quickly!
We are going
to see your
grandma!*

*Don't cry! I'll
take you to see
Star Wars... yet
again...*

*Alpha Cen,
4.3 yrs later.*